

Літаратура і Мастацтва

ВЫДАЕЦА
3 1932 г.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 23 [2809]

Пятніца, 4 чэрвеня 1976 г.

Шана 8 кап.



ДРУЖБЫ НАШАЙ ВЫСОКІ ЎЗЛЁТ

Дзесяць дзён наша сінявокая Беларусь гасцінна вітала сваіх украінскіх сяброў, дзесяць дзён слухалі мы музыку, песні, вершы, якія прывезлі дарогія госці з радзімы кабзара.

Багацце мелодый і фарбаў рассыпала па беларускай зямлі свята культуры брацкага народа. Усюды — ля Дняпра і Сожа, ля Нёмана і Буга, ля Бярэзіны і Дзвіны сустрэчы працоўных нашай рэспублікі з майстрамі мастацтва, работнікамі культуры, пісьменнікамі: Украіны прайшлі ў атмасферу радасці і сардэчнасці, яшчэ раз прадэманстравалі непарушнасць даўняй, шчырай дружбы саюзніцкіх народаў.

Сваіх украінскіх сяброў мы сустракалі ў самую светлую пару года — вясной. Развітваемся мы з імі ў першыя дні сонечнага лета.

Ад шчырага сэрца мы кажам вам — бывайце здаровы! І даедем — да пабачэння!

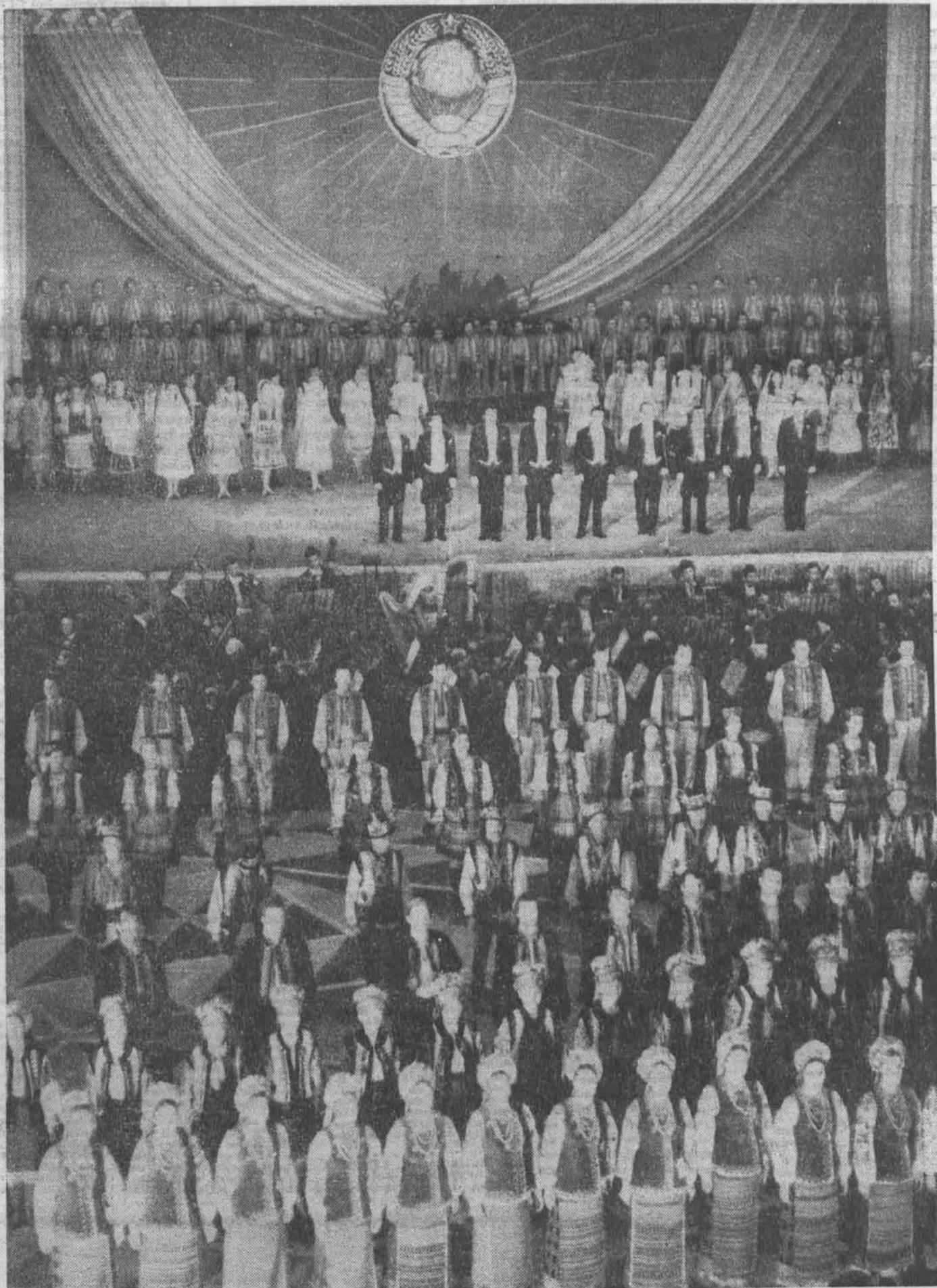
Сёння яшчэ раз хочацца прыгадаць радкі з верша Аляксы Юшчанкі, які ён прысвяціў нашай рэспубліцы:

Ты ў сэрцы маім, дарагая
сястра,
З шумам пушчаў, з усплёскамі
рэк.
Над табою шчаслівая свеціць
зара,
Мы з табою з'яднаны на век.
І пра гэта цымбалы сягоння
пляюць,
Як люблю я цымбалаў ігру!
У сузор'і рэспублік наперад
ідуць
Украіна і Беларусь.

□ □

Фінал канцэрта, прысвечанага зачытццю Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі ССР.

Фота Ул. КРУКА.



З ЗАСЛУЖАНАЙ УЗНАГАРОДАЙ!

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР ад 1 чэрвеня 1976 года за п'яцігоднюю работу па прапагандзе дасягненняў савецкай сацыялістычнай культуры сярод працоўных Беларусі ў сувязі з паспяховым правядзеннем Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларускай ССР **Ганаровай граматай** Вярхоўнага Савета Беларускай ССР узнагароджаны: Саюз пісьменнікаў УССР, Саюз кампазітараў УССР, Саюз мастакоў УССР, Саюз кінематаграфістаў УССР, Украінскае тэатральнае таварыства, таварыства «Веды» УССР, Украінскае гастрольна-канцэртнае аб'яднанне, Кіеўская дзяржаўная філармонія, Дзяржаўны ордэн Леніна і ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічны тэатр оперы і балета Украінскай ССР імя Т. Р. Шаўчэнкі, Дзяржаўны заслужаны сімф-

нічны аркестр УССР, Дзяржаўны заслужаны акадэмічны Украінскі народны хор імя Р. Г. Вярхоўнага, Дзяржаўны ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга заслужаная капэла бандурыстаў Украінскай ССР, Дзяржаўны заслужаны акадэмічны ансамбль танца УССР, Дзяржаўны ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга заслужаная акадэмічная капэла Украінскай ССР «Думка», заслужаны Закарпацкі народны хор, Гуцульскі ансамбль песні і танца Івана Франкоўскай абласной філармоніі, Севастопальскі рускі драматычны тэатр імя А. В. Луначарскага, заслужаны самадзейны ансамбль народнага танца УССР «Ятрань» Дома культуры імя М. І. Калініна Кіраваградскага заводу трактарнага гідраагрэгатаў, заслужаны самадзейны ансамбль народнага танца Украінскай ССР «Дніп-

ро» Палаца культуры Днепра-дзяржынскага металургічнага заводу імя Ф. Э. Дзяржынскага, самадзейны народны ансамбль танца «Буравеснік» Палаца культуры Харкаўскага трактарнага заводу імя С. Арджанікідзе.

Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР узнагароджана таксама вялікая група ўдзельнікаў Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларускай ССР. Сярод узнагароджаных — народныя артысты СССР Д. М. Гнаціюк, Ц. В. Ляўчук, Я. С. Мірашнічэнка, А. Б. Салаўяненка, Л. С. Тарабарынаў, пісьменнік, лаўрэат Ленінскай і Дзяржаўнай прэміі СССР, старшыня рэспубліканскага Камітэта абароны міру А. Ц. Ганчар, Герой Савецкага Саюза, пісьменнік, сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Украіны Ю. А. Збанацкі, народны мастак СССР, жывапісец С. А. Грыгор'еў і іншыя.

БЕЛТА.

ВА ўРАЧЫСТАЙ АБСТАНОЎЦЫ

П'яцігодняя работа творчых саюзаў, мастацкіх калектываў і асобных выканаўцаў Савецкай Украіны, партыйных і савецкіх работнікаў — членаў дэлегацыі Украінскай ССР па прапагандзе дасягненняў савецкай сацыялістычнай культуры сярод працоўных Беларусі ў рамках Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у нашай рэспубліцы адзначана Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР.

2 чэрвеня ва ўрачыстай абстаноўцы Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР Ф. А. Сургануў уручыў узнагароды ўкраінскім сябрам — народнаму артысту Украінскай ССР, мастацкаму кіраўніку Дзяржаўнага заслужанага акадэмічнага ўкраінскага народнага хору імя Р. Вярхоўнага А. Т. Аўдзіеўскаму, народнаму мастаку УССР, старшыні праўлення Саюза мастакоў Украіны В. З. Барадаю, паэту, лаўрэату Дзяржаўнай прэміі СССР, сакратару праўлення Саюза пісьменнікаў Украіны Б. І. Алейніку, народнаму артысту УССР, кампазітару, старшыні праўлення Львоўскай арганізацыі Саюза кампазітараў Украіны А. І. Кос-Анатольскаму, народнаму артысту Украінскай ССР, гадоўнаму дырыжору Дзяржаўнага заслужанага сімфанічнага аркестра Украінскай ССР С. В. Турчану, заслужанаму дзеячу мастацтваў Украінскай ССР, кінарэжысёру А. А. Слесарэнку, міністру сацыяльнага забеспячэння УССР двойчы Герою Савецкага Саюза А. Ф. Фёдараву, заслужанай артыстцы Украінскай ССР, салістцы вакальна-інструментальнага ансамбля «Чэрвона рута» С. М. Еўдакіменка-Ратару і многім іншым.

Дні літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Савецкай Бе-

ларусі, адзначыў Ф. А. Сургануў, вылісіў у хвалюючае свята двух брацкіх народаў, напоўненае чароўнасцю ўкраінскіх песень, музыкі, танцаў, расквіцанае яркімі фарбамі жыццядаснаска, сапраўды народнага мастацтва.

Шматнацыянальная літаратура і мастацтва нашай краіны — важнейшыя сродкі камуністычнага выхавання мас. Яны верна служаць вялікай справе ўмацавання дружбы савецкіх народаў, узбагачаюць людзей высокімі ідэйнымі, маральнымі і эстэтычнымі каштоўнасцямі. Дзеянні літаратуры і мастацтва — гэта не толькі стваральнікі яркіх мастацкіх твораў, але і актыўныя барацьбіты за новага чалавека — будаўніка камуністычнага грамадства.

Ад імя Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Беларусі, Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР і ўрада рэспублікі Ф. А. Сургануў пажадаў дзеячам літаратуры і мастацтва Украіны новых творчых дасягненняў, поспехаў у выкараднай справе далейшага ўмацавання брацкай дружбы народаў СССР, моцнага здароўя, вялікага шчасця ў жыцці.

Са словамі гарачай падзякі ад імя ўзнагароджаных выступілі пісьменнік, лаўрэат Ленінскай і Дзяржаўнай прэміі СССР А. Ц. Ганчар, народныя артысты СССР Я. С. Мірашнічэнка і А. І. Сярдзюк. Яны запэўнілі, што дзеячы літаратуры, майстры сцэны, мастакі, кампазітары, кінематаграфісты, музыканты Украіны і надалей будучы высока несці сцяг партыйнасці і народнасці шматнацыянальнага савецкага мастацтва, аддадуць свой талент і майстэрства далейшаму ўмацаванню дружбы і адзінства народаў нашай Радзімы, справе паспяховага выканання савецкімі людзьмі грандыёзных задач, вызначаных XXV з'ездам КПСС.

На ўрачыстай цырымоніі ўручэння Ганаровых граматаў Вярхоўнага Савета БССР прысутнічалі сакратар ЦК КП Украіны В. Я. Маланчук, сакратар ЦК КП Беларусі А. Т. Кузьмін, намеснік Старшыні Савета Міністраў УССР П. Ц. Транько, загадчык аддзела культуры ЦК КП Беларусі А. Л. Петрашкевіч.

БЕЛТА.

СУСТРЭЧА ў МІНСКУ

У Дні літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі адбылося шмат сардэчных сустрэч гасцей з працоўнымі сталіцы нашай рэспублікі.

Украінскія пісьменнікі разам з беларускімі калегамі наведвалі Мінскі трактарны завод. На вечары, які праходзіў у Палацы культуры трактарнага заводу, перад трактарабудаўнікамі выступілі Герой Савецкага Саюза, лаўрэат дзяржаўнай прэміі Украіны Ю. Збанацкі і лаўрэат Дзяржаўнай прэміі

СССР і літаратурнай прэміі імя Т. Шаўчэнкі В. Алейнік, а таксама беларускія пісьменнікі М. Аўрамчык і В. Зуёнак.

Выкладчыкі і студэнты Інстытута народнай гаспадаркі імя Куйбышава сустрэклі ўкраінскіх паэтаў С. Павенка і Т. Каламісца, беларускага паэта П. Макаля.

Сардэчнай сустрэча была і ў Дзяржаўным педагагічным Інстытуце замежных моў, дзе выступілі нашы ўкраінскія сябры — пісьменнікі В. Корж і А. Юшчанка, беларускі паэт А. Лойка.

ПРА ЯГО ВЯЛІКАСЦЬ, РАБОЧЫ КЛАС

Прэзідыум ВЦСПС і сакратарыят праўлення Саюза пісьменнікаў СССР падвялі вынікі Усесаюзнага конкурсу на лепшы твор мастацкай прозы аб сучасным савецкім рабочым класе за 1974—1976 гады. На конкурсе паступілі 282 раманы, апавесці, мастацка-дакументальныя творы.

Сярод тых, хто выйшаў пераможцам, і Леанід Гаўрылін. Заахвочвальная прэмія яму прысуджана за раман «Не магу без цябе».

За актыўны ўдзел у арганізацыі і правядзенні конкурсу Ганаровай граматай ВЦСПС узнагароджаны народны пісьменнік Беларусі І. Шамякін і іншыя члены журы.

ДАР ПІСЬМЕННІКА ДЗЕЦЯМ

І дарослым, і юным аматарам кнігі ў нашай краіне добра вядома імя народнага пісьменніка Беларусі М. Ц. Лынькова. Яго творы аб простым рабочым чалавеку, аб яго мужнасці ў барацьбе з ворагам, жаданні зрабіць сваю краіну яшчэ лепшай і прыгажэйшай, працавітасці і дабраце знайшлі дарогу да сэрца кожнага. Але з асаблівай цеплынёй і майстэрствам напісаны яго творы для дзяцей.

Ужо больш як чатыры дзесяцігоддзі нязменнай папулярнасцю, любоўю маленькіх чытачоў карыстаюцца яго апавесці «Мікола-паравоз», апавяданне «Янка-парашуціст», казка-апавесць «Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў», Міхал Ціханавіч гарача любіў юных грамадзян сваёй краіны, заўсёды быў у курсе іх спраў, часта сустракаўся з імі на канферэнцыях чытачоў, рапійніках і піянерскіх зборах. І імяна дзецям завяшчаў пісьменнік свае зберажэнні.

Па распараджэнню Савета Міністраў БССР на гэтыя сродкі на радзіме пісьменніка ў Лужасянскім дзіцячым доме Віцебскай вобласці будзе пабудавана спартыўная зала, аснаўчаная найвышым абсталяваннем і неабходным спартыўным інвентаром.

БЕЛТА.

УДАСКАНАЛЬВАЦЬ КУЛЬТУРНА-МАСАВУЮ РАБОТУ

Падведзены вынікі рэспубліканскага сацыялістычнага спаборніцтва абласцей, гарадоў і раёнаў за лепшую пастаноўку культурна-масавай работы сярод насельніцтва ў 1975 годзе. Пераможцам прызнаны гарады Мінск і Брэст, а таксама Баранавіцкі, Жлобінскі, Карэліцкі, Маладзечанскі, Талачынскі і Хоцімскі раёны. Ім прысуджаны пераходныя Чырвоныя сцягі Савета Міністраў БССР і Белсаўпрэфа.

У пастанове Савета Міністраў БССР і Беларускага рэспубліканскага савета прафсаюзаў адзначаецца, што ў рэспубліцы шмат зроблена па актывізацыі культурна-асветнай работы сярод працоўных. Усталяваліся дзесяткі новых грамадзянскіх абрадаў па прапагандзе савецкага ладу жыцця. Шырокае расплывуўся ў працоўных калектывах атрымала правядзенне вечароў віншавання пераможцаў сацыялістычнага спаборніцтва, ве-

тэранаў вайны і працы, свят вясны, урадкаю, народнай творчасці, тэатралізаваных прадстаўленняў, марш-парадаў аркестраў, маладзёжных фестываляў.

У 1975 годзе ў рэспубліцы адкрыта 148 дзяржаўных клубных устаноў, 53 бібліятэкі, уведзены ў эксплуатацыю буйнейшыя кінатэатры «Кастрычнікі» і «Вільнюс» у Мінску, «Беларусь» у Брэсце. За кошт усіх крыніц фінансавання ў сельскай мясцовасці пабудавана клубаў на 13,760 месца.

Пастановай рэкамендавана зацікаўленым рэспубліканскім міністэрствам, ведамствам, савецкім і прафсаюзным органам узмацніць дзейнасць па ўдасканаленню культурна-масавых мерапрыемстваў, разгортванню шырокага і дзейснага спаборніцтва за далейшы рост эфектыўнасці і якасці культурна-масавай работы ў святле патрабаванняў XXV з'езда КПСС.

БЕЛТА.

«АКАДЭМІЧНАЯ КНИГА» — МАГАЗІН ДЛЯ ўСІХ

У Мінску ў памяшканні, дзе раней знаходзілася бібліятэка «Юнацтва», адкрыты спецыялізаваны кніжны магазін «Акадэмічная кніга». У ім будуць прадавацца кнігі, якія выпускаюць выдавецтвы Акадэміі навук СССР, «Навука», «Іскусств», «Вышшая школа», «Навука і тэхніка» і іншыя.

«Акадэмічная кніга» — сорак другі кніжны магазін ў горадзе-героі Мінску. У бліжэйшы час плануецца адкрыць магазіны «Навука» ва ўсіх абласных цэнтрах рэспублікі.

НАТХНЕНА І НАДЗЕННА

У выдавецтве «Народная асвета» выйшла кніга «Пра таварышаў на яру», якую склала К. Краўцова.

У зборніку змешчаны крытычныя выступленні Я. Коласа «Янка Купала і яго паэзія» і «Выдатнейшы паэт і крытык» — пра М. Багдановіча, К. Чорнага «Вялікі паэт беларускага народа», у якім разглядаецца творчасць Я. Коласа.

А. Семановіч расказвае пра В. Дуліна-Марцінкевіча ў арты-

куле «Пачынальнік беларускай драматургіі», М. Стральноў піша пра Ф. Багушэвіча — «Дудар беларускі», Р. Бірзюкі пра А. Пашкевіч — «Цётка», А. Клышка пра П. Труса — «Ля вытокаў песні Паўлюка Труса».

Вялікая ўвага ўдзелена сучаснаму літаратурнаму працэсу. З артыкуламі выступаюць М. Ароўка, К. Крапіва, Ф. Кулішоў, А. Звозлак, М. Лужанін, В. Бечык, У. Калеснік, Н. Гілевіч, А. Адамовіч, Дам. Бугаёў, В. Каваленка.

КУЛЬТУРНАЕ ЖЫЦЦЕ

НА ПАДМОСТКАХ АДЭСЫ

Напярэдадні Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі Адэсін музычна-драматычны тэатр імя Кастрычніцкай рэвалюцыі паказаў спектакль па п'есе І. Шамліна «Энзімен на вясень». Раней на яго сцэне пастаўлены «Трыбунал» і «Лявоніха на арбіце» А. Макавіна.

З поспехам ідзе ў Адэсін рускі драматычны тэатр імя А. Івано-

ва п'еса М. Матуноўскага «Апошняя інстанцыя».

ЗДЫМАЕЦЦА ФІЛЬМ

Група кінематаграфістаў студыі «Беларусь-Фільм» пачала здымку новага мастацкага фільма «Нядзельная ноч» па сцэнарыю А. Петрашкевіча. Ён прысвечан жыццю сучаснай беларускай вёскі, закранае пытанні аб адназначнасці кожнага чалавека за лёс тых, хто побач.

МАСКОўСКАЯ ПРЭМ'ЕРА ТРЫПЦІХА

Ва Усесаюзным Доме кампазітараў у Маскве ў праграме аб'яднанага пленума праўлення Саюза кампазітараў СССР і РСФСР прагучаў трыпціх кампазітара Д. Смольскага на вершы Г. Лорні. Яго выканаў Маскоўскі камерны аркестр пад кіраўніцтвам лаўрэата Міжнароднага конкурсу А. Шароева.

«РАСЦВІТАЙ, ЗЕМЛЯ ПРЫДЗВІНСКАЯ» Пад такім дэвізам у

Віцебску прайшло свята мастацтваў, у якім прыняло ўдзел дзюж тысяч музыкантаў, спеваю, танцоў.

У парках, на адкрытых эстрадах, у дамах культуры і клубах з цікавымі праграмамі выступілі ансамбль песні і танца клуба прафсаюза медыцынскіх работнікаў з Каўнаса, рускі народны хор Дома культуры прафсаюзаў Смаленска, лепшыя самадзейныя калектывы Віцебскай вобласці.

«ВЯСНЯНКА» У БАЛГАРЫІ

Народны ансамбль танца «Вяснянка» Магілёўскага аўтазавада імя С. М. Міраза вярнуўся з паездкі ў Народную Рэ-

спубліку Балгарыю. Самадзейныя артысты выступалі ў Сафіі, Пловдзіве і іншых гарадах.

Асабліва запомніўся беларускім танцорам баль дружны балгарскай і савецкай моладзі, які праводзіўся ў Габраве, Кветкамі і апладысментамі ўзнагародзілі гаспадары вечара «Вяснянку».

ПРЭМ'ЕРА У ОРШЫ

У народным тэатры Дома культуры чыгуначнікаў адбылася прэ'ера спектакля па п'есе У. Вішнёўскага «Аптымістычная трагедыя». Журы па адбору спектакляў для паказу на рэспубліканскім фестывалі сама-

дзейнай мастацкай творчасці працоўных рэкамендавала гэты спектакль для ўдзелу ў фестывалі.

ДА СЯБРОУ — З ПЕСНЯМІ

Удзельнікі мастацкай самадзейнасці Нараўлянскага раёна пабылі ў Палескім раёне Кіеўскай вобласці. У канцэртах, якія прайшлі на прадпрыемствах, у калгасах і саўгасах, удзельнічалі жаночы ансамбль вёскі Даўляды, самадзейныя артысты Нараўлянскай сярэдняй школы № 2, інструментальны ансамбль і салісты раённага Дома культуры.

БЕЛТА.



У ЯРКІ ВЯНОК БРАЦТВА

Дзень горада-героя Кіева ў горадзе-героі Мінску

КІЕУ І МІНСК... Сталічныя гарады дзюю брацкіх суседніх рэспублік. Але звязваюць іх не толькі сталёныя рэйкі і асфальтавыя стужкі дарог, жыватворныя блакітныя артэрыі рэк і паветраныя трасы, а нешта значна большае. Гэта — агульнасць гістарычнага лёсу і роднасць чалавечых душ, адзіная прыналежнасць да нягаснучага ў вяках подзвігу савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне і сумесны стваральны працоўны марш, у якім ідуць маналітнай сям'ёй усе народы шматнацыянальнай Савецкай Айчыны да камунізму.

Не выпадкова два гэтыя сталічныя гарады рэспублік-сясцёр сталі гарадамі-героямі. Гэта ганаровае званне яны ўдастоены за выдатныя заслугі перад Радзімай, за мужнасць і героізм, праяўленыя іх жыхарамі ў барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў Вялікай Айчыннай вайне.

Сёння Кіеў і Мінск «сустрэліся». Сімвалічная, вядома, гэта сустрэча, якая праводзілася 26 мая ў сталіцы Савецкай Беларусі ў рамках Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у нашай рэспубліцы. Аднак яна ўвайшла ў жыццё мінчан, зрабіла іх сведкамі гераічнага мінулага і выдатных сённяшніх здзяйсненняў працоўных старажытнага Кіева.

Дзень добры, Кіеў,
непаўторны Кіеў!
Я палюбіў твой воблік
з даўніх дзён.
І вось ізноў таполі трыпцікія
па-нада мной рассыпалі
свой звон.

Гэтыя словы народнага паэта Беларусі Пімена Панчанкі як бы паўтаралі радкі Героя Сацыялістычнай Працы Паўла Тычыны, якія прыляцелі да нас з берагоў сівога Дняпра:

На вуліцах праслаўленага
Мінска
Настрой сятчоны, радасці
пачаць...
Там рускай, беларускай,
украінскай
ды іншых моваў галасы
гучаць.

Галасы народаў-братоў, іх
песні, якія славяць непарушную
дружбу і маналітнае адзінства
савецкіх народаў, загучалі спачатку на па-святочнаму ўпрыго-

жаным флагамі СССР, УССР і БССР бульвары Шаўчэнкі, дзе адбыўся мітынг, прысвечаны адкрыццю мемарыяльнага знака, што ўвечна ведае памяць вялікага кабзара.

Гісторыя Украінскай культуры з'яўляецца выдатным сусор'ём імён, сказала, адкрываючы мітынг, сакратар Мінскага гаркома КПБ Т. Ц. Дзмітрыева. І сямі іх нягаснучай зоркай ззяе імя Тараса Рыгоравіча Шаўчэнкі—геніяльнага паэта, таленавітага жывалісца, палымянага рэвалюцыянера — дэмакрата. Яго страснае слова клікала на барацьбу з прыгнятальнікамі і аднанне разрозненых нацыянальнасцей вакол старэйшага брата — вялікага рускага народа.

Бываючы ў Беларусі, вялікі кабзар няўменна праяўляў глыбокую цікавасць да яе літаратуры. Яго творы сталі народнымі.

Сапраўдныя паэты не паміраюць, яны як бы навава нараджаюцца з кожным новым пакаленнем, адкрываючы яму свет, гаворыць сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў УССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР Барыс Алейнік. Яны вяртаюцца да нас у назвах гарадоў і вуліц, караблёў і школ, бульвараў, на адным з якіх мы сустрэліся сёння, як на свяце брацтва.

Нам свеціць сонца ленінскай дружбы народаў. Мы ўзлэўна глядзім у будучыню «ў сям'і вольнай, новай», бо цвёрда стаім на трывалай і надзейнай глебе сацыялістычнага брацтва і роўнасці, якія з'яўляюцца гарантам далейшага ўмацавання нашага саюза.

Ні войны, якія забіралі мільёны жыццяў, ні іншыя беды і пакуты, што выпадалі на долю нашых народаў, не зламалі іх дух, не разбурылі іх культуру, сказаў на мітынг народны паэт Беларусі Пімен Панчанка. У вялікай брацкай сям'і нам жыць і квітнець.

Дык няхай жа гэты бульвар заўсёды будзе цудоўным і светлым, як радзіма Т. Р. Шаўчэнкі. Няхай тут заўсёды гуляюць дзеці. Няхай яны выхоўваюцца ў любові і павазе да ўсіх брацкіх народаў, да нашай мілай сястры—Украіны.

Пад апладысменты ўдзельнікаў мітыngu з мемарыяльнага знака спадае пакрывава. Да знака з барэльфам Т. Р. Шаўчэнкі кладуцца яркія газдзікі.

Па светламу сонечнаму бульвару госці і суправаджаючыя іх асобы накіраваліся да кінатэатра, на якім здалёку відаць слова «Кіеў». Прадстаўнікі дэлегацыі горада-героя Кіева і горада-героя Мінска паднімаюцца на пляцоўку цэнтральнага ўваходу.

Дзень Кіева ў нашым горадзе для нас, мінчан, вялікае свята, гаворыць, звяртаючыся да прысутных, старшыня выканкома Мінскага гарсавета дэпутатаў працоўных М. В. Кавалёў. І ў азнаменаванне гэтай падзеі, у знак выражэння нашай любові і дружбы да брацкага украінскага народа выканком гарсавета вырашыў:

кінатэатру, які кампазіцыйна замыкае бульвар імя Т. Р. Шаўчэнкі, прысвоіць назву «Кіеў», а скверу, які прымыкае да кінатэатра, — назву «Кіеўскі».

Ад імя працоўных сталіцы Беларусі дарагіх гасцей на мітынг горада вітаў слесар-зборшчык мінскага вытворчага аб'яднання «Гарызонт», Герой Сацыялістычнай Працы Н. Я. Баркун.

Гэта сустрэча дала добрую магчымасць яшчэ раз пазнаёміцца з поспехамі брацкай Украіны ў развіцці эканомікі, навукі і культуры, шыра парадвацца дасягнутаму разам з вамі.

Калектыў аб'яднання, павадаючы прамоўца, бярэ шэфства над скверам «Кіеўскі» і па-старэецца, каб ён ператварыўся ў адзін з прыгажэйшых куткоў нашага горада.

Жывём мы ў выдатны час, азнаменаваны гістарычнымі рашэннямі XXV з'езда КПСС, працягваючы Н. Я. Баркун. Мне прыемна паведаміць сваім украінскім сябрам аб тым, што прыняты працоўнымі сталіцы Беларусі сацыялістычны абавязальствы паспяхова выконваюцца. Барацьба за павышэнне эфектыўнасці вытворчасці і якасці работы стала для нас прадметам асаблівых клопатаў, справай гонару кожнага. Сёння мінчане працуюць пад дэвізам: «Рытм — дакладны, тэмпы — высокія, якасць — выдатная!»

Мы рады, што творчыя сустрэчы, дэкады, фестывалі ў нашым жыцці сталі добрай традыцыяй. Мы ўпэўнены, што і праходзячыя цяпер дні паслужаць вялікай справе дружбы савецкіх народаў, узаемаўбагачэнню іх культур.

Намеснік старшыні выканкома Кіеўскага гарсавета дэпутатаў працоўных Г. М. Мянжэрас, якая выступіла затым, сказала, што дзень горада-героя Кіева ў горадзе-героі Мінску, несумненна, упішацца яркай вяхой у кнігу дружбы і брацтва працоўных сталіц рэспублік-суседак, змястоўныя старонкі якой былі запоўнены летам мінулага года ў сталіцы Савецкай Украіны, дзе праводзіўся дзень горада-героя Мінска.

Яна пажадала мінчанам новых выдатных здзяйсненняў у рэалізацыі рашэнняў XXV з'езда КПСС і паднесла ў падарунак кінатэатру партрэт вядомага украінскага пісьменніка, сцэнарыста і кінарэжысёра А. П. Даўжэнкі, а таксама фільм «Горад-герой Кіеў».

Дэлегацыя горада-героя Кіева аглядзела кінатэатр. Затым госці прынялі ўдзел у пасадцы дрэў у Кіеўскім скверы. Маладыя каштаны, высаджаныя рукамі гасцей, утварылі ізаумруд-

ную алею, якая вядзе да памятнай дошкі з надпісам: «Гэты сквер названы Кіеўскім у гонар горада-героя Кіева. 26 мая 1976г.»

Вечарам урачыстасці перамясціліся ў па-святочнаму ўпрыгожаны Палац культуры аўтазавода, дзе адбылася сустрэча прадстаўнікоў працоўных горада-героя Мінска з дэлегацыяй горада-героя Кіева. Разв'язваюцца на ветры дзяржаўныя флагі СССР, УССР, БССР, усюды лозунгі на украінскай і беларускай мовах, якія славяць брацкую дружбу народаў СССР. У зале палаца гучаць песні аб Радзіме, Леніне, партыі, музыка. У фазе разгорнута вялікая фотавыстаўка «Кіеў — горад-герой», якая расказвае аб жыцці і справах працоўных украінскай сталіцы.

Чуюцца меладыйныя пазыўныя Кіева і Мінска — пачатак песень «Рэве та стогне Дніпр шырокі» і «Радзіма мая дарагая», запрашаючы прысутных у залу. Гарачымі апладысментамі сустракаюць мінчане дарагіх гасцей — дэлегацыю горада-героя Кіева на чале з сакратаром гаркома Кампартыі Украіны Д. Б. Галаўко.

Уступным словам урачыстую сустрэчу адкрывае першы сакратар Мінскага гаркома КПБ У. А. Ляпёшкін.

Некалькі дзён па беларускай зямлі трыумфальна крочыць вялікае і радаснае свята, свята дружбы і маналітнага адзінства брацкіх савецкіх народаў, гаворыць ён. Працоўныя нашай рэспублікі цёпла і сардэчна прымаюць пісьменніка і мастакоў, кампазітараў і кінематграфістаў, дзеячаў тэатра, мастацкія калектывы і выдатных салістаў, якімі такія шчодрая і багатая украінская зямля.

Сёння мы прымаем дэлегацыю слаўнага горада-героя Кіева. Мы рады вітаць прадстаўнікоў гераічнага і працавітага украінскага народа — сакратара Кіеўскага гаркома КП Украіны Д. Б. Галаўко, намесніка старшыні Кіеўскага гарвыканкома Г. М. Мянжэрас, токара завода «Арсчэал», Героя Сацыялістычнай Працы В. П. Шчарбіну, удзельніка вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, двойчы Героя Савецкага Саюза А. К. Нядбайлу, сакратара праўлення Саюза пісьменнікаў Украіны, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі СССР паэта Барыса Алейніка.

Ад імя працоўных горада-героя Мінска брацкае прывітанне ганаровым гасцям перадаў наладчык мінскага аўтамабільнага завода, заслужаны работнік прамысловасці БССР Я. Т. Камарыст. Дружба і брацтва савецкіх народаў змацаваны сумесна пралітай крывёй у час суролага ліхалецця, гаворыць ён. Мне давялося ўдзельнічаць у вызваленні Кіева, іншых гарадоў і вёсак брацкай рэспублікі. У гады Вялікай Айчыннай вайны разам змагаліся з ворагам рускія і ўкраінцы, беларусы і казахі, грузіны і армяне, сыны і дочки ўсіх народаў нашай Радзімы.

Пераможны салют над веснавай Масквой 1945 года быў адначасова і салютам у гонар брацтва савецкіх людзей. Разам залечвалі мы і нанесеныя вайной раны. Ужо праз два пасляваенныя гады наш завод выпускаў першыя беларускія аўтамабілі. Сёння МАЗ — буй-

нейшы ў Еўропе завод па выпуску вялікагрузных дызельных машын, якія працуюць ва ўсіх кутках краіны. У іх стварэнні ўдзельнічаюць 1-240 розных прадпрыемстваў нашай Радзімы.

Успамінамі аб далёкім ліпені 1944 года падзяліўся з прысутнымі член дэлегацыі горада-героя Кіева, двойчы Герой Савецкага Саюза А. К. Нядбайла. Вылятаючы на баявыя заданні, сказаў праслаўлены лётчык, я бачыў пад крылом свайго самалёта палаючыя, разбураныя гарады і вёскі Беларусі. Мінулі тры дзесяцігоддзі і не пазнаць цяпер вашу цудоўную зямлю. Разам з вялікім рускім братам, пры бескарыслівай дапамозе ўсіх народаў нашай шматнацыянальнай Айчыны гераічны і працавіты беларускі народ здзейсніў чуд — з руін і попелу ўзнялася Беларусь, стала яшчэ багацейшай і прыгажэйшай. Гэта яркае пацярджэнне мудрасці ленінскай нацыянальнай палітыкі, нашай Камуністычнай партыі, магутнага стваральнага адзінства народаў СССР.

Слова атрымлівае сакратар Кіеўскага гаркома Кампартыі Украіны Д. Б. Галаўко. Ён расказаў мінчанам аб працоўных буднях горада-героя Кіева, слаўных справах кіеўлян, якія, як і мінчане, як усе савецкія людзі, натхнёна працуюць над ажыццяўленнем гістарычных рашэнняў XXV з'езда КПСС.

Працоўныя Кіева і Мінска шчодро дэлегацця паміж сабой усім, што створана іх працай і розумам. Такі абмен, які ахоплівае розныя бакі грамадскага жыцця — эканоміку, навуку, культуру — узвемна ўзбагачае вопытам, ведамі, садзейнічае выхаванню працоўных у духу савецкага патрыятызму, дружбы народаў, сацыялістычнага інтэрнацыяналізму. Дык няхай жа з году ў год расце і становіцца глыбейшай шматгранная творчая садружнасць кіеўлян і мінчан, усіх савецкіх людзей!

Ад імя кіеўскіх гаркома Кампартыі Украіны, гарадскога Савета дэпутатаў працоўных, усіх жыхароў горада-героя Кіева Д. Б. Галаўко перадаў мінчанам пачуцці шчырай любові, глыбокай павагі, сардэчнай дружбы. Ён паднёс прадстаўнікам горада-героя Мінска капсулу са свяшчэннай кіеўскай зямлёй.

Афіцыйная частка сустрэчы аб'яўляецца закрытай. У заключэнне яе адбыўся вялікі канцэрт дружбы, які пачаўся выступленнем народнага артыста УССР А. Макрэнікі і заслужанага артыста БССР А. Саўчанкі. Яны выканалі песні аб Кіеве і Мінску, напісаныя ўкраінскім кампазітарам, народным артыстам УССР І. Шамо на словы Д. Луцэнкі і заслужаным дзеячам мастацтваў БССР І. Лучанком на вершы П. Панчанкі. Акампававалі салістам аўтары. У канцэрце ўдзельнічалі Дзяржаўны заслужаны акадэмічны ўкраінскі народны хор імя Р. Вяроўкі, Беларускі харэаграфічны ансамбль «Харошкі», салістка Кіеўскай дзяржаўнай філармоніі народная артыстка СССР Д. Пётрыненка, трыо бандурыстак — заслужаныя артысты УССР М. Галенка, Т. Грыцэнка, Н. Пісарэнка, салістка Беларускай дзяржаўнай філармоніі, заслужаная артыстка БССР В. Шутава, заслужаны артыст УССР А. Паламарэнка і іншыя выканаўцы.

**П. БЕРАЖКОУ,
В. БІРУКОУ,
(Кар. БЕЛТА).**



Мемарыяльны знак Тарасу Шаўчэнку адкрылі паэты Барыс Алейнік і Пімен Панчанка. Фота Ул. КРУКА.



У АДНЫМ СТРАЇ

Урачыстае закрыццё Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларускай ССР

Пры сустрэчы з таленавітым, цікавым сябрам непрыкметна пралятае час. Вось і гэтыя дзесяць дзён свята культуры брацкай Украіны, якія ўвабралі ў сябе каля 270 канцэртаў і творчых сустрэч, прайшлі як адзін дзень. Але яны надоўга застануцца ў памяці мінскіх трактаразаводцаў, беларускіх аўтамабілебудаўнікоў, салігорскіх гарнякоў, наваполацкіх нафтавікоў, аршанскіх тэкстыльшчыкаў, гродзенскіх хімікаў, земляробаў усіх раёнаў Беларусі, праз якія праляглі дарогі свята брацтва і аднавання.

З літаратурнай і музычнай творчасцю сяброў, з выдатнымі творамі майстроў пэндзля, разца, экранна, з праслаўленымі прафесіянальнымі і самадзейнымі мастацкімі калектывамі — вялікім багаццем духоўнай культуры гераічнага і пра-

смяноў і дачок, пазнаёміцца з дасягненнямі яе эканомікі, навукі і культуры.

Урачыстыя вечары і мітынгі, што ўсюды прайшлі ў гэтыя дні, уся разнастайнасць мерапрыемстваў, уключаных у праграму свята, ярка прадэманстравалі перамогу ленынскай нацыянальнай палітыкі, непарушную дружбу савецкіх людзей, якія ідуць у адным страі да адзінай мэты — будовы новага грамадства.

Вечарам 2 чэрвеня ў павячэрняму ўпрыгожаным Мінскім Палацы спорту адбыўся вялікі канцэрт закрыцця Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі. Ён ўваходзіў у развіваюцца дзяржаўныя праграмы СССР, саюзных рэспублік. Велізарны транспарант славіць вечную і непарушную дружбу савецкіх народаў. У святочным афармленні сцэна,

руты ўдзельнікаў Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі праляглі ад горада-героя Мінска па ўсіх абласцях і раёнах рэспублікі, аж да самых аддаленых яе куткоў. Сцэнічнай пляцоўкай і ўдзячнай аўдыторыяй для пасланцоў украінскай культуры была ў гэтыя дні ўся Савецкая Беларусь.

Буйным маштабам гэтай дэкады спадарожнічалі разнастайнасць і шырыня не толькі мастацкага, але і ідэа-грамадзянскага напавення праграмы. Шматлікія выступленні літаратараў, кампазітараў, мастакоў, кінемаграфістаў, творчых калектываў і салістаў усіх жанраў тэатральна-канцэртнага мастацтва праходзілі ў жывым акаймаванні яркай дэманстрацыі патрыятычнага адзінства нашых народаў ва ўсім

Сёння мы з хваляваннем думаем і гаворым аб тым, працягваў Ю. М. Міхневіч, што высокаталенавіта творчасць нашых украінскіх братоў і сяброў, іх натхненне і энергія, радасць усмешак і шчодрасць шчырых пачуццяў дабратворна ўліліся ў гэтыя дні ў стваральную працу беларускага народа, які самааддана працуе разам з усім савецкім народам над выкананнем рашэнняў XXV з'езда КПСС.

Усебаковым супрацоўніцтвам савецкія людзі кожны дзень і кожную гадзіну ўплываюць усё новыя жывыя парасткі ў квітучыя вяночкі ленынскай дружбы народаў. Увойдзе ў шматколерную вяёлку сацыяльна-палітычнага і працоўнага адзінства народаў СССР і цяперашняе свята Украінскай культуры на беларускай зямлі.

Крышталны перазвон беларускіх дымбалаў і украінскай бандуры, які ідзе з глыбіні вякоў і ад самага сэрца нашых народаў, набывае сёння ўсё новыя грані, усё больш высокае сацыяльна-мастацкае гучанне.

Няхай і надалей — назаўсёды — спяваюць бандура і дымбалы аб сардэчным брацтве нашых народаў, аб нашай вернасці партыі, Радзіме, камунізму.

Братэрскі наклон вам і вялікае дзякуй, дарагія украінскія сябры!

Няхай жыве і квітнее сардэчная дружба савецкіх народаў-братоў!

У словы адказ міністр культуры УССР А. К. Раманоўскі падкрэсліў, што Дні Украінскай літаратуры і мастацтва ў Беларусі сталі новым укладам у скарбніцу дружбы народаў СССР — дружбы, якая з'яўляецца каштоўнейшым здабыткам сацыялістычнага грамадства, важнейшай крыніцай усіх нашых перамог. Свята брацкіх культур прадэманстравала духоўнае аднаўленне савецкіх людзей, ператварылася ў своеасаблівую творчую лабораторыю абагульнення і пашырэння вопыту работы мастацкай інтэлігенцыі рэспублік. Яно будзе садзейнічаць узаемаўзбагачэнню і далейшаму росквіту сацыялістычных па зместу, нацыянальных па форме, інтэрнацыяналістычных па свайму духу і характару культур брацкіх народаў.

Мы здзелены нашымі сустрэчамі, яны прынесьлі ўсім удзельнікам Дзён вялікую радасць, сказаў прамоўца. Асабліва знамянальна, што свята брацтва праходзіла ў абстаноўцы выключна высокага ўздыму палітычнай і працоўнай актыўнасці працоўных, выкліканага гістарычнымі рашэннямі XXV з'езда КПСС. На нас зрабілі велізарнае ўражанне выдатныя поспехі работных, інжынераў, калгаснікаў, вучоных, інтэлігенцыі Беларусі ў развіцці эканомікі, навукі і культуры.

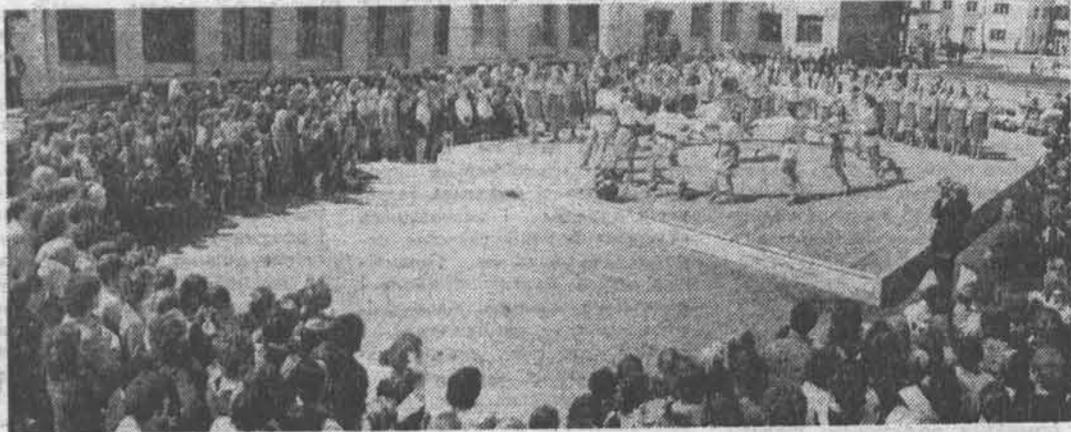
Адбыўся цікавы дыялог паміж пісьменнікамі і мастакамі, кампазітарамі, кінематографістамі і кнігавыдаўцамі. Нам вельмі прыемна, што ў гэты праходзіла ў выключна творчай, дзелавой, цёплай атмасферы.

Ад імя ўсіх удзельнікаў Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларускай ССР А. К. Раманоўскі сардэчна падзякаваў ЦК Кампартыі Беларусі і ўраду рэспублікі, усім працоўным Беларусі за высокае прызнанне дасягненняў культуры Украінскага народа, за цёлы прыём, праўдзінне брацкіх дружалюбных пачуццяў да працоўных Савецкай Украіны.

Пад скляпеннямі залы плывуць пазыўныя Усесаюзнага радыё. Ускідаюць трубы юныя фанфарысты: «Слухайце ўсе!». Пачынаецца вялікі святочны канцэрт дружбы, у якім удзельнічаюць вядучыя мастацкія калектывы і салісты абедзвюх рэспублік-сяброў.

Адна дарога ў нас і лёс адзіны, і злучаны мы дружбаю навек, Як злучаны Расія, Украіна і Беларусь галімам дыяпроўскіх рэк.

Натхнёнае слова народнага паэта Беларусі П. Панчанкі і вершы вядомага Украінскага паэта І. Няходзі гучаць як паэтычны ўступ да канцэрта. Сцэну запаўняюць спевакі Заслужанага акадэмічнага Украінскага народнага хору імя Р. Вяроўкі, Акадэмічнага харавога капэлы БССР, Заслужанага закарпацкага народнага хору, хору Акадэмічнага вялікага тэатра оперы і балета БССР, Акадэмічнага харавога капэлы «Думка», хору Беларускага радыё і тэлебачання,



На здымку: Гуцульскі ансамбль песні і танца выступае перад хлебаробамі саўгаса «Селюты» імя 50-годдзя СССР Віцебскага раёна. Фота А. ЦЕРЛЮКЕВІЧА. (БЕЛТА).

цавітага Украінскага народа пазнаёмліцца больш чым мільён працоўных нашай рэспублікі. Плённымі, узаемаўзбагачальнымі былі сустрэчы Украінскіх і беларускіх пісьменнікаў, кампазітараў, мастакоў і кінемаграфістаў, якія нарадзілі новыя задумы і творчыя планы.

Усюды — у палацах культуры і сельскіх клубах, кіна-тэатрах, на прадпрыемствах, будоўлях, у калгасах і саўгасах — пасланцоў Савецкай Украіны цёпла і сардэчна прымалі ўдзячныя гледачы і слухачы. Незабыўныя сімвалічныя сустрэчы гарадоў-героў Кіева і Мінска, неўміручых гарнізонаў горада-героя Адэсы і Брасцкай крэпасці-героя, якія ўваскрэслі староні баявога брацтва народаў нашай Радзімы, сумеснай барацьбы супраць гітлераўскіх акупантаў.

Паездкі па гарадах і вёсках Беларусі, якая з данамогай усіх савецкіх народаў-братоў у кароткі тэрмін узялася з руін і попелу, данамагі нашым гасцям лепш назваць рэспубліку-суседку, адчуць шчодрасць душы яе

Залу запоўнілі рабочыя прадпрыемстваў і будоўляў беларускай сталіцы, прадстаўнікі партыйных, савецкіх і грамадскіх арганізацый, кіраўнікі творчых саюзаў, дзеячы літаратуры і мастацтва, навукі і культуры.

На ўрачыстым закрыцці Дзён прысутнічаюць таварышы П. М. Машэраў, Ц. Я. Кісялёў, А. Т. Кузьмін, М. І. Лагір, У. Ф. Міцкевіч, І. Я. Палякоў, Ф. А. Сурганаў, І. М. Трацяк, В. С. Шавілуха, Н. Л. Сняжкова, І. Ф. Якушаў.

Разам з імі — члены дэлегацыі Украінскай ССР на чале з сакратаром ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Малавчуком.

Гучаць пазыўныя Беларускага і Украінскага радыё. На сцэну выходзяць дэлегацыі творчых работнікаў Беларусі і Украіны. Перад мікрафонам — міністр культуры БССР Ю. М. Міхневіч.

Ужо на працягу дзесці дзён жывем мы хваляючымі ўражаннямі ад вялікага сардэчнага свята двух народаў-суседзяў, народаў-братоў, гаворыць ён. Творчыя марш-

іх жыцці, усіх думках і справах.

Мы, гаспадары свята, разам з вамі, дарагія украінскія сябры, бачылі ў гэтыя дні вельмі і вельмі многае: ад штодзённых маніфестацый дружбы на аўтастрадах, у гарадах і вёсках рэспублікі — да сімвалічных сустрэч нашых гарадоў-героў; ад літаратурна-грамадскіх актаў па бульвары Шаўчэнкі — да незабыўнага працоўнага братання — «Плаўні дружбы» герояў-сталівараў Украіны і Беларусі на Мінскім трактарным заводзе.

Адным з самых глыбокіх і хваляючых уражанняў гэтых Дзён з'явіўся актыўны ўдзел у іх ветэранаў усенароднага подзвігу — тых, хто больш як 30 гадоў таму назад выратаваў чалавецтва ад фашыскай чумы. Прысутнасць ветэранаў на ўсіх мерапрыемствах свята, іх неацэннае, высокааўтарытэтнае слова былі і жывой патрыятычнай эстафетай ад старэйшых да малодшых, і сардэчным жажданнем маладому пакаленню, у сэрцы якога вечна павінен гарэць нязгасны агонь вернасці Радзіме.



Двойчы Герой Савецкага Саюза А. Ф. Фёдарэў з ветэранамі ваіны Віцебска. Фота А. ПАДДУВНАГА. (БЕЛТА).

ДА АДЗІНАЙ МЭТЫ

Гудульскага ансамбля песні і танца, музыканты Заслужанага сімфанічнага аркестра УССР, удзельнікі іншых калектываў. Выходзяць салісты — народныя артысты БССР В. Чарнабаеў, А. Генералаў і Г. Сарокін, заслужаны артыст рэспублікі А. Саўчанка, артысты Ю. Бастрываў і М. Пушкароў. Прывольна і шырока, як хвалі магутнага прыгажуня Дняпра, змяняючы адна адну, нывуць над залай украінскай, рускай і беларускай песні аб Дняпры, які на вечна звязан блукітай стужкай зямлі народаў-братоў, вырасці на сваіх берагах добрыя ўходы шчырай, сардэчнай дружбы мільёнаў савецкіх людзей.

Тысячагалосы хор выконвае велічную «Паэму аб Дняпры» Д. Смольскага на вершы Т. Шаўчэнкі, Я. Далматаўскага, П. Макаля і П. Харкова. Ёй пачынаецца пралог канцэрта, аб'яднаны дэвізам: «Сонца над намі».

Так ужо заведзена ў савецкіх людзей, што ў дні ўрачыстасцей і ў рабочыя будні першую песню і першае слова мы звяртаем да вобраза дарагога Глыча. Як клятва нашай вернасці ідэалам Кастрычніка, як сімвал бессяротнасці справы вялікага Леніна, веліччя і страсна гучыць песня А. Новікава на словы Л. Ашаніна «Леніна помніць зямля». Яе выконвае саліст Адэскага акадэмічнага тэатра оперы і балета, лаўрэат Міжнароднага конкурсу І. Панамарэнка.

Наступны нумар зноў вяртае нас на берагі Дняпра, у маляўнічы карагод дзяўчат, якія з вянкамі кветак спускаюцца ў зорную купальскую лоч да вады, каб імклівы патак падханіў і панёс у блакітную далечыню іх заповітную мару аб радасці і шчасці. Мудрагелістыя карункі «Купальскага карагода» дорыць гледачам танцавальная група хору імя Р. Вярэйкі.

Услед за ім на сцэну віхрам урываецца «Рускі танец» у выкананні артыстаў праслаўленага Акадэмічнага ансамбля танца УССР. Яго змяняе ціхая і празрыстая, як вада беларускіх крыніц, «Мелодыя» І. Жыновіча. Зацараваў і пяшчотна гучаць пералівыстыя пымбалы — іграе народны аркестр БССР імя І. Жыновіча.

Кароткая паўза, і сцэна зноў расквітцела яркімі букетамі фарбаў. Юныя артысты ў нацыянальных касцюмах народаў нашай краіны — ансамбль танца «Равенскі» Палаца культуры Белсаўпрофа і маленькая салістка з Чаркасаў Наташа Усціменка паказваюць вакальна-харэаграфічную кампазіцыю «Дружба». І гэта глыбока сімвалічная, што іменна дзеці выконваюць гэты своеасаблівы гімн брацтву савецкіх народаў. Брацтву, народжанаму пад шчодрым сонцам Радзімы, азоранаму нязгасным святлом ленінскіх ідэй роўнасці і шчасця.

У маляўнічы святочны влінок дружбы ўплываюцца ўсё новыя і новыя напевы і фарбы. Песню змяняе танец, на змену задумлівай мелодыі прыходзіць палкае слова паэта. Сваё цудоўнае, натхнёнае мастацтва аддаюць на суд гледача народная артыстка СССР Я. Мірашнічэнка, народны ансамбль танца «Радасць» з Брэста, народная артыстка БССР С. Данілюк, заслужаная артыстка — салістка Белдзяржфілармоніі В. Шутава і дэкламатар з Кіева А. Паламарэнка, самадзейны ансамбль народнага танца «Ятраць» з Кіраваграда.

Цераз сцэну працягваецца шырокі расшыты ручнік, на якім напісана дарагое кожнаму з нас слова «Дружба». Вакальна-харэаграфічную кампазіцыю «Ручнік дружбы» выконвае Дзяржаўны народны хор БССР.

Аб выдатных людзях, памнажачых працоўную славу краіны, нашых сучасніках вобразнай мовай харэаграфіі раскажваюць артысты Акадэмічнага ансамбля танца УССР. Гарачымі апладысмантамі ўзнагародзілі гледачы выкананне імі кампазіцыі «Кітабойная флатыля «Савецкая Украіна».

Сапраўдную асалоду даставіла слухачам выступленне праслаўленага спевака — народнага артыста СССР А. Салаўяненкі. Самабытныя рытмы і фарбы прынесьлі на сцэну вакальна-інструментальны ансамбль «Песняры» і «Чэрвона рута», якія дастойна прадстаўляюць сучасную эстрадную музыку. У іх своеасаблівай інтэрпрэтацыі прагучалі песні аб родным краі, аб высокім прызначэнні чалавека, які пераўтварае зямлю,

аб жыццесцвярдзальнай сіле вялікага пачуцця. Цёпла прыняла зала папулярную спявачку, заслужаную артыстку УССР, лаўрэата Міжнародных конкурсаў С. Ратару.

Святочную канцэртную праграму завяршаюць вершы народнага паэта Беларусі, Героя Сацыялістычнай Працы М. Танка аб дружбе і брацтве савецкіх людзей, пранікнёна і ўсхвалявана прачытаныя ўкраінскім дэкламатарам А. Васільевым і заслужанай артысткай БССР М. Захаравіч. Услед за імі ў залу палілася ўрачыстая мелодыя Д. Тухманова «Я грамадзін Савецкага Саюза» ў выкананні заслужанага артыста БССР, лаўрэата Усесаюзных і Міжнародных конкурсаў В. Кучынскага.

І вось фінальная сцэна — усе удзельнікі канцэрта спяваюць «Песню аб Радзіме» І. Дунаеўскага. Яе падхопілі бае зала і, здаецца, што лянціць яна над усёй нашай краінай ад краю і да краю, славачы маціночыя год ад году адзінства і брацтва савецкіх людзей, славачы чалавек-тварца, стваральніка новага жыцця.

Доўга не змаўкаюць апладысменты шматтысячнай аўдыторыі. Гледачы стаячы вітаюць артыстаў, якія надарылі ім хвалоючыя імгненні радаснай сустрэчы з высокім мастацтвам, што ўслаўляе шчырую дружбу народаў-братоў.

**П. БЕРАЖКОУ,
В. БІРУКОУ,
Я. ГАРЭЛІК.**

(Кар. БЕЛТА).



Мастакі Я. Зайцаў, М. Вронскі (Кіеў), Я. Трыгуб (Харкаў), А. Шыбнёў, М. Глушчанка (Кіеў) у Фотэ Ул. КРУКА.

НА БУГУ, У КРЭПАСЦІ СТАРАДАЎНЯЙ...

ДЗЕНЬ ГОРАДА-ГЕРОЯ АДЭСЫ У БРЭСЦКАЙ КРЭПАСЦІ-ГЕРОІ

Ціха струменіць свае воды Буг — нямы сведка беспрыкладнай адвагі, непахіснай мужнасці савецкіх салдат, якія прынялі амаль трыццаць пяць гадоў назад першы няроўны бой з гітлераўцамі. Маўклівая, скалечыная асколкамі крэпасць сцены легендарнай цытадэлі — сімвал вялікай сілы духу савецкіх людзей, іх непахіснай веры ў перамогу і гарачай любві да сваёй Радзімы.

Сюды, да свяшчэнных каменяў Брэсцкай крэпасці-героя, да зямлі, шчодра палітай крывёй рускіх і беларусаў, украінцаў і грузінаў, воінаў трыццаці нацыянальнасцей нашай Радзімы, прыйшлі 30 мая паланцы гераічнай Адэсы. Прыйшлі, каб пакланіцца памяці загінуўшых, аддаць дэніну глыбокай павагі іх неўміручаму подзвігу.

Як Боэсцкая крэпасць, як дзесяткі савецкіх гарадоў, стойка абаранялася Адэса, пачаўшышы подзвіг братоў па збоі.

Хвалоючай была гэта сімвалічная сустрэча двух легендарных, непераможаных гарнізонаў. Члены дэлегацыі горада-героя Адэсы на чале з намеснікам старшыні гарвыканкома Т. А. Аўчарэнка пачувалі на месцах жорсткіх баёў ля Холмскіх і Цярэспальскіх

варот, агледзелі экспазіцыю Музея абароны Брэсцкай крэпасці, дзе беражліва захоўваюцца баявыя сцягі, зброя і асабістыя рэчы воінаў.

Мінутай маўчання ля Вечнага агню ўшанавалі яны памяць гераічных абаронцаў цытадэлі, усклалі кветкі. Ветэран Вялікай Айчыннай вайны, генерал-лейтэнант у адстаўцы І. П. Рослы і Герой Сацыялістычнай Працы Т. С. Дуднік перадалі капсулу са свяшчэннай зямлёй Адэсы ўдзельнікам абароны Брэсцкай крэпасці П. П. Кацельнікаву і А. А. Аршынаваў.

Прымаючы рэліквію, П. П. Кацельнікаў сказаў, што мэсавы гераізм савецкіх людзей, праяўлены ў гады вайны ля сцен Брэста, Масквы, Ленінграда, Сталінграда, Севастопалля, Адэсы і іншых гарадоў-герояў, на вечна застаецца ў памяці народа. Іх подзвіг заўсёды будзе служыць прыкладам беззапаветнай мужнасці і адвагі, вернасці воінскаму абавязку для цяперашняга і будучых пачаленняў.

Дэлегацыя наведвала заставу, якая носіць імя Героя Савецкага Саюза лейтэнанта Андрэя Кіжаватова. Воіны-пагранічнікі расказалі дарагім гасцям аб сваіх поспехах у баявой і палітычнай падрыхтоўцы, запэўні-

лі іх, што і надалей будуць свята захоўваць і памнажаць баявыя традыцыі сваіх бацькоў і дзядоў, адважных абаронцаў Радзімы.

Як сімвал непарушнага брацтва савецкіх народаў, якое асабліва ярка праявілася ў дні суровых выпрабаванняў, будуць расці і набірацца сіл прыгажуні-платаны, прывезеныя з Адэсы і высаджаныя дэлегацыяй у гарадскім парку Брэста.

Украінскія сябры былі прыняты ў гарадскім камітэце КПБ. Першы сакратар гаркома В. П. Самовіч раскажаў ім аб працоўных справах брацтваўчан, аб ходзе выканання планаў і сацыялістычных абавязкаўстваў, аб перспектывах развіцця горада. Намеснік старшыні Адэскага гарвыканкома Т. А. Аўчарэнка падзялілася ўражаннямі аб знаходжанні на беларускай зямлі, расказала аб тым, як працуюць адэсіты, ажыццяўляючы рашэнні XXV з'езда КПСС.

Вечарам адбылася ўрачыстая сустрэча дэлегацыі горада-героя Адэсы з працоўнымі Брэста, якая завяршылася канцэртам майстроў мастацтваў брацкай Украіны.

БЕЛТА.

ДА НОВЫХ СУСТРЭЧ, СЯБРЫ!

Адвінела чароўнае многалоссе вялікага і захапляючага свята дружбы і брацтва савецкіх народаў. Учора працоўныя нашай рэспублікі як самых дарагіх і блізкіх сяброў праводзілі ўдзельніаў Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі.

Змоўкнуў сярэбраны звон бандуры, не льецца над сканцэнтраванай залай чысты, празрысты голас трэмбіты... Але задумлівыя украінскія песні, натхнёныя словы літаратараў, цудоўныя палотны жывапісцаў, хвалоючыя я стужкі майстроў кіно засталіся ў нашай памяці, на нашых сцэнах, у глядзельных залах, на экранах, у нашых сэрцах як добры спадарожнік радаснага свята вясны і брацкага яднання.

З яркімі букетамі кветак прыйшлі мінчане на чыгуначны ваказ, каб яшчэ раз сказаць пасланцам сонечнай Украіны словы шчырай падзякі за шчодрасць, з якой яны дарылі беларускім гледачам і слухачам скарбы свайго непаўторнага мастацтва. Каб пажадаць новых, выдатных усходаў на жыватворнай ніве шматнацыянальнай сацыялістычнай культуры.

Гарачыя абдымкі, моцныя поціскі рук, пацалункі. Расстаюцца верныя і добрыя сябры, якіх родніць не толь-

кі гістарычная агульнасць лёсу, але і высокае пачуццё сям'і адзінай, якія так ярка і пераканаўча яшчэ раз праявіліся ў незабыўныя дні дэкады.

Гучыць развітальны марш. Поезд павольна адыходзіць ад перона. Да пабачэння, дарагія сябры, да новых радасных сустрэч.

У той жа дзень з Мінска і самалётам адбылі сакратар ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Маланчук, намеснік Старшыні Савета Міністраў УССР П. Ц. Трышко, іншыя члены дэлегацыі УССР на Днях літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі.

Дарагіх гасцей сардэчна праводзілі таварышы П. Я. Кісялёў, А. Т. Кузьмін, І. Я. Палякоў, Ф. А. Сурганаў, Н. Л. Сняжкова, загадчык аддзела культуры ЦК КПБ А. Л. Петрашкевіч, міністр культуры БССР Ю. М. Міхневіч, першы сакратар Мінскага гаркома партыі У. А. Ляпешкін, старшыня выканкома Мінскага гарсавета дэпутатаў працоўных М. В. Кавалёў, кіраўнікі творчых саюзаў рэспублікі, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый, дзеячы культуры.

Украінскім сябрам былі паднесены букеты кветак.

БЕЛТА.



МАРШРУТЫ

САРДЭЧНАСЦЬ ПРЫДЗВІНСКАГА КРАЮ

Сотні па-святочнаму апранутых людзей кветкамі, пышным караваем сустрэлі на граніцы Віцебскай вобласці ўдзельнікаў Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі — сакратара ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Маланчука, лаўрэата Ленінскай і Дзяржаўнай прэмій СССР, пісьменніка А. Ц. Ганчара, міністра культуры Украінскай ССР А. К. Раманоўскага, іншых членаў дэлегацыі, вядомых украінскіх мастакоў, кампазітараў, артыстаў.

Разам з імі прыбылі сакратар ЦК КПБ А. Т. Кузьмін, міністр культуры БССР Ю. М. Міхневіч.

Дэлегацыя УССР на Днях літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі, якая прыбыла сюды, была прынята ў

НА ЗЯМЛІ МАГІЛЕУСКАЙ

Прывітальнай песняй, хлебам-соллю, як самых дарагіх і блізкіх, сустрэлі жыхары г. Горкі пасланцоў брацкай рэспублікі — намесніка Старшыні Савета Міністраў УССР П. Ц. Транько, загадчыка аддзела культуры ЦК Кампартыі Украіны М. Р. Ішчанку, двойчы Героя Савецкага Саюза, міністра сацыяльнага забеспячэння рэспублікі А. Ф. Фёдарова, іншых членаў дэлегацыі, майстроў украінскага мастацтва.

Разам з імі на Магілёўшчыну прыбылі намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Н. Л. Сняжкова, загадчык аддзела культуры ЦК КПБ А. Л. Петрашкевіч.

На Цэнтральнай плошчы горада адбыўся многалюдны мітынг. Дарагіх гасцей цёпла віталі сакратар Магілёўскага абкома партыі Н. М. Чыгалеічык, намеснік старшыні аблавыканкома У. А. Дайнека, старшыня калгаса «Заветы Ільіча», Герой Сацыялістычнай Працы Г. В. Бельскі, бригадзір брига-

мы пісьменнікі, кампазітары, асобныя выканаўцы.

Першыя канцэрты даў на Віцебшчыне заслужаны Акадэмічны ансамбль танца УССР, у паездку па гарадах Гродзенскай вобласці адправілася заслужаная капэла бандурыстаў.

У Акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета БССР з велізарным поспехам прайшоў канцэрт майстроў опернага і балетнага мастацтва і заслужанага сімфанічнага аркестра УССР.

КВЕТКІ І ПЕСНІ — ПАБРАЦІМАМ

МАГІЛЕУ. Аб непарыўнай дружбе народаў-братоў гаварылі ўдзельнікі ўрачыстага вечара, прысвечанага Дням літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі.

Дарагіх гасцей цёпла віталі другі сакратар абкома партыі М. К. Кулагін, бригадзір будаўнікоў, Герой Сацыялістычнай Працы А. П. Старавойтаў, перадаваў дзяржа з калгаса «Камітэрн» Магілёўскага раёна В. Е. Дзенісенка і іншыя.

Загадчык аддзела культуры ЦК Кампартыі Украіны М. Р. Ішчанка, кампазітар, народны артыст УССР А. І. Кос-Анатольскі і паэт Р. А. Братунь сардэчна падзякавалі гаспадарам за гасціннасць.

У заключэнне вечара адбыўся вялікі святочны канцэрт майстроў мастацтваў і мастацкіх калектываў Украіны.

Удзельнікі Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР пабывалі на галаўным прадпрыемстве магілёўскага вытворчага аб'яднання «Хімвалакно» імя У. І. Леніна, азнаёміліся з работай міжшкольнага вучэбна-вытворчага камбіната Кастрычніцкага раёна горада Магілёва, наведалі Палац піянераў і школьнікаў.

Адбылася гутарка ў абласным камітэце Кампартыі Беларусі, у якой прынялі ўдзел намеснік Старшыні Савета Міністраў УССР П. Ц. Транько, іншыя члены дэлегацыі Украінскай ССР, а таксама намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Н. Л. Сняжкова і загадчык аддзела культуры ЦК КПБ А. Л. Петрашкевіч.

БРЭСТ. Творчая група пісьменнікаў, кампазітараў, майстроў мастацтваў Украінскай ССР сустрэлася з моладдзю горада. Вядомы ўкраінскі драматург М. Зарудны расказаў прысутным аб мацнеючых літаратурных сувязях дзюх рэспублік, падарыў для бібліятэкі педінстытута свае кнігі.

Намеснік старшыні праўлення Саюза кампазітараў УССР М. Скюрык расказаў аб творчай садружнасці музыкантаў Украіны і Беларусі, перадаў студэнтам музычнага вучылішча ноты твораў украінскіх кампазітараў.

Народны артыст БССР У. Алоўнікаў прысвяціў сваё выступленне непарыўнаму брацтву савецкіх народаў.

З вялікім поспехам прайшоў канцэрт, у якім прынялі ўдзел салісты Адэскага, Днепрапятроўскага, Данецкага тэатраў оперы і балета, Кіеўскай і Львоўскай філармоній.

КАРЭЛІЧЫ. Гасцямі хлебарабаў калгаса імя Калініна былі ўкраінскія кінематаграфісты.

Старшыня Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў УССР па кінематаграфіі В. Р. Бальшак расказаў аб рабоце кінастудый рэспублікі, аб іх укладзе ў скарбніцу савецкага многанацыянальнага мастацтва. Далейшых творчых удач работнікам украінскага кіно пажадалі сакратар

партыйнай арганізацыі калгаса І. Ф. Велікашыньскі, дырэктар мясцовай сярэдняй школы С. П. Гіль.

У сустрэчы прынялі таксама ўдзел кінарэжысёр А. А. Слесарэнка, заслужаная артыстка УССР І. Б. Шаўчук, старшыня Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па кінематаграфіі У. В. Мацвееў і іншыя.

У заключэнне адбыўся прагляд фільмаў «Трывожны месяц верасень» і «Пяць песень аб камуністах».

КРЫНІЦЫ ДРУЖБЫ

СВЕТЛАГОРСК. Сотні людзей — перадавікі вытворчасці, прадстаўнікі інтэлігенцыі, удзельнікі мастацкай самадзейнасці, моладзь горада і раёна сабраліся тут, пры ўездзе на Гомельшчыну, каб сустрэць удзельнікаў Дзён украінскай літаратуры і мастацтва ў Беларусі і прыбыўшых з імі членаў дэлегацыі Украінскай ССР — намесніка Старшыні Савета Міністраў УССР П. Ц. Транько, загадчыка аддзела культуры ЦК КПУ М. Р. Ішчанку, бригадзіра сталёвароў Харкаўскага трактарнага завода, Героя Сацыялістычнай Працы Ф. С. Амельіна і іншых. Разам з гасцямі на Гомельшчыну прыехалі намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Н. Л. Сняжкова і загадчык аддзела культуры ЦК КПБ А. Л. Петрашкевіч.

Вітаючы пасланцоў брацкага ўкраінскага народа, сакратар Гомельскага абкома КП Беларусі С. П. Бобыр расказаў аб усебаковых сувязях і моцнай дружбе гамельчан з працоўнымі Чарнігаўскай і Жытомірскай абласцей.

Брацтва ўкраінскага і беларускага народаў, сказаў двойчы Герой Савецкага Саюза А. Ф. Фёдарав, прайшло выпрабаванне агнём у сумеснай барацьбе з фашызмам у гады Вялікай Айчыннай вайны.

У Светлагорску госці пабывалі на маладым прадпрыемстве — цэлюлозна-кардонным камбінаце.

Кожны дзень свята быў напоўнены мноствам цікавых падзей.

Чарговую сустрэчу з паклоннікамі ўкраінскай літаратуры і музыкі павяляла творчая група пісьменнікаў, кампазітараў і майстроў мастацтваў у Лепелі. На святочным вечары ў гарадскім Доме культуры выступілі таксама народны ансамбль бандурыстаў «Галічанка» са Львова, народны вакальна-інструментальны ансамбль «Чайкі» Жданаўскага кокасахімічнага завода і самадзейны калектыв «Легінь» Івана-Франкоўскага педінстытута імя В. Стэфаніка.

Кінематаграфісты Украіны былі гасцямі рабочых Магілёўскага камбіната сінтэтычнага валакна імя У. І. Леніна. У Клецку выступіў лаўрэат Міжнароднага конкурсу баяніст В. Булаўко.

ТАМ, ДЗЕ НЁМАН ЦЯЧЭ...

Ад сёвага Дняпра да прыгажуня Нёмана праялі дарогі свята. Яго звонкагалосыя мелодыі прыляцелі і ў адзін са старэйшых гарадоў рэспублікі — Гродна.

З сардэчнай цеплынёй прымаюць рабочыя і калгаснікі Прынёмання заслужаную капэ-

лу бандурыстаў УССР, вакальна-інструментальны ансамбль «Вадаграй» з Днепрапятроўска, славыты кіраваградскі танцавальны калектыв «Ятрань», украінскі пісьменнікаў, кампазітараў, кінематаграфістаў.

У мінулую нядзелю ў Гродзенскую вобласць прыбыла дэлегацыя УССР, у саставе якой сакратар ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Маланчук, лаўрэат Ленінскай і Дзяржаўнай прэмій СССР пісьменнік А. Ц. Ганчар, двойчы Герой Савецкага Саюза А. К. Нядбайла, міністр культуры УССР А. К. Раманоўскі.

Разам з імі прыбыў сакратар ЦК КПБ А. Т. Кузьмін.

Дэлегацыя была прынята ў абкоме партыі. Першы сакратар абкома Л. Г. Кляцкоў пазнаёміў гасцей з развіццём народнай гаспадаркі Гродзеншчыны, расказаў аб тым, як працоўныя вобласці ажыццяўляюць рашэнні XXV з'езда КПСС.

Сакратар ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Маланчук у сваім выступленні падзякаваў за сардэчны прыём, спыніўся на дасягненнях працоўных брацкай рэспублікі ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве.

У па-святочнаму ўпрыгожанай зале Палаца культуры вытворчага аб'яднання «Азот» імя С. О. Прытыцкага адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны Дням літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі.

Некалькі дзён на беларускай зямлі гукаў украінская музыка, песні, вершы, — сказаў, выступаючы на вечары, першы сакратар абкома КПБ Л. Г. Кляцкоў. — У гэтыя дні мы яшчэ лепш пазналі адзін аднаго, яшчэ больш змацавалі вузы брацкай дружбы.

Міністр культуры Украінскай ССР А. К. Раманоўскі выказаў сардэчную падзяку за гарачы прыём, за праяўленне брацкіх пачуццяў да ўкраінскага народа.

На вечары выступілі таксама дырэктар вучаца «Прыёмніцкі» А. А. Грудзінка, адказны сакратар абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэмій СССР В. У. Быкаў, украінскі драматург М. Я. Зарудны і іншыя.

У вялікім святочным канцэрте ўдзельнічалі майстры мастацтваў брацкай Украіны і заслужаны самадзейны ансамбль народнага танца «Ятрань».

Украінскія госці пабывалі ў калгасе «Прагрэс» Гродзенскага раёна, азнаёміліся з гаспадаркай, аглязелі цэнтральны пасёлак Верцялішкі.

КАЛІ СУСТРАКАЮЦА БРАТЫ

Зялёны прыгажун Гомель сардэчна сустрэў удзельнікаў Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі. Разам з вялікай групай майстроў мастацтваў прыбылі намеснік Старшыні Савета Міністраў УССР П. Ц. Транько, двойчы Герой Савецкага Саюза А. Ф. Фёдарав, загадчык аддзела культуры ЦК КПУ М. Р. Ішчанка, іншыя члены дэлегацыі.

Разам з імі — намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Н. Л. Сняжкова і загадчык аддзела культуры ЦК КПБ А. Л. Петрашкевіч.

Дэлегацыя была прынята ў абкоме КПБ. Пасланцоў брацкага ўкраінскага народа цёпла



Кампазітар Ул. Алоўнікаў з заслужанымі артыстамі УССР бандурыстамі В. Пархоменка, Ю. Гамавай і Э. Міранюк.
Фота Ул. КРУКА.

абкоме партыі. Першы сакратар абкома С. М. Шабашоў пазнаёміў гасцей з развіццём народнай гаспадаркі Віцебшчыны, з дзейнасцю партыйнай арганізацыі па ажыццяўленню рашэнняў XXV з'езда КПСС.

Сакратар ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Маланчук падзякаваў за цёплы прыём, расказаў аб дасягненнях брацкага ўкраінскага народа ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве.

Госці ўсцвялі кветкі да помніка У. І. Леніну і абеліска Перамогі.

— З пачуццём вялікай радасці і гарачай любові, як родных братоў і сяцёр, вітаем мы слаўных прадстаўнікоў працавітага, таленавітага ўкраінскага народа на старажытнай зямлі Віцебшчыны, — сказаў, выступаючы на ўрачыстым вечары ў Палацы культуры ўраўнення бытавога абслугоўвання насельніцтва, прысвечаным Дням літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі, першы сакратар абкома КПБ С. М. Шабашоў.

На вечары выступіў сакратар ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Маланчук. З вялікім хваляваннем і радасцю сустракаем мы на гэтым свяце, сказаў ён. На вашай гасціннай зямлі мы адчуваем сардэчнасць, бачым праяўленне шчырых пачуццяў сяброў і братоў.

Украінскія госці пабывалі на дыянавым камбінаце імя 50-годдзя БССР, наведалі музей ваяцка беларускіх партызан, Героя Савецкага Саюза Міная Шмырова.

ды маляроў ПМК-44 трэста «Магілёўсельбуд» дэпутат Вярхоўнага Савета БССР М. П. Шабусова і іншыя.

Словы гарачага прывітання ад брацкага ўкраінскага народа перадалі ў сваіх выступленнях у адказ сакратар Валынскага абкома Кампартыі Украіны Н. Л. Аляксеева і кампазітар, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, народны артыст УССР А. І. Кос-Анатольскі.

У другой палавіне дня госці наведалі Беларускае сельскагаспадарчую акадэмію.

Члены дэлегацыі пабывалі ў аёсцы Леніна, аглязелі рэліквіі музея савецка-польскай баявой садружнасці, усклалі кветкі да магіл савецкіх і польскіх воінаў.

ШЧОДРЫ РОССЫП ТАЛЕНТАУ

Прыгожая і шматколерная была палітра свята. Народны ансамбль танца «Буравеснік» падарыў скарбы народнай харэаграфіі рабочым Добрушкага цэлюлозна-папяровага камбіната «Герой працы». Гомель ападзіраваў іскрыстаму гумару эстраднага калектыву з удзелам народных артыстаў УССР Ю. Цімашэнікі і Я. Бярэзіна.

З воінамі-пагранічнікамі сустрэліся самадзейныя артысты ансамбля народнага танца «Ятрань», будаўнікі горада над бугам сардэчна прымалі творчую групу, у саставе якой вядо-

ВЯСНЫ І ДРУЖБЫ

вітаў першы сакратар абкома партыі В. А. Гвоздзеў. Ён сказаў аб тым, якую жывую цікавасць у працоўных Гомельшчыны выклікае мастацтва брацкага народа, яго меладычная музыка, звонкія песні, іскрыстыя танцы.

Члены дэлегацыі ўсклалі кветкі да падножка помніка У. І. Леніну. У другой палавіне дня яны наведвалі калгас імя Урыцкага Гомельскага раёна.

У вялікай актавай зале абласнога Дома палітычнай асветы адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны Дням літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі. Разам з дэлегацыяй УССР у ім удзельнічалі першы сакратар Чарнігаўскага абкома КПУ Н. В. Уманец і старшыня Чарнігаўскага аблвыканкома В. Л. Філаненка.

ПРАЦАЙ ПАМНАЖАЮЧЫ ПОДЗВІГ РАТНЫ

БРЭСТ. У буйны прамысловы горад над Бугам, фарпост заходніх рубяжоў ССР прыбыла 31 мая дэлегацыя Украінскай ССР, якая завяршыла тут паездку па брацкай Беларусі. Госці з Савецкай Украіны ўсклалі кветкі да помніка У. І. Леніну, пабывалі на гутарцы ў Брэсцкім абкоме партыі.

Удзельнікі Дзён украінскай літаратуры і мастацтва наведвалі мемарыяльны комплекс «Брэсцкая крэпасць-герой», дзе ўсё напамінае аб мінулых баях, аб мужнасці патрыятаў.

Ва ўрачыстай цішыні сакратар ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Маланчук і намеснік Старшыні Савета Міністраў УССР П. Ц. Транько, іншыя члены дэлегацыі ўсклалі да Вечнага агню букеты кветак. Тут жа былі ўстаноўлены капсулы са свяшчэннай зямлёй гарадоў-герояў Украіны — Кіева, Адэсы, Севастопалю і Керчы.

У цырымоніі прынялі ўдзел сакратар ЦК Кампартыі Беларусі А. Т. Кузьмін, намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Н. Л. Сняжкова.

Пасланцы Украіны азнаёміліся затым з экспанатамі Музея гераічнай абароны Брэсцкай крэпасці.

У Доме палітасветы абласнога цэнтра адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны Дням украінскай літаратуры і мастацтва ў Беларусі. Першы сакратар Брэсцкага абкома партыі У. А. Мікуліч, які выступіў на ім, адзначыў, што свята дружбы падманствавала велізарныя дасягненні сацыялістычнай культуры брацкага ўкраінскага народа, яе бурны росквіт у сямі савецкіх рэспублік-сясцёр, шырока пазнаёміла працоўную Беларусь з яркімі талентамі-самацэстамі, высокім майстэрствам музычных, вакальных і харэаграфічных калектываў.

З вялікім душэўным хваляваннем ступілі мы на свяшчэнную зямлю Брэста, падзвіг якога жыве ў сэрцах усіх савецкіх людзей, — сказаў сакратар ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Маланчук. — У рэспублік-сясцёр Украіны і Беларусі падобны лёс. Па прыкладу вялікага рускага народа

ўзняліся яны на барацьбу з царызмам, трывала сталі на шлях будаўніцтва новага сацыялістычнага грамадства. У ліку першых увайшлі ў састаў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Пры брацкай дапамозе рускага і іншых народаў нашай Радзімы на землях Украіны і Беларусі адбыліся найвялікшыя пераўтварэнні.

З вялікай увагай выслухалі прысутныя выступленне міністра сацыяльнага забеспячэння УССР, двойчы Героя Савецкага Саюза А. Ф. Фёдарова, былога камандзіра Чарнігаўска-Валынскага партызанскага злучэння.

— У вашым горадзе хочацца глядзець і думаць, — сказаў пісьменнік, лаўрэат Ленінскай прэміі А. Ц. Ганчар. — Брэст у маім уяўленні — гэта перш за ўсё моц духу, велічы чалавека.

У ВЯНОК БРАТЭРСТВА

Як самых дарагіх гасцей сустракалі пасланцоў Украіны працоўныя самага маладога на Віцебшчыне горада — Новалукомля. Да працоўнікоў флага на беларускай энергетыкі — Лукомльскай ДРЭС імя 50-годдзя ССР прыехалі члены творчай групы, у састаў якой уваходзяць пісьменнікі, кампазітары, майстры мастацтваў і ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці. Яны наведвалі электрастанцыю, якую ўзводзілі пасланцы ўсіх саюзных рэспублік краіны. Галоўны інжынер ДРЭС В. В. Герасімаў расказаў сябрам аб будаўніцтве і рабоце буйнейшай у Беларусі станцыі, якая да таго ж з'яўляецца адной з самых эканамічных у краіне.

Члены творчай групы пабывалі ў цэхах, аглядзелі пульт кіравання. Вечарам майстры мастацтваў і самадзейныя артысты з брацкай Украіны далі вялікі канцэрт у раённым цэнтры Чашнікі.

Цэнтральная сядзіба калгаса «Дружба» Мастоўскага раёна ў святочным убранні. Сюды прыбылі члены творчай групы — народны артыст УССР А. Гай, пісьменнік А. Бандура і іншыя майстры літаратуры і мастацтва Украіны.

Звяртаючыся з прывітальнымі словамі да гасцей, старшыня райвыканкома В. І. Вашко гаварыў аб даўніх сяброўскіх сувязях украінскага і беларускага народаў, аб трыумфе ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Ад імя украінскай дэлегацыі драматург М. Зарудны падзякаваў за цёплую сустрэчу, пажадаў працоўнікам калгаса і раёна вялікіх поспехаў у выкананні рашэнняў XXV з'езда партыі.

Перад пачаткам сустрэчы ў сельскім Доме культуры старшыня калгаса «Дружба» К. Ч. Аптарчык расказаў пасланцам Украіны аб дасягненнях гаспадаркі, яе перспектывах. Аб сапраўдным росквіце савецкай многанациональнай літаратуры і мастацтва, аб укладзе, які ўносяць у іх развіццё пісьменнікі, кампазітары, мастакі, кінематаграфісты, артысты дзвюх брацкіх рэспублік, гавя-

рылі начальнік упраўлення культуры Адэскага аблвыканкома В. А. Чаркаскі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі ССР Васіль Быкаў, прэзаіт Аляксей Карлюк.

Затым для сельскіх працоўнікоў майстры мастацтваў Украіны далі канцэрт.

Члены творчай групы пабывалі таксама ў гасцях у студэнтаў і выкладчыкаў Ваўкавыскага педвышэйшча, Гродзенскага сельгасінстытута, сустрэліся з працоўнымі Ваўкавыска і Свіслачы.

ПОЦІСКІ РУК ВЕРНЫХ СЯБРОЎ

Сонечныя дарогі дружбы, якія пралягалі праз усю беларускую зямлю, зноў прывялі ўкраінскіх пабрацімаў у сталіцу нашай рэспублікі. 2 чэрвеня члены дэлегацыі Украінскай ССР былі жаданымі гасцямі Мінска.

Сардэчна сустракалі пасланцоў з берагоў сівога Дняпра рабочыя вытворчага аб'яднання «Гарызонт» — стваральнікі вядомых усёй

іншых прадпрыемстваў і навукова-даследчых устаноў брацкай рэспублікі.

Затым ганаровыя госці пабывалі ў цэхах і лабараторыях, назіралі працэс нараджэння тэлевізараў і радыёпрыёмнікаў на канвееры, аглядзелі першую чаргу буйнага культурна-бытавога комплексу, якім могуць карыстацца тысячы рабочых аб'яднання.

Багацейшая калекцыя, якая налічвае больш чым 9 тысяч відаў дэкаратыўных, тэхнічных і лекавых раслін усіх раёнаў планеты, сабраная ў Цэнтральным батанічным садзе Акадэміі навук БССР. Тут яны праходзяць акліматызацыю, даследуюцца з тым, каб папоўніць прыродны парк рэспублікі. Беларускія вучоныя супрацоўнічаюць з 220 батанічнымі ўстановамі краіны, і ў тым ліку ўкраінскімі, абменьваючыся з імі інфармацыяй, насеннем раслін.

Аб гэтым расказаў членам дэлегацыі Украінскай ССР дырэктар Батанічнага саду АН БССР Е. А. Сідаровіч. Госці аглядзелі аранжарэйна-паркавы комплекс, дзе растуць «жыхары» субтрапічных і трапічных

стытутаў, а таксама з радам прамысловых прадпрыемстваў брацкай Украіны, для якіх выконваюцца розныя навуковыя даследаванні.

Рэктар універсітэта, член-карэспандэнт АН БССР, прафесар У. М. Сікорскі пазнаёміў гасцей з арганізацыяй навучальна-выхаваўчага працэсу падрыхтоўкі высокакваліфікаваных кадраў спецыялістаў для народнай гаспадаркі рэспублікі і краіны, з пастаноўкай навукова-даследчай работы.

Госці пабывалі на факультэтах, кафедрах, у лабараторыях і кабінетах ВНУ, аглядзелі выстаўку навуковай творчасці, аўтаматызаваны клас эксперыментальнай абучаючай сістэмы, вылічальны цэнтр універсітэта.

Мінутай маўчання члены дэлегацыі ўшанавалі памяць студэнтаў і выкладчыкаў універсітэта, якія загінулі на франтах Вялікай Айчыннай вайны, і ўсклалі кветкі да ўзвядзенага ў іх гонар памятнага знака.

Затым дэлегацыя Украінскай ССР на чале з сакратаром ЦК Кампартыі Украіны В. Я. Маланчуком разам з сакратаром ЦК КПБ А. Т. Кузьміным прыбыла ў сквер, які ў



Сустрэча артыстаў Кіеўскага намернага аркестра ў Мазыры.

Фота М. ДЗЯСНОВА.

краіне першакласных тэлевізараў і радыёпрыёмнікаў. Дырэктар аб'яднання В. А. Калінін расказаў украінскім сябрам аб гісторыі прадпрыемства, працоўных дзядзясненнях яго калектыву, які сустрэў XXV з'езд КПСС датэрміновым выпускам трохмільённага тэлевізара «Гарызонт» і цяпер напружана працуе над выкананнем заданняў і сацыялістычных абавязавальных дзесятай пяцігодкі. Ён паведаміў аб плённых сувязях аб'яднання з аднаціпным калектывам львоўскага вытворча-тэхнічнага аб'яднання «Электрон», Сімферопальскага тэлевізійнага завода,

зон, захапляліся ўнікальным бэзавым садам, упрыгожаннем якога сталі сарты, выведзеныя ўкраінскімі і беларускімі селекцыянерамі, — «Багдан Хмяльніцкі», «Палтава», «Паўлінка», «Свіцязянка» і іншыя.

Цікавым было знаёмства членаў дэлегацыі Украінскай ССР з Беларускай дзяржаўнай універсітэтам імя У. І. Леніна — флагманам вышэйшай школы нашай рэспублікі. На адзінаццаці яго факультэтах навучаецца амаль 19 тысяч студэнтаў і аспірантаў. Калектыв падтрымлівае плённыя сувязі з ВНУ, навукова-даследчымі ін-

Дні літаратуры і мастацтва брацкай рэспублікі назван у гонар горада-героя на Дняпры «Кіеўскі». Тут набіраюць сілу, цягнуцца ўверх да сонца дрэвы, пасаджаныя дэлегацыяй украінскай сталіцы ў знак непарушнага брацтва і маналітнага адзінства савецкіх людзей. Гарачымі апладысмантамі гасцей сустрэлі рабочыя і служачыя, моладзь Мінска.

У гэты дзень дэлегацыя Украінскай ССР наведвала таксама рэспубліканскі водна-спартыўны камбінат імя 50-годдзя камсамола Беларусі.

БЕЛТА.

ВУЛІЦЫ ДАРАГІХ І МЁН



Гэтыя замалёўкі мастак У. Сібіракоў зрабіў у час Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі. На іх ён адлюстраваў бульвар імя Т. Р. Шаўчэцка ў горадзе Мінску.

ВЕЛЬМІ многае звязана з вайною ў кожнага беларуса, яна і цяпер балюча адгукаецца ў сэрцах: званамі Хагні, помнікамі ля шумных магістралей, выпадкова знойдзенымі складамі боепрыпасу...

Невычэрпнай яе складанасцю глумачыцца разнастайнасць сучасных твораў пра вайну: ад строга дакументальных, дзе кожнае слова — канкрэтны факт, да чыста мастацкіх, афарбаваных уласным бачаннем аўтара. Сярод іх і новая апавесць народнага пісьменніка Беларусі І. Шамякіна «Гандлярка і паэт». Яна, як і папярэднія яго творы, чытаецца лёгка. Гэта дзякуючы таленту аўтара, яго творчай манеры, якой уласцівы дакладнасць і стройнасць апавядання, прадуманасць сюжэтных хвадоў, вострыя калізій. І. Шамякін яшчэ раз даказвае сваю вернасць вайнавай тэме, якая прысутнічае нават у яго творах аб сучаснасці і значна ўзбагачае іх.

Дзеянне апавесці адбываецца ў акупіраваным Мінску. Аўтар не ставіў сваёй мэтай шырока паказаць дзейнасць народнага падполля, актыўную барацьбу народа з ворагам. Хоць гэта з неабходнасцю прысутнічае ў творы, але пісьменнік турбуе іншае. У цэнтры яго ўвагі — асоба, якая ніколі не задумвалася аб барацьбе з ворагам і нават аб сваіх адносінах да акупантаў. Яе свет прывычна абмяжоўваўся ўласным дабрабытам, гаспадаркай, дзінем.

Вольга Ляновіч дбала толькі пра адно — каб не прапалі, бо і ў такі цяжкі час людзям трэба есці і піць, трэба неяк жыць, а ў яе заўсёды ёсць што занесці на рынак, прадаць ці абмяняць на штасе дабро. І яна не пашкадуе сіл, каб прыцягнуць з разбуранага магазіна дадому ўсё, што толькі магчыма: бо гэта ж народнае, а значыць, і яе таксама. Так разважае Вольга і зусім не разумее сваю школьную сяброўку Лену, якая адмоўна ставіцца да такіх «находкаў», хоць і сядзіць галодная. Сама ж Вольга думае нават і пра будучае: пасля такой вайны таксама будзе цяжка, і яноў жа спрытнасць і гаспадарлівасць ёй дапамогуць. Таму яна з пенабробнай гордасцю каментуе: «У мяне ёсць усё!»

Для камароўскіх гандлярак Вольга — толькі паўтарэнне сваёй маці — першай гандляркі Ляновічыхі. І што гэта сапраўды так, яна хутка даказала сваёй увіннасцю і вынаходлівасцю. Толькі чаму Вольга раптам чытае сяброўкам па гандлю верш. Блок? І навошта вяртае толькі-што куплены кашук яго ўладальніку? Чаму згаджаецца, хаця і не адразу, на небяспечную прапанову Лены дапамагчы падпольшчыкам?

І Шамякін Гандлярка і паэт. Апавесць. «Польмя», №№ 1—2, 1976.

— выратаваць з лагера для ваеннапалонных патрэбнага ім чалавека?

Нешта больш важнае за ўсё яе штотдзённыя клопаты павіна было існаваць у душы маладой жанчыны. І нейкі адчувальны знешні штуршок патрэбны быў, каб прывесці ў дзеянне абудзіць стоення магчымасці чалавечай душы. Ён з'явіўся, гэты штуршок. Жанчына набачыла схуднелага, зусім хоўрага юнака за кратамі лагера.

Алеся — поўная супрацьлегласць ёй, камароўскай гандлярцы, усёму таму, што яна прывыкла бачыць вакол сябе. З заўсёднай сваёй рашучас-

цідай. Засяроджаны на гэтым сваім унутраным жыцці, ён не здолеў зразумець да канца чалавека, які выратаваў яму жыццё, стаў самым бліжкім. Больш таго, — ён упэўнены, што ад Вольгі нельга чакаць гераічнага ўчынку і ёй нельга даверыць справу барацьбы з ворагам.

А Вольга ўжо кахае яго, кахае так, як ніколі раней не кахала. Праўда, яна не разумее, што кахае не столькі Алеся, колькі тое новае, адметнае ад прывычнага ёй, што нясе ў сабе гэты юнак. «Раней ніколі не думала, што, акрамя таго багачы, якое можна купіць і прадаць, ёсць яшчэ такое, ду-

новае рэчыва. І гэта ў думках набліжае жанчыну да каханага.

Падсвядома Вольга адчувае, што яна мадзейшая за Алеся, і таму па-ранейшаму імкнецца адвесці ад яго небяспеку, узяць на сябе ягоны цяжар. І самавольна вырашае выканаць ускладненае на яго заданне. Заданне сапраўды цяжкае: трэба здзейсніць вынесены падпольшчыкамі прысуд — пакараць не немца (гэта было б значна лягчэй), а «свайго» — паліцая Друцька. Алеся страшыцца гэтага, страшыцца і яна, Вольга. Але з уласцівай ёй рашучасцю бярыцца за справу.

Усё да дробязей прадумана і падрыхтавана, Малая дачка адвезена да сваякоў (Вольга пра сябе адзначае, што раней яна ніколі гэтага не рабіла, а тут як быццам прадчувае нешта). Пагаспадарску працэдуру гранаці, якія яна збіраецца завезці партызанам, загорнуты ў рэчы, прызначаныя для «гандлю», і накладзены ў мяшок (адчувае Вольга пакадае пры сабе: адчувае — спатрэбіцца?). Сеўшы ў сани побач з Друцькам, яе даўнім знаёмым, жанчына вядзе з ім прывычную жарт-дзіўную гаворку, але мімаволі прыкмячае, што задок у саней пафарбаваны ў чорны колер (як у нахвальных, нядобра адзначае Вольга).

У яе яшчэ няма асаблівай нянавісці да Друцькі. Але востра на дарозе іх спыніў патруль. Зададана развязаць мяшкі. Ашломлена, Вольга бачыць мноства дзіцячых рэчаў, а паліцаеў каментуе аў іх паходжанні, напаяўняе яе душу такой лютай, смяртэльнай нянавісцю, якой яна яшчэ ніколі не адчувала. «Не было ўжо сілы, якая б спыніла яе. Не было часу на развагу: што будзе з ёй?» Увесь ранейшы план быў адкінуты, перакрэслены гэтым імгненнем ўзнікнуўшым пачуццём. І Вольга выканала свой прысуд над паліцаем, над ворагамі, што прынеслі такое гора на яе зямлю.

Канец апавесці вытрыманы ў іншым ключы, парэзальна з прывычнай манерай шамякінскага пісьма. Апошняя сцэна зроблена стрымана, Фарбаў тут менш, затое яны больш выважаныя і дакладныя. Трымаючы ўсё сцэна не столькі на вонкавай займальнасці, колькі на нечым непараўнальна больш важным — на ўзаемным давер'і аўтара і чытача.

У новай сваёй апавесці І. Шамякін раскрыў тую магчымасць савецкага чалавека, які дапамаглі звычайнай жанчыне ўзняцца да высокай грамадзянскасці. На прыкладзе поладзіў сваёй гераіні пісьменнік накіравае вытокі сілы нашага грамадства, тое, што забяспечыла перамогу ў самай цяжкай у гісторыі чалавечтва вайне.

Н. ВАЛАДКОВІЧ.

НАДРУКАВАНА У «ПОЛІМІ»

ГАРТАВААННЕ Ў БАРАЦЬБЕ

цы Вольга вызваляе яго з палону, выдаўшы за свайго мужа. Яна даглядае яго, даглядае добрасумленна і шчыра, не думаючы пра тое, як гэта зменіць яе далейшы лёс. А хлопца, чуюць акрыяўшы, пакутуе ад вымушанай бяздзейнасці, ад таго, што не паспеў забіць ніводнага фашыста, і з юнацкім запалам марыць аб сваіх будучых гераічных учынках. Усю сваю нянавісць да ворагаў, увесь гнеў свой ён вылівае ў вершах.

Паступова, пад мімавольным і адначасова свядомым уплывам маладога паэта да Вольгі прыходзіць разуменне таго, што многае ў жыцці ёй ўпунчана, што па-за межамі яе ўладкаванай гаспадаркі існуе свет, які яна дарма лічыла не патрэбным і нешчынным. Ён, у чыёй хаце ніколі не было ніводнай кнігі, перадаецца Алесява захваленне сапраўднай паэзіяй, у якой і яна, простая жанчына, знаходзіць блізкае сабе пачуццё.

Рамантычна настроены Алеся увесь час сваёй хваробы «рыхтаваў сябе... да выканання прысгі, якую прыняў год назад. Гартаваў сваю перакананасць, свой высокі ідэал, гартаваў так, каб нішто ўжо не магло парушыць іх, і сваю волю, каб неадступіць перад любой пагрозай, не пахіснуцца перад смерцю, пад думамі варажых аўтаматаў, перад шыбе-

шэўнае, якое не купляецца ні за які грошы, але з якім лягчэй жыць, калі маеш яго — усё жыццё набывае іншы сэнс...» Яна ўжо марыць пра вучобу пасля вайны, а пакуль што хоча даўмецца, што яны за людзі, Алеся і тыя, з кім ён...

Алеся Гапанок, які ўсёй душой імкнецца да барацьбы, свае адносіны з Вольгай рэцэпвае інакш. Ён, вядома, верыць яе паучэнню, удзячны жанчыне за выратаванне і не можа адказаць ёй абьяквашцо. Але яго імкненні, лічыць ён, вельмі далёкія ад Вольгіных мяшчанскіх інтарэсаў і клопатаў. І таму «ў імя вялікай справы ён павінен разарваць з ёй». І ён зрабіў бы гэта, лічыць такі разрыў сваім абавязкам. Але знайшоўся чалавек, які зразумее Вольгу лепш за яго, зразумее ўсю глыбіню яе жаночай душы. Гэты чалавек — кіраўнік падпольнай групы.

Згадзіўшыся дапамагчы падпольшчыкам, быць сувязной, Вольга не адразу разумее, які вялікі пераварот адбыўся ў ёй. Але яе асноўны занятак — гандаль — пачаў цяпер зусім іншы сэнс, стаў перш за ўсё сродкам, які дапамагае выконваць заданні падпольшчыкаў. Свае новыя абавязкі яна нясе з захваленнем. Заўсёды смелая, вынаходлівая, цяпер Вольга накіравала свае здольнасці ў



Беларускае тэлебачанне працуе на тыдні з 7 па 13 чэрвеня наступнымі перадачы.

У панядзелак, 7 чэрвеня, па першай праграме ў 15.00 глядзіце перадачу «Вобраз камуніста ў творчасці М. Шалыхава». У 17.00 запрашаем на канцэрт саліста Беларускай дзяржаўнай філармоніі Віктара Чырвонага. У 19.15 іграе народны артыст ССР Л. Юган. Канцэрт народнай артысткі ССР Т. Мілашэвіч у слухайце ў 21.45. У 22.45 паказваецца перадачы «Другое прызначэнне». Вы пазнаёміцеся з інструментальным ансамблем «Пры вясках» Гомельскага філіяла Беларускага політэхнічнага інстытута.

8 чэрвеня, у аўтобак, па першай праграме ў 17.15 фільм-выдвяд народнай творчасці. З перадачы «Другое прызначэнне» вы даведаецеся пра Стаўбцоўскі

народны аркестр народных інструментаў. У 19.10 запрашаем на канцэрт майстроў мастацтваў Індыі.

Прэм'ера тэлевізійнага шматсерыйнага мастацкага фільма «Вечны кліч» у 19.50. Глядзіце 4-ю серыю гэтага фільма, якая называецца «Міцкеж». У 21.30 адбудзецца «Тэарыя эстафеты». Вы сустрэніцеся з маладымі акцэрамі Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР імя М. Горькага.

У сераду, 9 чэрвеня, у 19.00 па першай праграме паказаўцеся перадачы «Пра музыку і музыкантаў». Гэта канцэрт з твораў Бетховена.

У 19.55 глядзіце 5-ю серыю тэлевізійнага шматсерыйнага мастацкага фільма «Вечны кліч», якая называецца «У каменным мяшчу».

У 21.30 — Адрышчэ Дзён культуры Латвійскай ССР у РСФСР. Трансляцыя будзе весты з Крамлёўскага Палаца «Зезда». Па другой праграме ў 15.00 запрашаем на сустрэчу з паэтам Аліксеем Недаганавым у перадачы «Паэзія».

У чацвер, 10 чэрвеня, па першай праграме, у 19.00 «Музычны абанемент». А. Хачатурян. Канцэрт для сярэдняй з аркестрам. Выконвае народны артыст

РСФСР В. Клімаў і акадэмічны сімфанічны аркестр Маскоўскай дзяржаўнай філармоніі. Дырыжор — заслужаны артыст РСФСР Д. Кітаенка.

У 19.40 — глядзіце 6-ю серыю тэлевізійнага шматсерыйнага мастацкага фільма «Вечны кліч», якая называецца «Вяртанне». Вечар у Канцэртнай студыі Астанкіна, які прысвечаны пазіі Роберта Раждзевенскага, адбудзецца ў 21.30.

11 чэрвеня, у пятніцу, па першай праграме ў 19.00 у нас у гасціх Харэзмі акадэмія песні і танца «Лазгі». У 19.30 запрашаем у М. Міхайлаўскае на Дзесяты Усеагульны Пушчінскае свята пазіі. Сустрэча калектыву Дзяржаўнага акадэмічнага Валінскага тэатра Саюза ССР з перадавымі мастацкімі прадпрыемстваў адбудзецца ў 21.30.

У суботу, 12 чэрвеня, па першай праграме ў 13.15 глядзіце 1-ю серыю мастацкага фільма «Маладая гвардыя» з шырока «Арганізацыя літаратурных твораў».

У 15.15 паказваецца «Назідам музычнага лондзі».

раднай песні «Залаты арфей». Перадача з Валгары.

13 чэрвеня, у нядзелю, па першай праграме ў 12.30 глядзіце кінаагляд «24 кадры ў секунду». Гэтая перадача прысвечана выпускнікам Усеагульнага дзяржаўнага імя ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга інстытута кінематаграфіі, якія прадуцця на «Беларусьфільме». На перадачы запрашаны таксама госці з Масквы і Кіева: старшы выкладчык Усеагульнага дзяржаўнага інстытута кінематаграфіі, наладвае мастацтвазнаўства В. Ціцерын, студэнт рэжысёрскага факультэта У. Пімахоў, вядомы кінаактывіст Ірына Шаўчук і Вольга Мацішэва. Гэта будзе і ўспамін аб мінулым і расказ пра сённяшні дзень інстытута.

У 13.30 2-я серыя мастацкага фільма «Маладая гвардыя» ў 18.15 упершыню на тэлевізійным экране мастацкі фільм «Зямля Сяміпака». Аўтары сцэнарыя М. Захарав, В. Феласееў, Раждзевы А. Мікрчан, Л. Папоў. У роліх: В. Дваржэцкі, А. Давы, Г. Віцян, М. Эсамбаев і іншыя.

У 21.30 запрашаем на перадачу «Ваша думка». Яе будзе весты музыканта Вольга Дабрахотава.

ВЯРТАННЕ

Лячу над Украінаю.
Лячу!
Адліваю
свайго вяртання крокі...
Ты чуеш, мама,
я табе крычу?
Глянь, родная,
ужо я недалёка.
Вось толькі —
сотні рэчак адзвіняць,
і сто гаёў
аддаляцца ў нізінах,
і сотні дум —
пайтонкае краміны
для парапушта —
выгата вышыня...
За садам прызьмлюся...
Сквозь смугу
махну рукою
бела-срэбнай птасе;
да школы,
быццам вучань, пабягу —
застыну на парозе
ў першым класе
і зразумео:
свет не стаў стары —
тут гаму азбукі
усё цягне перашакаласнік,
вачыма сочачы
за мамінай указкай,
што знякі вызначае
ў буквары.
Не свет, а я
ад змушаных разлук
так пастарэў,
няшчодрацю сагрэты:
удач, пакут
і добрых мілых рук,
нязвычайна дзеяў свету.
Гул самалёта
гасяць правяды,
яны маёй
не неслі тэлеграмы...
— Дзень добры!
Да цябе ляцеў я, мама!
Даруй, што доўга...
Цэлыя гады.
Пераклад А. БАЧЫДА.

ЧАСОПІСЫ Ў ЧЭРВЕНІ

«ПОЛЫМЯ»

Нумар адкрываецца вершамі Я. Сіпакова. Змешчаны тансэма творы Н. Маціш, Ул. Скарыніна, паэма К. Кірзэні «Трыпутнік», вершы М. Стральцова з кнігі «Паром».

Праза прадстаўлена апавесцю М. Лужаніна «Троі», апавяданнем А. Жуна «Вяртанне да свайго лесу», «Не зусім выдуманымі гісторыямі» А. Карпюка, Л. Салзев перакладаў апавесці Г. Маркава «Наназ».

У раздзеле «Публіцыстыка» — артыкул В. Ракава «Пад знакам якасці».

І. Дуброўскі выступае з нарысам «У пошуках залатога дына» (змешчаны пачаткам).

Пра рэспубліканскую мастацкую выставку «Слава працы», прысвечаную XXV з'езду КПСС, расказвае В. Шматаў у артыкуле «У полі зроку — сучаснасць».

«Дыханне вогненнага гадоў» — нататкі С. Конава друкуюцца пад рубрыкай «Успаміны, дэспіні, дакументы».

Артыкулы П. Дзюбайлы «З налентывам, з народам, з часам» і В. Рагойшы «І на дамбры, і на малейкіх...» (старонкі беларуска-казахскіх літаратурных сувязей) змешчаны ў раздзеле «Крытыка і літаратуразнаўства».

М. Грынчык піша пра кнігу В. Каваленкі «Выток, уплывы, паспранасць» — у рэцэнзіі «Літаратурныя традыцыі і творчы працэс». В. Нікіфаровіч праборнік выбраных вершаў балгарскага паэта А. Германова «Насцёр на вяршыні» ў перакладзе на беларускую мову — «Сугучнасць слоў і думак».

«...Гэта і ёсць жыццё» — рэцэнзія Г. Егарэнкавай на кнігу Л. Ванулоўскай «Женщины».

«БЕЛАРУСЬ»

«Блізка заўтрашні дзень», «Эфект якасці», «У горадзе на Случы», «Почырн майстра» — гэтыя і іншыя матэрыялы прысвечаны таму, як савецкія людзі ажыццяўляюць рашэнні гістарычнага XXV з'езду КПСС.

Друкуюцца вершы А. Бачылы, М. Янчані, К. Шавеля.

Змешчаны нататкі В. Аляксеева «Школьны ўрач», Т. Кутавай «Пагаворым аб запаведніках», артыкулы Ц. Лікумовіча «Луначарскі пра Купалу» і І. Баса «Быў такі друг у песняра».

«Веснік мастацтва» прадстаўлены інфармацыямі З. Федчанкі «Брэсцкія прэм'еры», «Сябры і сапернікі», «З Масквы — з узнагародай», «Да сяброў з песнямі», «Класіка і сучаснасць».

Пра калгас імя Куйбышава Пухавіцкага раёна расказвае М. Вышыньскі.

М. Хведаровіч, А. Марціновіч, А. Кірпічэнкаў рэцэнзуюць кнігі «Люблю і веру» Ю. Свіры, «Маці Мар'я» М. Дан'ленкі, «На шляху да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі» М. Мінкевіча.



В. Барысенка. Арол Карпат.

люе і ўзрушвае карціна «Тата» Л. Лабенкі з Сімферопаля. На цаглянай сцяне крэйдой, падзіячы нязграбна намалёваны салдат з велізарнымі вейкамі і медалём «За адвагу» ледзь не на ўсе грудзі. Побач стаіць сумная дзяўчынка-падлетак. У кутку гарадскога двара, адшшоўшы ад сябровак, намалёвала яна на сцяне таго, каго ніколі не бачыла — свайго загінуўшага бацьку. Разам з мастаком мы дакрануліся да нечага патаемнага, асабістага ў дзіцячай душы, мы расказалі пра гэтую карціну не толькі як аб прыкладзе сумнай лірычнасці, але і як аб адным з узорнаў тэмы «бацькоў і дзяцей», якія хваляюць многіх мастакоў Украіны. У шэрагу твораў яна вырашаецца ў плане сямейных адносін. Але нярэдка гэтая тэма перарастае рамкі

эпісу, нейкай асаблівай лірычнай музычнасці, суму адшодзенага і радасці жывучага. Жыццё працягваецца...
Можна назваць шэраг твораў, набытых горкай і светлай памяццю Вялікай Айчыннай — палотны «Хатынь» А. Пламяніцкага, «Маці чакаюць...» В. Гурьна, «Наш клас» П. Басанца, «Пакаленне пераможцаў» В. Адавіна, «Рэліквіі Брэста» В. Рыжых, гравюры Л. Лявіцкага і М. Папова, плакат «Новаарасійск. Пмяць вайны» М. Беражнова, дзе праходзіць тэма пераемнасці і адзінства пакаленняў.
Моцна і пераканаўча яна гучыць у карціне «Неўміручасць» Т. Галембіўскай.
Ля сцяплага абеліску, увенчанага залатой зорачкай, сабраліся аднавяскоўцы. Над ім развіваюцца на ветры бела-

рактэрных рысаў чалавека нашчага часу, і жанравая разнастайнасць твораў, і багацце рэалістычных сродкаў, якія ўжываюцца мастакамі. Запамінаюцца скульптурныя партрэты Т. Яблонскай і В. Касіяна (мастак В. Барадай), М. Духноўскага (мастак М. Вронскі), В. Лысенкі (мастак А. Кавалёў), жывапісныя партрэты сучаснікаў, выкананыя М. Антончыкам, В. Сізікавым, С. Грыгор'евым, В. Вырадавай-Гацьце. Падлогу стаяць гледачы ля палатна «Думы мае, думы» М. Божыя, прысвечанага Тарасу Шаўчэнку.
Трэба сказаць, што выяўленчая мова выстаўкі даволі шматслоўная, маляўнічая, разнастайная. Яна гучыць баявым маршам у палатне «Дан загал» А. Аймавчука, светлай лірыкай пануццяў у карціне «Першы снег» Р. Васецкага, гімнам мужнасці і храбрасці ў карцінах «Салдаты» В. Пузыркова і «Ватуціны» В. Алейніка, у скульптуры «За ўладу Саветаў» С. Кошалева. Гэтая пазізія цяжкая і камерная ў палотнах «Чырвоны макет» Г. Меліхава, «Перад навалніцай» С. Грыгор'ева, у пейзажах Т. Яблонскай; квяціста і мажорна ў віртуозных пейзажах М. Глушчанкі і А. Захарчука, у націормортах Р. Боні і М. Дзерагуса; напеўна ў афортах Н. Лапуховай і А. Івахненкі.

Але не толькі ў жывапісу, графіцы і скульптуры адбілася сваімі фарбамі зямля Украіны. Мы знаходзім іх і ў вялікім раздзеле дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Чаго тут толькі няма! Маляўнічыя дываны,

ДЕТАПІС ЖЫЦЦЯ НАРОДНАГА

НАТАТКІ З ВЫСТАЎКІ УКРАЇНСКАГА МАСТАЦТВА

бытавога канфлікту і набывае філасофска-абагульненае гучанне. Менавіта так вырастае яе Т. Яблонскай ў карціне «Жыццё працягваецца».

Успрыманне велізарнасці і печнасці свету, філасофскае асэнсаванне жыцця заўсёды былі ўласцівымі лепшым работам гэтай цудоўнай мастачкі. У карціне «Жыццё працягваецца» закладзена глыбокая чалавечая думка аб тым, як няўхільна перамагае жыццё над смерцю і якая гэтая цяжкая перамога... Сяня чыстага вясковага дома, і на прызбе над мяккім асеннім сонцам сядзяць дзядуля з серабрыстымі вусамі ў паўкажущку і маладая маці з грудным дзіцем, закутаным у ружовую коўдру. Сонца асвятляе белую сцяну, акно: леташнія кукурузныя пачаткі, развешаныя на версе, трапляюць у блакітныя цені. Зямля востры засне, апраце снегавое покрыва. Потым зноў забушэе яркай зелянінай — жыццё ідзе!

Карціна поўная глыбокага

снежныя ручнікі ў яркім украінскім узору. Памяць загінуўшых у гэты святочны сонечны дзень прыйшлі ўшанаваць іх жонкі, сябры, іх дзеці і ўнукі. Тут і ветэраны вайны, і зусім яшчэ юныя салдаты. Непаронка і грунтоўна вядзе свой расказ мастачка. Ідэя пераемнасці пакаленняў, філасофскі эпіс усенароднага подзвігу зацвярджаецца ўсім каларыстычным ладам палатна.

Эмацыянальны дыялог дзвюх эпох, дзе памяць гераічнага мінулага афарбавана сённяшнімі нашымі пачуццямі, мы чуем і ў трагічнай серыі лістоў «Аджымушкай» А. Данчанкі.

...Ляжыць побач са сваёй вінтоўкай, абхапіўшы распластанымі рукамі чырвона-бурую, нібыта прапітаную крывёю зямлю, чырвоны арлёнак. На застылым у нясцерпнай бледнасці юным твары навечна апушчана жалоба вейкаў. У імя будучага-шчасця на зямлі аддаў герояў сваё жыццё — у карціне «У імя жыцця» А. Хмяльніцкага. Але жыве кастрычніцкая кроў, — сцвярджае гэтае палатно. Сцвярджае ўся экспазіцыя выстаўкі, сцвярджае кожны прахыты Радзімай дзень.

«Запрагайце, хлопцы, коней» — называецца карціна А. Сафаргаліна. У промнях вяснавага сонца маладыя механізатары, перакідваючыся жартамі, запраўляюць трактары гаручым. Словы народнай песні набываюць у карціне новае гучанне. А Туранскі ў творы «Талака» паказвае працу як зладжаны радасны карагод, а У. Мікіта ў палатне «Яглічкі» — наўнакроўны вобраз жыцця і працы сённяшняга закарпацкага сяла.

Вялікая цікавасць да ўнутранага свету сучасніка — герой, працаўнік, салдата — выяўляецца ў партрэтах. Радзе і шырокае кола партрэтаў, і глыбіня раскрыцця ха-



В. Чаканюк. Партизаны.



І. Каламіец. Дэлегатка.

ручнікі і тканіны, шматколеравая кераміка, крышталі, традыцыйны народны жываніц выдатных майстроў М. Прымачанка, Н. Белаколь, М. Цімчанка, разныя інкруставаныя шкатулкі — то ў выглядзе домікаў, то грыбоў, то бочак... Тут убачыш і распісныя куманцы, і сасуды ў выглядзе фантастычных звяроў, і статуэткі, выкананыя з сапраўды тогалеўскім гумарам.

Самабытная творчасць братоў-украінцаў — мастацтва народнае, партыйнае, найбольш дасканалыя ўзоры якога прывіваюць «густ і даброту да цудоўнага», пра што марыў Т. Р. Шаўчэнка, узбагачаюць душу, робяць сэрца высокародным, не доўга запомінацца беларускім гледачам.

Барыс КРЭПАК.



Мікола НАГНІБЕДА

БЕЛАРУСКАЯ ПУШЧА

Бяжыць дарога ў сіні бор,
Змяцца, выпрамяеца.
Тут дрэвы ўсе, як на падбор,
Над галавой схіляюцца.
І не таму, што навакол
Тут пахне медуницаю
І што часамі хмарка дол
Асвеціць бліскавіцаю.
І не таму, што тут плыве
Зялёны пошум ветрыку.
Прыгледзься пільна — у траве
Крывінікі ягад светлыя.
Не зазірайся ў след касуль
Парою восняў ранняю
Асколкаў столькі, столькі куль
Тут сэрцы дрэў паранілі.
Хаця б хвіліну тут пастой
Над ціхаю рачулкаю,
Дзе хвой ў засені густой
Праводзяць сходку гулкую...
Тут крок ці два — і ля мяжы
Зямлянікі легендарнае
Перадавыя рубяжы
Байцоў ляснае арміі.
Бліндаж з іржаваю журбой
Суме пад ялінаю
Перад табой былінаю...
Адсюль хлапцы ішлі на бой
Пад крыкі жураўліныя.
І зброя іх даўным даўно
Пайшла ў музей са стэндамі.
Ды лес пра іх усё адно
Шуміць, гудзе легендамі.
А грывне бура — ад пакут
Маланкі тут ламаюцца.
І кожная галінка тут,
Як ценя байца ўздымаецца.
Ты раз наведай гэты кут —
І век не забываецца.

Пераклад П. МАКАЛЬ.

Пятро ЗАСЕНКА

ЯНА

Да гімну, —
Яна прачынаецца рана,
Яшчэ не гучаў яго ранні мажор.
Яшчэ дзень не пачаў работы
стараннай,
Не пялі ўрачыста пейневы хор.
Яшчэ спяць у сталіцах паэты,
міністры,
А ўжо паліцца печ, прыбрала
жытло.
Сыпанула за хатаю з попель
іскры,
І нібыта ад іх і світаць пачало.
А неба высока,
А дзень, — ён вялікі,
На тысячу год ёй работы стае.
Угары самалёт прагрукоча
і знікне,
Нязведаны свет атуляе яе.

Пераклад А. ПЫСІН.

Станіслаў РЭП'ЯХ

Разганяючы вёсламі хвалі,
Вечны роспач і чорны сум,
Нашы продкі нялёгка шукалі
Сутнасць спраў і сонечных дум.
Люты холад марозіў ім рукі,
Апякаў ледзяною вадой,
Але ўпарта наперад рухаўся
Чалавек супраць зломных ільдоў.

Людзі з верай жылі ў перамогу,
Што вясновая вернецца раць.
З тою верай сягоння ў дарогу
Я выходжу Сусвет адкрываць!

Пераклад В. ЯРАЦ.

Яраслаў ЯРАШ

Вымыла над Прутам
Неба навальніца,
Паплыла за горы,
Удалеч паплыла.
Дома не сядзіцца —
Песню ўжо калышуць
На краю сяла.

Песня прыпадала
Да світалых росаў,
Да вятроў вячэрніх,
Да густых начэй.
Дзесьці за ярамі
Уставала восень
І хацела лета
Зацісіці лясчэ.

Трактары на полі
Сціхлі нечакана.
Слухала, знямеўшы,
Нават цішыня,
Як дзюжчатак песня
Коласам крамяным
Радасна звінела
На далоні дня.

Пераклала Г. КАРЖАНЕВСКАЯ.



Барыс АЛЕЙНІК

Так шмат запісалася ў паэты,
і так мала... паэтаў.
Так густа ў вершах
кінематаграфічнай расы,
і так мала звычайнай расы,
каб асвятляць засмяглыя вусны.

Так мала колераў,
і так густа фарбы!
Мала пчол, а працуюць
да сёмага поту.
Сёмы пот у іх — мёд.
Колькі мух на той мёд—
арыфметыцы школьнай
не снілася нават!

...Э, чакай, чалавеча. А што б
ты хацеў:
утапіцца ў ліпучым мёдзе?
Разгультайца ўрэшце без мух?
(мухі рухацца ўсё ж
вымушаюць).

Павыганяўшы варон, сарок,
вэраб'ёў,—
пакінуць адных салаў'ёў у гаі,
каб потым ад іх ачмурэць?
Ідэальнае згарнуць на адзін бок
планеты?

Перакуліцца ж свет,
процівагі не маючы!

Ды ўрэшце пагодзімся, чалавеча:
ніхто так не зможа
добра сумленна
арганізаваць тваё пахаванне,
як тыя, што цкавалі цябе
пры жыцці.
Пагараваць і паплакаць (дзякуй
богу, збылося!)
хто зможа шчырэў за іх?

Хто так хутка і старанна
нагорне на века цэлюю
гару зямлі—

такую высозную,
што вяршыня яе ажно
ў будучым вытыркнецца—
і нашчадкі, заінтрыгаваныя,
кінуцца дакопчацца:
а хто ж гэта тут воль ляжыць?
І такім чынам ты трапіш
у памяць нашчадкаў.

...Так воль.
Не варта скардзіцца.
І — рухайцеся, рухайцеся,
шаноўны.
Пераклад
Г. БУРАЎКІН.

Нашы карэспандэнты сустраліліся ў час Дзён літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у Беларусі з гасцямі—пісьменнікамі Т. Каламіец і В. Каржом і папрасілі іх адказаць на наступныя пытанні:
Якая сувязь з беларускай зямлёй, з беларускім народам была ў вас да гэтага часу?
Якія думкі і пачуцці выклікала ў вас новая сустрэча з Беларуссю?
Якія сувязі і кантакты ў вас з беларускімі літаратарамі?

Тамара КАЛАМІЕЦ:

«УПЕРШЫНЮ, АЛЕ ЯК ДОМА...»

Я прыехала ў Беларусь упершыню, але адчуваю сябе як дома пасля працяглай разлука з ім, калі ўсё становіцца асабліва дорага і ўсё бацьца ў новым святле.
Гэдоў дваццаць назад у Маскве, на Сусветным фестывалі моладзі і студэнтаў я пазнаёмілася з выдатным

паэтам Максімам Танкам. Прадставіў мяне яму Платон Варанько, Магчыма, Іўген Іванавіч і забыўся пра тое, але мне гэтае знаёмства запамнілася назаўсёды...
З таго часу і захапілася беларускай паэзіяй—творчасцю Максіма Танка, Петруся Броўкі, Аркадзя Куляшова,

вершамі для дзяцей Васіля Віткі, іншых паэтаў. Пачала шмат чытаць па-беларуску, а за мною і дзеці мае прыхваціліся, і зараз ім не трэба перакладчыка.

Вельмі ўдзячна беларускім сябрам за ўвагу да маёй паэзіі — Еўдакіі Лось, якая нядаўна змясціла мае вершы ў часопісе «Работніца і сялянка»... Я была вельмі ўражана сюрпрызам Ніла Гілевіча, калі на літаратурным вечары ў зале Дзяржаўнага аркестра ён прачытаў у сваім перакладзе адзін з маіх вершаў.

Я адчуваю, што гэты першы мой прыезд у Беларусь—шчаслівы, што ён не толькі замацаваў мае лепшыя пачуцці, але і паклаў пачатак плённаму супрацоўніцтву з дарагімі беларускімі сябрамі,

Віктар КОРЖ:

«ВЯЗЫНКА ў СЭРЦЫ МАІМ...»

Назаўсёды застаецца ў маім сэрцы Вязынка. У гэтых мясцінах я пабываў упершыню, і таму з асаблівым хваляваннем прыглядаўся да ўсяго таго, што звязана з імем Янкі Купалы. Наведванне яго калыскі наводзіць на думку, што, мусіць, тут павінны нараджацца геніяльныя дзеці, што ўбярэць у сябе тую думку і пачуцці, якія падарыў нам Купала.
Маё пакаленне перажыло вайну, яно вырастала пад абеліскамі. Жахаў вайны ніколі нельга забыць, і мы, пісьменнікі, таксама павінны змагацца за мір. Такія дум-

кі ўзніклі ў кожнага з нас пасля знаёмства з помнікам легендарнаму экіпажу капітана Гастэльы.
У гэты ж дзень мы пазнаёміліся з Заявай Савецкага ўрада, Рэваншысты ФРГ хочаць звесці на нішто міжнародную разрадку, выношваюць новыя захопіцкія планы. Аднак нельга не лічыцца з думкай народаў свету, якія хочаць міру.
Я шмат перакладаю беларускіх паэтаў. Прыемна, што з многімі аўтарамі, каго раней ведаў толькі па творах, змог цяпер пазнаёміцца асабіста.

НАД ПІНАЙ-РАКОЙ



Гэты прыгожы будынак стаіць у горадзе Пінску, што над Пінай-ракой. Каля яго шэраг пачынаецца плычотная зялені моладзых дрэўцаў, цвітуць кветкі. Будынак гэты — Пінскі гарадскі Дом культуры. Ён вырастае тут зусім нядаўна. І цяпер нічога не налюбуецца ім: прасторная глядзельная зала на тысячу месцаў, утульнае фая, па-

кой для заняткаў гурткаў мастацкай самадзейнасці і студый. Есць танцавальная і спартыўная залы.

Цяпер кожны вечар сюды спяшаецца моладзь і пажылыя пінчане. Тут адбываюцца канцэрты самадзейных і прафесійных калектываў, ідуць рэпетыцыі ансамбляў і народнай тэатра, якім кіруе заслужаны

дзяля культуры БССР І. Сакольскі.

Новых поспехаў вам у новым Доме культуры, энтузіясты мастацкай самадзейнасці Пінска!

В. НІКАЛАЕВ.

На здымках: будынак Пінскага гарадскога Дома культуры. Рэпетыцыя танцавальнай групы народнага хору Палескай песні.

Фота Э. КАВЯКА, (БЕЛТА).



Аляксей ЗАРЫЦКІ

КРУГАВЕЦ-КАЛІНА

Слаўная мясціна
У нашай старане —
Кругавец-Каліна,
Зноў ты сніхся мне.

Хто ж імя такое
Даць сялу паспеў!
Рэха ў ім лясное,
Івалгі ў ім спеў.
Сню — іду нібыта
Золкам на прастор,
За сяло, дзе жыта,
А за жытам бор.

Кругавец-Каліна,
Зыбікіх ніў абрус,
Поруч Украіна,
Русь і Беларусь.

Зліты ў смужным дыме
Іх палі й бары.
Жаўранак над імі
Спеў вядзе ўгары.

Аж на тры дзяржавы
Ён спявае ўсмак,
І не прагне славы
Лепшы наш спявак.

Даль вачам адкрыта,
Дзе ж яе мяжа?
Зліта з жытам жыта,
Як з душой душа.

Кругавец-Каліна,
Зыбікіх ніў абрус.
Поруч Украіна,
Русь і Беларусь.

На пытанні карэспандэнта «Літаратуры і мастацтва» адказвае сакратар Украінскага рэспубліканскага Савета прафесійных саюзаў Л. К. ШЭНДРЫК.

Карэспандэнт:

— Людміла Карпаўна, цяпер па ўсёй краіне кроцьць фестывалі самадзейнай творчасці працоўных. Як праходзіць ён на Украіне?

Л. Шэндрык:

— Фестывальныя агляды і канцэрты, мастацкія і фотавыстаўкі, кінафестывалі

тыва шэрагу абласных аргкамітэтаў фестывалю, грамадскіх арганізацый і органаў культуры, якія правялі на працягу XXV з'езду КПСС шэраг комплексных мерапрыемстваў. Аб адным з іх хацелася б расказаць. У Данецкай вобласці быў арганізаваны агляд-конкурс цэкавай мастацкай самадзейнасці пад дэвізам «Робочая

таўка жывацісу самадзейнага мастака, ветэрана Вялікай Айчыннай вайны В. Ф. Цімафеева.

Ва ўсіх абласцях рэспублікі прайшлі гарадскія і абласныя агляды студэнцкай мастацкай самадзейнасці, пераможцы якіх выступілі ў Кіеве на заключным канцэрте.

У рэспубліцы надаецца вялікая ўвага ідэйна-эстэтычнаму выхаванню школьнікаў. У рамках І Усесаюзнага фестывалю праводзіцца рэспубліканскі фестываль дзіцячай мастацкай самадзейнасці. У ім прымае актыўны ўдзел больш чым 7 тысяч калектываў дзіцячай мастацкай самадзейнасці

дзіваецца значны рост самадзейных калектываў па асноўных жанрах. Складаецца гэты план на аснове перспектывага трохгадовага плана развіцця мастацкай самадзейнасці Запарожскай вобласці, адобранага ВЦСПС і апублікаванага ў газеце «Труд» у парадку абмену вопытам.

Карэспандэнт:

— Некалькі слоў аб творчых сувязях нашых рэспублік у галіне самадзейнага мастацтва.

Л. Шэндрык:

— Сродкам далейшага ўзаемаўзбагачэння нацыянальных культур, умацавання савецкага патрыятызму служаць абменныя канцэрты, творчыя сустрэчы самадзейных мастацкіх калектываў Кастрычніцкага Палаца культуры Украсупрофа Кіева і Мінскага Палаца культуры Беларускага прафсаюза культуры «Хімвалакно» і Светлагорскага завода штучнага валакна. Шматлікія творчыя калектывы суседніх раёнаў Чарнігаўскай, Гомельскай і Брацкай абласцей штогод сустракаюцца на традыцыйным фестывалі самадзейнага мастацтва «Мелодыі дружбы».

Рэпертуар самадзейных мастацкіх калектываў кіеўскіх заводаў «Арсенал» і «Бальшавік», Ірчанскага горна-ўзбагачальнага камбіната Жытомірскай вобласці, Чарнігаўскага Палаца культуры хімікаў, шахты «Халодная Балка» Данецкай вобласці, калектываў Запарожскай і Дняпроўскай абласцей узбагаціўся новымі творамі беларускіх аўтараў пасля яркіх выступленняў на Украіне ў 1975 годзе самадзейных калектываў Беларусі.

Каштоўную дапамогу атрымалі кіраўнікі самадзейных харэаграфічных калектываў усіх 25 абласцей Украіны ад Беларускага рэспубліканскага Дома мастацкай самадзейнасці прафсаюзаў, які арганізаваў у 1975 годзе на базе ансамбля танца Мінскага трактарнага завода практычныя заняткі па вывучэнню беларускага народнага танца. У сваю чаргу Украінскі рэспубліканскі Дом мастацкай самадзейнасці прафсаюзаў правёў стажыроўку для беларускіх харэографістаў на базе Заслужанага ансамбля танца УССР «Ятрань» Кіраваградскага завода трактарных гідратрагатаў. Нашымі метадычнымі цэнтрамі складзена вялікая праграма абмену метадычнай і рэпертуарнай літаратурай, аказання метадычнай і практычнай дапамогі.

толькі прафсаюзаў Украіны.

Усім вядома роля мастацкіх арганізацый у жыцці творчых калектываў. З мэтай далейшага павышэння ідэйна-мастацкага ўзроўню праграм і баявітасці арганізацый мы запланавалі правесці рэспубліканскі агляд мастацкіх арганізацый пад дэвізам «Рапэні XXV з'езду КПСС — у жыцці!». Агляд адбудзецца ў чэрвені г. г. у Івацэўска-Падольску Хмельніцкай вобласці.

У рэспубліцы вельмі развіта харавое мастацтва. У нас шмат харавых капэл, змешаных і аднародных харавых калектываў і ансамбляў. З мэтай далейшага ўдасканалення іх выканаўчага майстэрства, павышэння ідэйна-мастацкага ўзроўню канцэртных праграм мы запланавалі правесці рэспубліканскі конкурс самадзейных акадэмічных харавых калектываў, прысвяціўшы яго выдатнаму украінскаму кампазітару Мікалаю Дамітрыевічу Леантовічу. 100-годдзе з дня нараджэння якога споўніцца ў 1977 годзе.

Калі гаварыць аб пытаннях творча-арганізацыйных, то трэба сказаць, што ў нас праведзена вялікая работа па пераатэстацыі ўсіх самадзейных народных калектываў.

Зацверджаны перспектывны план далейшага развіцця калектываў мастацкай самадзейнасці на пяцігодку (1976 — 1980 гг.), якім прадугле-

НАШ ЗДАБЫТАК — ВЫСОКАЯ ДУХОЎНАЯ КУЛЬТУРА

праходзіць як вялікае ўсенароднае свята. У раённых, гарадскіх і абласных аглядах па жанрах прыняло ўдзел больш за 70 тысяч толькі прафсаюзных самадзейных калектываў, якія аб'ядноўваюць каля 1,5 мільёна працоўных горада і вёскі.

У ходзе І Усесаюзнага фестывалю з'явіліся новыя формы мастацкай творчасці, уласцівыя толькі гэтай фестывальнай рэспубліцы стала традыцыйна правядзенне ў Дзень Перамогі нашага народа над фашызмам святаў духовай музыкі і марш-парадаў духавых аркестраў. У гэтым годзе ў Кіеве адбылося трэцяе такое яркае, хваляючае свята. У ім прынялі ўдзел 34 лепшыя духавыя аркестры (больш за 1500 чалавек) і шэраг таленавітых дзіцячых і падлеткавых калектываў прафсаюзаў.

Таксама традыцыйнымі сталі ў нас фестывалі маладзёжнай камсамольскай песні, якія мы праводзім сумесна з камсамолам Украіны.

У 1975 г. — у год 30-годдзя Перамогі — 4-е рэспубліканскае свята камсамольскай песні прайшло ў горадзе-героі Керчы.

Прыкметнай з'явай стала рэспубліканскае свята ваенна-патрыятычнай музыкі ў гераічным горадзе Краснадоле на Варашылаўградчыне. Такія свята прайшлі таксама ва ўсіх абласцях рэспублікі. Заслужанае ўвагі і ініцыя-

творчасць — XXV з'езд КПСС», у якім прыняло ўдзел каля 5 тысяч самадзейных гурткаў, якія аб'ядноўваюць больш чым 85 тысяч чалавек. У ходзе агляду былі выяўлены новыя таленавітыя спевакі, чыгальнікі, харавыя і танцавальныя калектывы, піяністы і аркестры, арганізацыі, вакальна-інструментальныя ансамблі.

Сёлета мы плануем у Івана-Франкоўскай вобласці вялікае рэспубліканскае тэатрызаванае свята песні і музыкі, прысвечанае гераічнай працы.

Акрамя гэтых традыцыйных святаў, рэкамендаваных Усесаюзным і рэспубліканскім аргкамітэтамі, у рамках І Усесаюзнага фестывалю ў Кіеве адбыліся творчыя справаданы шэрагу вядучых самадзейных калектываў прафсаюзаў, прысвечаных XXV з'езду КПСС і XXV з'езду Кампартыі Украіны; рэспубліканская выстаўка выяўленчага мастацтва пад дэвізам «Мой сучаснік»; рэспубліканская выстаўка работ фотаамаматаў і фотаклубаў, на якой было прадстаўлена больш за 400 работ 108 фотаамаматаў і 7 фотаклубаў.

Быў наладжаны таксама шэраг персанальных выставак самадзейных мастакоў і майстроў прыкладнага мастацтва. Цяпер у Кіевскім Дзяржаўным музеі рускага мастацтва экспануецца выс-

ПАМЕР Язеп Сінчык ціха, без хворы: выйшаў на веснавое сонца пагрэнца, сеў над капу леташняй саломы і больш не ўстаў. Трыпаццатгодвая ўнучка Верка пайшла зваць дзёда на абед, а ён сядзіць, не адгукнецца.

— Мама, дзед так спіць... Мухі ў рот залезлі... паведамліла малая.

Тацяна, меншая дачка Язэпа, зірнула і адразу зразумела — памёр бацька. Не спалохалася, не загаласіла. Спакойна зняла з галавы хустку, накрыла ёю твар нябожчыка і пайшла зваць людзей.

Быда не прайшла зняпачку: Язэпу было восемдзесят два гады, некалькі месцаў ён амаль нічога не еў, высах на трэску, загарваўся, не пазнаваў суседзяў. І хоць ні на якія болі не скардзіўся, Тацяна адчувала, што стары доўга не працягне...

Клопаты аб нябожчыку ўзялі на сябе суседзі — бабуля Хрысціна і Венька Стручок, аднагодак Тацяны, які невядома калі і дзе навучыўся такой мудрасці — лічыўся звычайна ўсіх абрадавых рытуалаў. Нават тэлеграму сястры Зосі гаштарыкі самі паслалі, не чакаючы просьбы. І брату Ладзімеру, дырэктару школы ў Залесці, пазванілі.

І дамавіну заказалі, і духавы аркестр з горада выпісалі...

Усё гэта цяпер Тацяне і самой было не цяжка зрабіць. Намеснік старшыні калгаса, дэпутат райсавета, яна мела і пэўную ўладу, і сувязі. Ды і матэрыяльна забяспечана дастаткова. Але вясковы дужа паважала Тацяну і менавіта за тое, што цяперашняе яе становішча — і слава, і багацце — не прайшло само сабой, а цярыліва выпакутавана на іхніх вачах. Пасля вайны, калі яе аднагодкі дэманстратыва ўнікалі ў горад, семіпаццатгодвая Таня ўзваліла на свае худзенькія плечыкі кіраўніцтва паляводчай брыгады. Цягнула, як магла, на маладосці рубіла наватмаш, часта спыталася, але пасля знаходзіла ў сабе сілы прызнаць памылку, вярнуцца да старэйшых за парадай. Бывала, ішла на кампрамісы з сумленнем — дзеля выканання плана рабіла ўсуткі старым звычайам, жаночым сэрцам шкадавала ўдоў, якія збіваліся з трыпу. У адным была непаспешнай — патрабавала сумленна адносінаў да працы і грамадскага добра...

Пазней, калі калгас крыху акрэп, Таню змагі паслаць вучыцца ў акадэмію. Праз чатыры гады вярнулася яна і ўжо не брыгаду, а ўсё палітва калгаса нацягнула. Пра асабістае жыццё тады не думала, будучае здавалася ружовым і гладкім. Знешняе яна так і было: жыццё ішло сваім парадкам, павышаліся ўраджай, больш важкім становіўся працездзень. Таня пабудавала бацькам новую, на цагляным падмурку і крытую шыферам, хату. Быў хлеб, было і да хлеба. За грамадскімі клопатамі не заўважыла, як дераваліся за трыпшчы. Вось тады і пачало ныць сэрца. Асабліва, калі прыязджала з горада ў водзуск старэйшая сястра Зося з трыма сваімі, адна над адну, дачкамі. Здаровая, паталеная ўсім радасцям сямейнага жыцця, сястра раздражчала Таню сваёй бесклапотнасцю і легкадумнасцю. Спала Зося ледзь не да паўдня, а разбітая паралічам старая Язэпіха гатавала ёй сніданак, абмывала яе дзясны. Зося прынімала ўсё гэта як належнае, маўляў, у яе заслужаны адпачынак. Пазней, як маці ўжо зусім злегла, прыязджаючы летам, Зося гэтак жа эксплуатавала Таню. А вечарамі, калі тал ледзь цягнуць ногі вярталася з поля, Зося асмольвалася яшчэ і наіраваць: «Апусцілася ты, як бабуля, за тварам не сочыш, вусны вунь парэпаліся. Так на дзёбе ніякі мужчына не паглядзіць, звякуеш у дзёках...» Звычайна Таня жартам адмахвавала ад такіх папрокаў, але з цягам часу ўсё цяжэй, з болем успрымала іх. «Наўжо ў горадзе сястра зусім адзэраванела, што не бачыць чужых цяжасцей, — разважала яна. — Я ўстаю да сонца, каб карову падаць, наварыць свінням бульбы, згатаваць сніданак. Лячу ў поле — цяпер жа якраз жніў — матаюся па брыгадах да цяжкіх абед, а вечарам эпоў на гаспадаршчы. Ды і хворую маці даглядзець, прыбрэць, накарміць... Якія тут ужо клопаты пра вусны!»

Каханне прайшло, калі Тані падбіралася пад сорок. Вялікае і шалёнае — нібы ўзнагарода за пакуты і цярыненне. На-ранейшаму засяроджаная і сур'ёзная Таня засвяцілася нейкім унутраным святлом, і ўсе раптам убачылі, якія прыгожыя і добрыя ў яе вочы. «М-да, маладзее наша аграномша», — круцілі галавам мужчыны і праводзілі яе доўгімі позіркамі. А жанчыны... Жанчынам не трэба было гадзць, яны, можа нават і раней за саму Тацяну, ведалі прычыну яе прасвятлення, — у калгасе працавала брыгада меліяратараў і быў сярод іх вясёлы Мішка-цыган. Ніякі, вядома, ён не цыган — чыстакроўны паляшук з Лясані, меў распаўсюджанае ў пашай мясновасці прозвішча — Аўсеев, рана згубіў бацькоў, пасля арміі кінуўся на

паліну, але штосьці там не спадабалася, вярнуўся ў свой раён.

Па дагавору меліяратары павінны былі прачысціць магістральныя каналы на балоце. Работы не больш, як на месці. Але ў Мішкі часта ламаўся канаваканальнік, і меліяратары прабылі ў калгасе ўсё лета і яшчэ врасень. Далей Мішка не паехаў, распісаўся з Тацянай і астаўся, як у нас кажучь, у прымах. «Ну цяпер мне і паміраць можна», — гаварыла і, як магла ў сваім становішчы, радавалася Язэпіха. Яна дачакалася яшчэ ўнучкі Веры. Усё прасіла падесці бліжэй, любавалася дзяўчынкай, была задаволена, што тая падобная на Тацянку. «Нашай народы», — шамкала праваленым ротам. Зімой яна памерла.

Язэп быў яшчэ крэпкі і бадабры, хілдзіў у калгас на працу, а пасля ўладкаваўся вартаўніком на ферме, там і прападаў дні і ночы.

У новай прасторнай хаце фіялетавымі пяльцэткамі «бабінага лета» швілі запозненае каханне Міхася і Тацяны. Пасля смерці маці Тацяна вызвалілася ад многіх клопатаў, скараліла нагалоўе да машынай жыўнасці — з мужам яны за-

старых сяброў.

— Ладзімер сядзіць у Варфаламеевага Шурыка, раскіс зусім, — паказала мне Тацяна.

Апошніх слоў яна магла і не гаварыць. Ладзімера я ведаю столькі, колькі жыўу. Разам гусей навсілі, разам у школу хадзілі, разам партызанілі. І калі ў маладыя гады яго «раскісанне» сапраўды выклікала нейкімі жыццёвымі непаладкамі, то цяпер яно — з'ява амаль пастаянная. Ладзімера можа расчуліць да слёз самая звычайная навіна, а ўжо сустрача з даўнім сябрам, якога ён не бачыў месяцы два, для яго — такая падзея, з выпадку якой ён гатоў усіх сустрачных завесці ў рэстаран і праціць мясячную зарплату.

— Лёшка! — шчыра ўзрадаваўся Ладзімер, калі я пераступіў парог Варфаламеевай хаты, абліяў мяне і тройчы пацалаваў. — Я так і ведаў, што ты прыедзеш. Ну распранайся, садзіся за стол, прапусцім па маленькай...

— Можа, табе і хопіць, — заўважыў я.

— Што ты, братка! Во з Шурыкам другую заканчаем, а не бярэ зусім. Знаеш, калі гора, дык і гарэлка бездапа-

Хведор ЖЫЧКА



АПАВЯДАННЕ

раблялі дастаткова, каб пражыць, — і цяпер знаходзіла час глядзець за сабой. Раздабрэла, паружавела, з густам апрадалася. Вечарамі глядзела тэлевізар, чытала кніжкі, а ў выхадныя дні любіла праціцца з мужам і дачкой да Дома культуры, паказаць сябе і на людзей паглядзець.

Міхась працаваў трактарыстам, але гэта ўжо быў механізатар новага тыпу, — ніхто не бачыў яго на вуліцы ў замасленым камбінезоне, з бруднымі рукамі. Пасля працы ён старанна мыўся ля калодзежа, пераапрацаваў у проты, але заўсёды чысты кашомам, і, як усе людзі, ішоў дамоў. А пазней дабіўся, каб для механізатараў пабудавалі спецыяльны домкі з душам і шафамі для вопраткі.

Шчасце было нядоўгім. Верачы ішоў шосты годзік, калі Міхась утаніўся ў Дняпры. Як гэта здарылася, Тацяна і па сёння зразумець не можа. Перапраўляліся на луг. Дзве падводы, трактар і людзі. Ніхто не скажа толкам, чаму перакуліўся паром. Але ён перакуліўся. Міхась апынуўся пад трактарам, яму растрашчыла нагу і, сякаючы крывёю, ён нядоўга будыхаўся ў вадзе, не мог перабораць рачную плынь. А можа, і ў непрытомнасці захлынуўся.

Страшны гэта дзень быў, недарэчны і дзікі. На ўсё жыццё запомніўся Тацяне... Пасля страты каханага ніякае гора, здавалася, не магло яе ўзрушыць. І ціха, на восемдзесят трэцім годзе, смерць бацькі ўспрынялася ёй, як з'ява натуральная, заканамерная.

Пра смерць Язэпа я даведаўся позна вечарам ад Пятра Крэменя, участкавага міліцыянера, выпадкова сустраўшы яго на вуліцы. Пятро быў на матацыкле, браўся даставіць мяне ў Кабанаўку «да цямна» — хаця ў час нашай сустрачкі было ўжо нямнога цёмнага, — але, паверце, не ў маім узросце калаціцца, раскірэчыўшыся, на багажніку ды яшчэ паначы. Ён падыкаваў Пятру і сказаў, што лавей мне ехаць заўтра, першым аўтобусам. І добра зрабіў, бо назаўтра, калі я дзясніў а сямэй гадзіне раніцы прыхаў у Кабанаўку, Пятра яшчэ не было, — вярнуўся дамоў ён толькі пасля абеду, усім гаварыў, што на дарозе зламаўся матацыкл, але ніхто яму не верыў, бо ведалі, што ў горадзе ў яго ёсць сябрук Мішка Рэмэс, а ў таго Мішкі занадта прыгожая сястра Клява...

З аўтобусага прыпынку я пайшоў адразу ў Язэпа хату, як прынята ў нас, аддаў пашану нябожчыку, а пасля ўжо стаў вітаць з жывымі, шукаць сваіх

можная... Не табе раскажываць, як я любіў свайго старога... і на яго шчоках пацеклі ручайкі светлых слёз...

А мне чамусьці ўспомніўся далёкі летні дзень, калі Язэп дубасіў дзясцігоднага Ладзімерку за парэзанна на рагаткі бабіны баўляны. Вішнёвае пугаўе зламаў на выгнутай хрыбціне вертэга, як уюп, сына, пачаў шукаць у вілашніку яшчэ якую палку, і Ладзімерка скарыстаў гэту замінку, вылузнуўся з бацькавых рук, сігануў у адчыненае акно, залез на бярозу і адтуль пагражаў: «Вырасту, не дарую табе гэтага, прыдушу сваімі рукамі...» Суседзі слухалі і сміяліся. Язэп таксама ўсмехаўся: «Брашч, брашч, жраць захочаш — злезеш...» Ладзімер не злез, прывазўся папругай між сукоў і вырашыў начаваць на дрэве. Позна вечарам, калі Язэп заснуў, маці ледзь утаварыла Ладзімера злезці з бярозы.

— Хароны стары быў, — выціраў хвостічкі чырвоныя вочы Ладзімер. — Непісьменны, а педагог — дай божа! Не памяню, каб калі навесці голас на нас, а ўжо каб руку падняць... Ні-ні!

— Ясна справа, — чмыкнуў Варфаламееў Шурык і падсунуў нам напоўнены чаркі — За паміг яго душы! — чокнуўся і спрытна перакуліў сваю чарку ў рот. Яго вялізны калык падніўся ўгору, нібы прапінхнуў глытэж, і вярнуўся на ранейшае месца. — Не навішаў голасу, кажаш? А на каго гэта ў вачых сенцах заўсёды лейчы ў вядоў моклі? Га? Давяў ён табе перцу, Ладзімер. І дзякуй скажы, бо што б з цябе выйшла, каб не біў? Такім ты ўжо неславак рос, не прывядзі божа, — абліяў і пацалаваў Ладзімера. — Ладна, не будзем успамінаць. Закусвай бяры во сала з часняком.

— Што мне тваё сала? — крывіўся Ладзімер. — Ты падай вунь каліку ў тамаце. Гэта, брат, штука... Налі, браток, яшчэ па адной...

— Я падміргнуў Шурыку, каб больш не паліваў, але той не паслухаў, яшчэ раз напоўніў чаркі і рашчыра рэзануў паветра далоняй.

— Апішнюю. Усё!

— ...як жывога бачу. Стаіць за пляччём, наказвае, як весці сябе ў баю. Гэта, калі я ў партызаны ішоў... — Ладзімер уткнуў твар у далоні, упаў на стол і заплакаў гучна і шчыра, не саромячыся.

Мы разулі яго, улажылі на канапу, а самі пайшлі цяпер ужо ў Тацяніну хату, — вядома ж, там патрэбны і мужчынскія рукі, і прыгляд, і парада.

— Свечак дарэмна не пераводзіць, — павучаў жанчыну Венька. — Адна гарыць і хопіць, бо яшчэ невядома, калі хаваць

будзем — ад Зосі тэлеграмы няма... Што? З магазіна свечкі? Ну ты, Пекла, сказала! Магазіныныя — стэртызавыя, а тут патрэбне чысты воск. Такого чалавека праводзім!..

Маладзё смяецца з Венькі, заве яго «самадзейным папом», а жанчыны ледзь не моляцца на яго, — усё ведае Венька, усё ўмее. І на вяселлі, і на хрэсьбінах, і на хаўтурах. І я падумаў: сапраўды, каб не Венька, што б мы з Ладзімерам рабілі? Хоць і маем вышэйшую адукацыю, а не ведаем самых простых рэчэй, напрыклад, такіх: як капаецца магіла — з поўдня на поўнач ці з захада на ўсход, куды галавой кладзецца нябожчык. А Венька ведае. Вунь ён на кухні павучае Тацяну, што купляць на хаўтуры абед:

— Гарэлікі дзясць пляшка хопіць, ну і віна столькі ж. Кансервы рыбныя, гэта можна. Крупнік лепш ячны, а не дастанецца ячывых круп, то і шнано пойдзе. Якое там з індзюка халоднае?! Няхай твой пляменьч на матацыкле падскочыць на базар, свінных ног купіць. Можна і галаву, толькі ногі лепш...

Магчыма, і Венька ўсё блытае, але дзейнічае ён так рашуча і ўпэўнена, што ніхто яму не парэчыць. Ды і паўрад ці хто лепш яго ведае...

— Прывезлі трыну, абабітую чырвоным паркалетм, абеліск. Тацяна сказала, каб іх пакуль што паставілі над наветку, але прыбег Венька, замахаву рукамі:

— Што ты! Куры абгадзюць, нясець у сенцы... Во так, — камандаваў ён хлопцамі, — на «папа» стаўце, ага...

Нарэшце падлеткі, якія спецыяльна дзяжурны на пошце, прынеслі тэлеграму ад Зосі.

— «Еду кіеўскім сёння», — прачытала Тацяна. — І подпіс: «Зося». Адна ці з дзясцямі? Паштэдавала чатыры капейкі...

— Вось што, — распарадзіўся Венька. — Гадаць не будзем. Аляксея і Шурык паседу аўтобусам на станцыю, сустрануць, — і ён паглядзеў на мяне камадзірскім позіркам — прызначыў, маўляў, быць не можа.

У хаце было многа людзей. Прыходзілі і выходзілі сваякі, суседзі, набліжаліся да нябожчыка, краналі рукой накрывала, — таксама Венькава павучка, — старэйшыя жагналіся, а маладзейшыя проста так, пастаяўшы крыху, адыходзілі ў парог. На лавах бязвыхадна сядзелі бабулі, рабілі выгляд, што моляцца, хаця ніводная з іх не ведала слоў, бубнелі абы што.

Аду з гэтых бабур Тацяна аспярожа на кранула за плячо і павяла ў бакоўку. Я апынаўся за пачкай і пачуў незадаволенны Тацянін голас:

— Чаго ты вісіш тут? Паглядзела і хопіць. Зося зараз прыдзе...

— А божачка мой! Ад нябожчыка не праганяюць, — шіха абурылася бабуля. Голас яе... Гэты голас калісьці меў уладу над усімі кабанаўскімі хлопцамі. Я адразу пазнаў яго. Толькі Бронька магла так сказаць, Мікітава Бронька, першая тапчорка і спявачка, наша юнацкая радасць і захваленне...

— Я не праганяю цябе, прашу... Зося едзе. Мне яшчэ на хаўтурах скандалу не хапала.

— Ладна, — згадзілася Бронька, пайшла і зноў села на ранейшае месца.

Я ціхенька адхінуў шырмачку, паглядзеў на яе твар. Бронька, Бронька! Што зрабіў час з цябе? Пачарнела, зморшчылася... А была ж!

Была таксама вясня. Апошняя даваенная... У перагартым за дзень бары густа пахла жывіцай. Мы вярталіся дамоў з лесаласадка. Мудрай машыны, што праз інтэрвал высыпае ў базану сям'я сасы, тады яшчэ не было. У заказніку вырошчвалі расаду, а мы гэтыя кволешчыкі парасткі ўтыркалі ў шчыліны, прабітыя ў глебе металічнай лапаткай — мечам. Меч гэжакваці, за дзень чамахаецца так, што аж плечы гудуць. Таму і пляччёмся дамоў моўчкі, марачы аб сытай вачэры і мяккім сенику. Ды рантам у дуншай шыні ўзятае задорная прыпеўка:

А ў мяне ўхажоры два,

Два і палыгажоры,

Калі першы не праводзіць,

Другой дагадаўшыцца...

Запыае Бронька, шыбата чарнавокая рагатушка. І кожны з нас, хлопцаў, уаўляе сябе між гэтых двух яе ўхажораў, кожны быў рад здагадацца праводзіць яе дамоў з вечарынікі. Вось чаму, наспах павячэраўшы, ніхто з нас не завальваецца на сеник. Як змовіўшыся, б'яжым на той канец вёскі, дзе ўжо Сямёнаў Якаў расцягвае квяцісты мякі гармоніка.

Танцаваць мы яшчэ не ўмеем, саромеся. У шалёнай плычы Броньку і ўсёіх нашых аднакласніц верыць старэйшыя хлопцы-прызыўнікі: Юрка Далека, Варывон Чмель і Пашка Аўсеев. У м'ім ісіці ў армію, і тады ўжо ўсё дзюча будучь нашы. Толькі вось танцаваць трэба навучыцца...

Прызыўнікоў праводзілі ўсім калгасам,

«ВЕЧНА ГАРЭЦЬ НАД СВЕТАМ...»

сустрэч яго дужа ўсхвалявала і на пэперу лялі шчырыя, сардэчныя пазычаныя радкі, якія пераклаў на беларускую мову М. Калачынскі:

Нішто не нараджаецца як тае
Венера з пены марской. Гэтая
ісціна спрадвечу бяспрачна і
змялку вядома. Пашана да
Міколы Нагнібеды таксама не
беспастаўная. Захаваць да сё-
вога веку прызрыста-ясную ў-
сешку стэпавога хлапчука, пра-
несту праз жыццёвыя віры і
літаратурныя нягоды партый-
ную непахіснасць і першарод-
ную абаяльнасць сваёй шчод-
рай на дабро асобы, хіба гэта
лёгка?..

Адно толькі гэта — неацэнна!
Сын сельскага фальчара на-
быў спецыяльнасць слесара і
паступіў на працу на будаў-
ніцтва Дняпроўска-металургі-
чнага камбіната ў Запарожжы.
Пазней — палітработнік Чар-
наморскага флоту, журналіст,
ён не мог не пісаць вершаў.
Яго першы зборнік «Дняпроў-
ская вясна» расказаў пра думы
і мары маладых будаўнікоў но-
вага жыцця. І наступныя яго
таланавітыя кніжкі хвалююць
душы і сэрцы людскія сваёй
праўдзівацю, народнасцю,
партыйнасцю, высокай пазыч-
насцю. За сваю нялёгкаю, але
патрэбную працу на літара-

турнай ніве ён удастоен зван-
ня лаўрэата Дзяржаўнай прэ-
міі СССР і лаўрэата Дзяржаў-
най прэміі УССР імя Т. Р. Шаў-
чэнкі, заслужанага работніка
культуры БССР.

Роднаму народу аддае ён
шчодры пазычны дар. І чыта-
чам да спадабы яго дзівосныя
творы, поўныя лірызму і глы-
бокага патрыятызму.

Бязмерна радуе беспадробны
інтэрнацыяналізм Міколы На-
гнібеды, яго высокая адданасць
і вернасць у друме.
Збожжы ўздзімацца летам,
рэкам націцца ў мора,
вечна гарэць над светам
дружбы вялікае зорам...
Так, як пад сонцам квітнее
і харашэе прырода.
Вечна расце і мацнее
дружба вялікіх народаў —
справядліва зазначае ён.

Многае зрабіў гэты праца-
віты і сумленны чалавек для
беларускай літаратуры на У-
краіне і для ўкраінскай у Бела-
русі. Ён перакладаў, рэдагаваў

пераклады, пісаў прадмовы да
многіх кніг беларускіх паэтаў
— Пётруся Броўкі, Аркадзя Ку-
ляшова, Пімена Панчанкі, Ана-
толя Вялюгіна і іншых.

Шмат часу, энергіі і майстэр-
ства аддаў Мікола Нагнібеда
перакладу і выданню двухтом-
най анталогіі беларускай савец-
кай паэзіі, якая ў 1972 годзе
вышла ў Кіеве.

І як тут не ўспомніць праў-
дзівыя, шчырыя словы Максіма
Танка, адрасаваныя свайму
даўняму, сардэчнаму сябру:

«Прадаўжаючы слаўныя тра-
дыцыі П. Тычыны, М. Рылска-
га, У. Сасюры, А. Малышкі, уз-
багачаючы ўкраінскую літара-
туру творами іншых народаў,
Мікола Нагнібеда многа прапра-
цаваў на гэтай ганаровай ніве,
нястомна перакладаючы з бела-
рускай паэзіі. І таму многія
з нас сардэчна ўдзячны паэту
за тое, што вершы нашы, пера-
кладзеныя на братнюю ўкраін-
скую мову, з яго публікацы-
яў праймаюць сваё безупынае
падарожжа па нестарэючых

месцах нашых незлічоных бра-
тэрскіх сустрэч, па нясконча-
ных шляхах Украіны — шля-
хах нашай дружбы».

У Беларускай творы Міколы
Нагнібеды карыстаюцца вялі-
кай любоўю і глыбокай паша-
наю. У нас выйшлі яго кніжкі
«Песня з Украіны», «Васілёк»,
«Троіце спатанне» ў пера-
кладзе П. Броўкі, А. Куляшова,
М. Танка, П. Панчанкі, А. Вя-
люгіна, М. Калачынскага,
К. Нірэнкі, С. Грахоўскага,
М. Аўрамчыка, А. Астрэйкі і
многіх іншых майстроў маста-
цкага слова.

Мікола Нагнібеда — заўсёды
жаданы гасць у Беларусі. І ся-
броў у яго тут многа. З вялікай
пашанай і глыбокай любоўю
ён ставіцца да творчасці класі-
чнай беларускай літаратуры
Якуба Коласа і Янкі Купалы.

Украінскі паэт неадночы
бываў у гасцінным коласаўскім
доме, гутарыў з народным пес-
няром па многіх літаратурных і
надаўных пытаннях. Адна з
такіх памятных і незабытых

Вядзі, вядзі мяне, дарога,
На заклік паміць у прасцяг...
Былі мы ў Коласа старога
З Максімам Рылскаім у гасцях.

Калі ўжо зойка ноч трыгоўны,
Будзіў дзяцей, снягі азэў,
Як у устаў і гасцю ложа
Самім пасланы пераклаў.
— Максіме! Улётся

снег-снягой,
Відаць, і чам пара прылежы
І свой цяплоткі намушок
Накінуў Рылскаму на плечы.

Паэзія Міколы Нагнібеды
прасякнута глыбокай ленынскай
партыйнасцю і народнасцю.
Вобраз вялікага Леніна жыве ў
сэрцы паэта, натхняе яго на эн-
тузіязм у творчасці:

І мне гады закон адкрылі,
Што ў іх народжаны хадзе;
Нас не спыніць ніякай сіле,
Бо ўперад Ленін нас вядзе!
Закон правяраны гадамі,
Агнём, любоўю і мячом —
У новых планах Ленін з намі,
А мы ў імкненнях — з ільчым.

На нашу радасць і здзіўленне ніхто з іх
не развітаўся з Бронькай «на каханне».
Юрка, Варышон і Пашка цалавалі іншых
дзяўчат, а Бронька стаяла збоку, залу-
менная і сумная. Як і нас, яе ўсе яшчэ
лічылі малой, школьніцай...

Мы здалі экзамены за сямігодку і
прагналі чыталі аб'явы ў газетах, — трэба
ж некуды паступаць. Добра было б, каб
у нейкі тэхнікум, ды ўсе разам — я,
Мінька, Шурык, Пеця, ну, вядома, і
Бронька.

Але пачалася вайна, і ўсе мы засталіся
дома. Разнісілі пошты, дзяжурлі калі
тэлефона, вартавалі студыі, капалі блін-
лажы ад бамбёжак. Аднойчы мне выпала
нічэска дзяжурць разам з Бронькай.
У тую ноч у небе раўлі фашысцкія самалё-
ты, нават скінулі адну бомбу на бало-
та, дзе, кажучы, пастухі забылі засыпаць
іголкае воінішча, і вецер яго так раз-
дзьмухаў, што лётчыкі прынялі за важны
аб'ект. Пачуўшы гудзенне самалёта,
Бронька палохалася, ды і я не падта
храбрыўся, а пасля выбуху бомбы мы па-
тушылі лягчы і, прылінуўшыся адзін да
аднаго, сядзелі ў цемры, шэптам успамі-
налі смешныя выпадкі са школьнага
жыцця.

Затым — чорныя дні акупацыі. Мутнай
хвалай пракаціліся фашысцкія франта-
выя часткі і паступіла паласа нейкай тры-
вожнай цішыні. Прыгнечаныя нязвычайным
становішчам бяспраў і разбоя людзі
жылі ў жахлівай няўзясцінасці. І як пра-
гэт гэтаму здрантвенню восенню пачаў-
ся наш разгуд. Вечарамі мы, падлеткі,
будзілі вёску сваім гарлапаннем, спявалі
«Кашошу», палілі на выгане мяшчэкі ня-
мецкага пораху, які знаходзілі ў пакінутых
акопах. Ці збіраліся ў чыёй-небудзь
хаце, вучыліся танцаваць «пад язык», а
пасля і набылі гармонік.

Зімой нашы вечарынікі пачаў разганяць
ірэніі паліцай Грабоўскі — былі ка-
накрад, вышучаны фашыстамі з турмы.
Вечна п'яны, у пашарпаным чэшскім шы-
нялі, ён заходзіў у хату, крычаў:

— Раз-зайдзіся-я, камсамоль!.. Па-
страляю ўсіх!

І мы разбягаліся, а Грабоўскі ганяўся
за дзяўчатамі, вымагаў у салдатак са-
марону.

Вось тады і вылучыўся Мінька Чэпик.
Ён адзін не баяўся Грабоўскага, моўчкі
браў пад руку Броньку і вёў яе дахаты.

— Чый гэты такі смелы? — пытаў у
жанын Грабоўскі і задаволенна круціў
галавой. — Вось яго аднаго я ўзяў бы
сабе ў памочнікі.

Паліцаем Мінька не стаў. Усю зіму
ён ратаваў Броньку ад Грабоўскага, а
вясной знік. І тады п'яны паліцай стаў
назойліва прыставаць да Бронькі. Ра-
туючыся, дзяўчына вымушана была ўця-
каць з вёскі, жыла дзесяць гаў у Дняпро-
м у сваёй цёткі. А паліцай прыходзіў да яе
маці, пагражаў:

— Калі Броня не прыйдзе да мяне ў
жонкі, перастрэляю ўсю сям'ю.

У час веснавой паводкі дняпроўская
хвала выкінула труп Грабоўскага на пя-
саны бераг каля Затона. Хадзілі чуткі,
ніто гэта партызан Мінька прыступіў
паліцай.

Вярнулася дамоў Бронька. А мы якраз
рыхтаваліся выканаць заданне парты-
зан — падпаць у Пірэвічах фашысцкі
склад са збожжам. Расказаць каму-не-
будзь пра гэта не мелі права, таму толь-
кі напярэдзілі Броньку: сыходзь зноў з
вёскі. Бронька не паслухалася. Пасля па-
жару ў Пірэвічы прыбыў карны атрад.
Фашысты рабавалі вёскі, ханалі людзей.
Мы былі ўжо ў партызанах, а Броньку
сханілі, завезлі ў Азарыцкі лагер смер-
ні... Так разышліся нашы дарогі на доў-
гія гады.

З пісем Банькі я ведаў, што па Міцьку
з Усходняй Прусіі прыйшла «пахаронка».
Ён яшчэ паспеў прыслань некалькі лістоў
вызваленнай з лагера смерці Броньцы.

Лагер смерці падарваў здароўе дзяў-
чыны. Яна доўга хварэла. Пасля цяжкай
аперацыі Бронька згорбілася, пастарэла.
У дадатак яна стала прыкметна куль-
гаць на левую нагу. Гэта мне ўжо рас-
казвала маці. Сам жа я з часоў вайны не
бачыў Броньку, — калі хто з яе школь-
ных сяброў прызджаў у вёску, Бронька
не паказвалася на вочы, саромелася свай-
го выгляду. Толькі аднойчы выпадкова
пагаварыў з ёй на тэлефоне. Званіў я
старшыні калгаса, а трубку падняла
Бронька, і я пазнаў яе голас. Абрадаваў-
ся, спытаў, як жыць. «Жыву, — сумна ад-
казала яна. — Ты ж ведаеш як. Жаніха
майго вайна ўзяла...» Я ўспоміў яе лю-
бімую прыпеўку пра двух ухажораў.
«Ага, былі ды вядоў спылілі. Значылі
сабе гарадскіх, з чыстымі рукамі. Куды
ўжо мне супраць іх! Старой дзэвай да-
жываць прыходзіцца...»

Кажучы, у тую час Бронька моцна
сябралава з Тацянай. Вядзь, радзіла іх
аднолькавая халасяцкая доля. А пасля...

А пасля, яшчэ пры жывой Язэпе, с-
нілася Бронька з Язэпам. Яму ішоў ужо
сёмы дзесятак, а ёй было ўсяго пад со-
рак. І больш за ўсё абурала жанчыні тое,
што Бронька не хавала сваёй распусцы,
нават выхвалялася ёй:

— Язэп яшчэ моцны мужчына. Чаго ж
яму берагчы вернасць той разваліне,
якую ён і здаровую не любіў.

Броня адкрыта хадзіла наваць да
Язэпа ў старожку, а летам часіком і ся-
род белага дня тэляла з ім пад скурдай
саломы. Гэты «раман» стаў пастаяннай
тэмай размоў на калгасных дварах і ў
канторы. Мужчыны смакавалі надрабяз-
насці, якія, вядома, выдумлялі на хаду.

Тацяна было ніякавата слухаць такое
пра бацьку ў той жа час яна разумела
Броньку, нават крыху спакувала ёй. А
Зося адразу ўзвешчывіла Броню, і кожны
яе прыезд у вёску выліваўся ў скан-
дал, абзывала яе непрыстойнымі словамі.

Вось чаму Тацяна цяпер прасіла
Броньку не паказвацца Зосі на вочы.

Зося прыхахла са станцыі на таксі.
Адна. Разлічылася з вадзіцелем капейка
ў капейку па лічыльніку, сунула нам у
рукі, можа, з дваццаць розных каролек
і пакунаў, расцалавалася з сястрой,
пайшла аддаваць пашпарт нябожчыку.
Паплакала мігуч дзесяць, выцерла вочы
і пачала верхаводзіць. Венька толькі бе-
гаў услед, патапырыўшы вушы. Нарэшце
ён наведваў, што пахаваць будзе сёння,
і даў адпаведчыя распараджэнні бабуль-
кам па частцы «святога пісанья».

Пакуль мы з Шурыкам цягалі з магазі-
на пітво і закусь для памінак, нябожчы-
ка пералажылі ў труну, адпелі. «Так спа-
кон якоў было, так трэба», — як абухам
у сцешку, даўбіў Венька. І Тацяна
дазволіла «адпеліць» бацьку па-праваслаў-
наму. «Толькі рабіце гэта хутчэй, як
мага ціха і без нас», — напросіла яна
Веньку.

Грамадзянскую паніхду зрабілі на мо-
гілках. З райцэнтра на грузавіку пры-
ехаў духавы аркестр. Ружоватварыя тру-
бачы, якім Тацяна паслала даць па чар-
ны гарэлкі для сагрэву, ішлі за труной
і не шкадавалі духу. Жалобная музыка
да слёз расчуліла старых і малых, а Ла-
дымер дык і зусім не мог ісці, яго пад
рукі цягнулі два хлопцы.

Іа могілак падвода спынілася. Даман-
ціну знялі з калёс, на плячах паднеслі да
ямы, асяржонка паставілі на груду сме-
жэга гяску. Паднялі вёска. Падтрыжа-
най клішом баралой стары Сіньчык
апошні раз цэліўся ў блакітнае вясновае
неба.

Цёплае слова пра Язэпа Сідаравіча,
ветэрана грамадзянскай і Вялікай Ай-
чыльнай войнаў, члена сельгасарцелі з
першага дня яе арганізацыі сказаў стар-
шыня калгаса Сцяпан Цітавіч Крэмень.

Калі ўсе родныя і блізкія развіталіся

з нябожчыкам і два мужчыны з малат-
камі за халівамі ботаў паднялі вёска
труны, каб навекі закрыць ім цела Язэпа,
з крыкам «А я?!» на дамавіну ўпала
Бронька, уткнулася тварам у грудзі ня-
божчыка, прыпадзімалася і звар'яцелымі
вачамі ўглядалася ў вясковы халодны
твар, зноў прыпадала, палавала халод-
най рукай.

На другім баку ямы грозна вырасла
мажняя фігура Зосі. Падняўшы кулак,
Зося крыкнула:

— Мужчыны, адцягніце гэтую б...!
Апошняе слова, бруднае і непрыстой-
нае само па сабе, так недарэчна выле-
цела ў святую хвіліну ды яшчэ з вуснаў
на-гарадскому апраўтай жанчыны, нібы
пугай-драцянкай, сёканула па натоўпе.

Усе прыціхлі так, што выразна чулася
прычытанне Бронькі:

— Родненькі, каханенькі... Радасць мая
апошняя... А на каго ж ты пакінуў сваю
рыбачку?.. З'ядуць мяне цяпер твае до-
чанькі...

І столькі гора, столькі шчырасці было ў
яе голасе, што адразу на задні план ад-
плылі і Тацяна, і Зося, і Лядымер. Не,
не яны хавалі бацьку, — хавала Бронька
свайго каханага.

Яе жадобе, відаць, і канца не было б.
Ніхто не паспеў перахадзіць ёй: стано-
вішча рабілася сапраўды крытычным.
І тады да Бронькі падышоў самы аўта-
рытэты ў вёсцы чалавек — старшыня
калгаса Сцяпан Цітавіч. Пышчотна па-
глядзіў яе галаву, сказаў проста:

— Хоціць, Браціслава. Паплакала і хо-
ціць. Хаваць жа трэба...

Бронька перастала прычытаць, з удзяч-
насцю паглядзела на старшыню, прыпад-
нялася і стала калі ямы на раўне з рад-
ней нябожчыка.

Зайграў аркестр, на вярхоўках труну
апусцілі ў яму. Першай жменяй пяску,
глуха стукнуўшы на вёска, была кіну-
тая Бронькай.

З могілак адразу пайшлі на памінікі.
У хаце ўжо была вымыта падлога, рас-
стаўлены сталы.

Як і заведзена, пілі і елі спачатку ціха,
гаварылі толькі шэптам. Затым усё гу-
ней і гуней, непрыкметна развіталася
добрая гамана. Успаміналі, які харошы
быў Язэп Сідаравіч — і сумленны, і пра-
цавіты, і чулы да чужой бяды.

— Непісьменны, а які педагог! — зноў
пачуў сваё Лядымер. — Ні то што рэме-
нем, палыцам не крапуў...

— Прысніўся перад гэтым мне, — з за-
мілаваннем расказвала бабулька Хрысці-
на, цярэжычы сухенькай рукою квіццёвую
хустку на шыі. — Малады, якім быў у ка-
муне. І хронч из ім той жа, з англікага
сукна... Прышоў у наш двор і кажа:

«Я табе, Хрысціна, за парасёнка грошы
не заплаціў. Дык пачакай чатыры дні,
я з'езджу да брата Дарахвэя, ён абя-
цаў пазычыць...» Было гэта ў суботу.
Я прагнулася, расказваю нявестцы сон,
а яна смяецца, ведама, маладая, ніўаш-
то не верыць... Ажно гэта прыходзіць як-
раз чатыры дні, і Язэп памёр. Во, паехаў
да брата Дарахвэя, царства нябеснае
ім абайм...»

Зося ўспамінала, як бацька прызджаў
да яе ў горад, і як яна ўгаворвала яго
астаць у горадзе назаўсёды.

— У мяне ж кватэра прэсторная, нічо-
га рабіць не трэба, будзеш, кажу, сяд-
дзец, нелявізав глядзец. А ён толькі
галавой ківае. Прыгваж я, кажа, на зямлі
хадзіць, а ў вас яе залылі цэментам ды
смадой, як у пекле тым...

А на другім канцы стала Венька з за-
палам даказваў, чаму нельга адразу кла-
сці нябожчыка ў труну:

— Так толькі стараваны-чалдонны ро-
бьяць: памочні і адразу ў труну. Не па-
хрысціянску гэта. Як у бібліі сказана?
Помніце, калі Хрыста з крыжа знялі...
— Прычым тут Хрыстос? — абсек яго

Варфаламееў Шурык.

— Як прычы? — абурўся Венька. —
А па кім жа мы жыць павінны? Па Юду
Іскарыёце, ці што? То-та ж...

— Хрыстос адзі, і біблія адна. А ў
кожнай вёсцы робяць па-свойму. У Пірэ-
вічах свой звычай, у Скепіні — свой, а за
Дняпроўск дык там усё інакш... Ды што
табе даказваць! — махнуў рукою Шурык.

Сцяпан Цітавіч вырашыў праякзмена-
ваць «смадзёйнага папа»:

— Ты, Венька, па біблію спасылалешся.
А ці тымаў яе хоць калі ў руках?

— Вот яшчэ, — накруціўшы той.

— То скажы, з якіх кніжак яна скла-
дзена?

— Адна гэта кніжка — біблія.

— Яна, — загадкава ўсміхнуўся стар-
шыня. — Вось яно як. Гаворыць, а сам не
чытаў. Трэба выпісаць з вобласці лектара
па антырэлігійнай прапагандзе, няхай ён
табе растаўкае, што такое біблія, як у яе
трапіла «Песня Песняў Саламона», дзе
ёсць такія словы: «Падмацуіце мяне ві-
ном, асяжыце мяне яблыкамі, бо я зне-
мегаю ад кахання. Левага рука яго ў
мяне пад галаву, а правая абдымае
мяне...» — Скажаў і спахныўся: не ўспом-
нілі б пра Броньку. Махнуў рукою:

— Ладна, хоціць пра гэта. — І ўжо да Та-
цяны: — Агароджу і пэмнік паставім за
кошт калгаса. А зось пачгэрт на фарфо-
ры трэба ў фатаграфіі заказваць за на-
яўныя. Наогул не шкодзіла б нам паду-
мань пра галерэю лепшых людзей кал-
гаса, ад тых, хто арганізуюваў яго, і да
нашых дзеі. Запросім мастака, шхай
партрэты малюе... І ўсіх загі-
нуўшых у вайну.

— Правільна! — падтрымаў яго Шу-
рык. — Зунь Тарас памёр, першы старшы-
ня калгасы. Дзеці яго раз'ехаліся па
свеце, нават фотакарткі цяпер не зной-
дзеш...

І многа яшчэ гаворак лілося за бясед-
ным сталом. Як заведзена, успаміналі
пра нябожчыка толькі добрае, хая ў
жыцці бывала ўсякае, і быць добранькім
для ўсіх нікому яшчэ не ўдавалася. Усё
гэта, вядома, разумеюць лепш за мяне
і бабулька Хрысціна, якая на хаду пры-
думала сон, і страціўшая за нейкіх сем-
восем гадоў мужа, маці і бацьку Таця-
на, і змоладу мудры ад паўсядзённых
хлопатаў за вялікую гаспадарку Сцяпан
Цітавіч, і рэзкі ў апяках чалавечых
учынкаў Варфаламееў Шурык...

Каб заўтра не праспаць на перны аў-
тобус, я ідзельна пакінуў кампанію і пай-
шоў да Варфаламеевых, дзе мне была
прыгатавана паспелы.

Раніца выдалася туманная. Хуценька
памыўшыся, я зайшоў да Сіньчыкаў.
— Туманна, трэба ісці па прыпынак,
а то пасажырка прыскочыць, — сказаў
Тацяна, якая корпалася на двары. —
Усталі твае госці?
— Дзе там! Спяць усё. — Тацяна ску-
па ўсміхнулася, прапанавала. — Зайдзі
ў хату, перакучіш, яшчэ рана.
— Есці не хачелася. Выпіў кватру сыра-
дою, развітаўся з Тацянай і пайшоў.
Пасажыраў з Кабанаўкі ў будні дзень
амаль не бывае. У аўтобусе сядзеў адзін
шчупленькі дзялок ды яшчэ нейкі лахма-
ты хлопек стаяў ля кабіны, штосці рас-
казваў вадзіцелю.

Я спецыяльна сеў з левага боку, каб
яшчэ раз зірнуць на могілкі, дзе вечным
сном спяць усё мае продкі, тыя, пад
чым нагледам я израдіўся і рос, і на-
ват некаторыя мае сябры знайшлі ўжо
тут сабе прытулак...

Туман крышачку парадзеў, і калі мы
праязджалі паў паркан пягоста, я змог
разгледзец свежыя магільны Язэпа, новы
абеліск над ёй. І яшчэ ўбачыў згорбле-
ную адзінокую постаць над магільай —
постаць Бронькі. Ці, можа, мне здалася
гэта?...

ШЧЫРАСЦЬ ЯГО СЭРЦА

Да 80-годдзя з дня нараджэння К. М. САННІКАВА



сваёго сэрца. Ён кансультуе тэатры, займаецца выхаваўчай работай у студыях пры тэатрах, на рэспубліканскіх курсах кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці, дапамагае падшэфнай заводскай сельскай і воінскай самадзейнасці. Падшэфныя самадзейныя артысты з яўляюцца частымі гасцямі на спектаклях тэатра. Пад яго мастацкім кіраўніцтвам работа ідзе не дзеля «галачкі», а паўнацэнна. Усё, за што ён ні браўся, ён рабіў з захапленнем, з маладым запалам. Жыццядлюбства, дабра і асабістае абяцанне — вось тыя рысы, якія прываблілі да гэтага таленавітага чалавека грамадскасць.

Ёсць яшчэ адна вобласць, пра якую ведаюць менш, — гэта педагогічная дзейнасць К. Санныкава. А педагогіка ён пачаў займацца адразу ж, як толькі стаў самастойна працаваць, ужо ў БДТ-ІІ ў 1926 годзе. Можна сказаць, Канстанцін Мікалаевіч з юнацкіх гадоў прывык «вучыць» мастацтва.

Педагогічная работа К. Санныкава праходзіла ў тэатры Ул. Галубка (1932—1937 гг.), а потым у Беларускай тэатральнай вучылішчы, у Беларускай тэатральна-мастацкай інстытуце. Педагогічныя метады Санныкава абумоўліваліся традыцыямі, у якіх ён быў выхаваны. Яго можна назваць гарачым прапа-

гандыстам «сістэмы Станіслаўскага», знаўцам і энтузіястам сваёй справы, непахісным у абароне і сцярджэнні так званых «мастацтва перажывання».

Патрабаванні, якія прад'яўляў да вучняў Канстанцін Мікалаевіч, можна было б назваць комплекснымі. Ён патрабаваў ад актёраў псіхалагічнай дакладнасці, пластычнай выразнасці, актыўнай думкі і цэльнасці мовы. Мабыць, у гэтым заключалася самая асноўная рыса яго педагогікі. Ён не верыў у дакладнасць дзеяння, калі яно закранала толькі інтэлект чалавека, не раскрываючы сферы эмоцый. Спачатку здавалася, што ён ставіць перад студэнтам задачы непасильна, але потым, у працэсе работы, студэнт асвойваўся і ў ім выпрацоўваўся стымул да такога комплекснага падыходу. Настаўнік умеў засцерагаць вучня ад усялякага схематызму.

Звычайна Канстанцін Мікалаевіч уваходзіў у аўдыторыю, садзіўся ля выкладчыцкага стала і нетаропка аглядаў прысутных. Гаварыў ціха, як бы думаючы ўголос. І кожны пачынаў думаць разам з ім. Педагог слухаў уважліва, адказваў сустрэчнымі пытаннямі. Так, без дыдактыкі прыводзіў суб'ектывікаў да тэмы ўрока, да гатоўнасці слухаць. Яму быў

неабходны такі пачатак урока, таму што ён вучыў удумвацца ў сутнасць, у самую глыбіню кожнага пытання. У гэтым быў яго «сакрэт» выхавання.

Вос разрозненныя запісы яго выказванняў, практычных парад, заўваг: «Праца актёра ўскладняецца тым, што ўсе сродкі выразнасці знаходзяцца ў самым актёры, які стварае мастацкі вобраз». Далей Канстанцін Мікалаевіч гаварыў аб тым, што часта сучасныя актёры, рэжысёры і аўтары, слухаючы радыё, чытаючы газеты, прысутнічаючы на шматлікіх сходках, дакладах і пасяджэннях набіраюць ускосныя ўяўленні аб тым, што адбываецца ў жыцці і таму твораць, не захопленыя перашакрыніцай — жыццём.

«Ёсць мастакі, якія трымаюцца не на сваіх, а на апасродкаваных уражаннях. Гэта мёртва, другародныя ўражання, а эмацыянальная памяць падраўмавае сапраўдныя, жывыя, якія належыць вам», — сцярджаў ён.

«Галоўнае ў рабоце над вобразам — гэта вернасць сабе».

«Імпрэзійнае самаадчуванне — гэта адзіны спосаб у штучным асяроддзі заставацца жывым чалавекам».

«Не трэба быць сумным і надакучлівым букваедам. Разня-

воленасць — гэтым трэба аваладаць...»

Я спасылаюся на асобныя выказванні гэтага майстра тэатральнай педагогікі, мэтай якога было выхаванне асобы будучага артыста — выхаванне пачуццяў, густаў, ідэйных імкненняў. Да гэтага ён імкнуўся на кожным эцюдзе, на кожным урыўку з п'ес, на кожным спектаклі. Гутаркі і рэпетыцыі К. Санныкава ніколі не абмяжоўваліся толькі прафесіянальным тэрмінам. Ён абавязкова гаварыў адкрыта са студэнтамі аб самым галоўным, аб самым важным для чалавека, мастака, грамадзяніна. Як умеў Канстанцін Мікалаевіч наладзіць узаемаадносінны з курсам з першага дня заняткаў! Гэта ніколі не былі ўзаемаадносінны «дыктатар» і паслухмянага студэнта. Ён высока цаніў узаемную павагу і шчырасць. Тонкі і чулы псіхолог, ён умеў разабрацца ў людзях. Меркаваў пра студэнта не па знешніх яго праявах, бо ўмеў разгледзець прычыны, намер і акалічнасці, якія нарадзілі той або іншы ўчынак.

Складаную суму педагогічных прыёмаў мабілізоўваў ён, каб выхаваць усё гэта ў вучнях. Вучні К. Санныкава, цяпер вядомыя актёры, — Г. Аўсяннікаў, Л. Давідовіч, В. Тарасаў, М. Захарэвіч і шэраг іншых — працягваюць і развіваюць лепшыя мастацкія традыцыі свайго настаўніка, таленавітага майстра беларускага савецкага тэатра.

Клара КАНДРАШЫНА.

Пра рэжысуру Канстанціна Санныкава, які стварыў яркія арыгінальныя спектаклі «Канстанцін Заслонаў» па п'есе А. Маўзона, «Плюць жаваранкі» па п'есе К. Крапівы, «Выбахайце, калі ласка!» па п'есе А. Макаёнка ў свой час шмат пісалася ў перыядычным друку. Гэтыя спектаклі наоўга захаваліся ў сэрцах і памяці глядачоў. У іх найбольш ярка выявіліся грамадзянская пазіцыя Санныкава, стыльвыя асаблівасці яго рэжысуры — высокая ідэйнасць, яркае сцэнічнае формы, дакладнасць кампазіцыйнай пабудовы, непаўторнасць сродкаў актёрскай выразнасці.

Ведаем мы і пра грамадскую дзейнасць К. Санныкава. Бадай, цяжка знайсці ў Беларусі мастацкі калектыў, прафесіянальны або самадзейны, якому б Санныкаў не аддаваў цёплую

ДЗЯДЗЬКА Спяпа, відаць, ад моцнага кораня, як і большасць з тутэйшых людзей: паўвека рупіцца на зямлі, сее, жне і не ведае стомы. Гэтак думалася: прынамсі, да апошняй сустрэчы з ім. Жыве ён у вёсцы Нікінава, што разам з другой вёскай — Хамічамі — нібы падвезана да колішняга мястэчка Азарычы з боку неабсяжных, нізінных васілевічкіх балот. Сарцавіна Палесся...

У брыгадзе Спяпана Ярмоліна каля 700 гектараў ворнай зямлі і яшчэ малочнаварная ферма. На былыя часы — цэлы калгас. Палеткі ў асноўным тарфяныя, з добрым запасам арганікі. На іх толькі і мацаваць хлебаробскі поспех. І Ярмолін мацуе. Не тое, каб ужо наставіў рэкорды ў раёне ці вобласці, аднак плён ёсць немалы. Збожжа, бульба, малако — асноўнае, што дае брыгада. За гаспадарніцкую дбайнасць у племсаўгасе «Азарычы» Спяпан Васільевіч Ярмолін быў узнагароджаны Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

...Двор Спяпана Ярмоліна ўвесь у прысадах і веляніне. Пасля пачной навалышчы папуе дрымотная пішыня. Паветра — нібы тое шкельца, калі яго вымыюць. Дыхаецца лёгка, глыбока. Дзядзька Спяпан хвіліну стаіць на падворку і глядзіць, як Валя — жонка — мые бітоны. Праз паўгадзіны аднавяскоўны пачуць зносіць сюды лішкі малака. Пастава ў дзядзькі адменная, дарма што ён не высокі: стаіць, як урослы ў зямлю. І пэўна, пад цяжкарам вярочных, турботных гадоў на лбе ў Ярмоліна ўтварыліся складкі. Яны не разыходзяцца, нават калі ён смяецца сваёй адкрытай белазубай усмешкай.

— Пойдем, — ківае мне, — і мы шыбем гэтак вярсты за дзве, да канторы аддзялення саўгаса, што ў Хамічах. Крок у дзядзькі Спяпана прызвычайна шпаркі. Па гэтым шляху, па сцяжыніцы ўзбоч, ён ходзіць кожным зранкам. Іншы раз гэты шлях ужо сам наводзіць на роздум, бо ляжыць спакоп веку, і дзядзька Спяпан заўважае:

— Сцежкі меней мяняюцца, чым людзі, — тыя, хто іх прагантаў. Сцежкі мяняюцца не так нават, як сельскагаспадарчая тэхніка ў полі. Цяпер вуль не сена, а ў асноўным — сенаж, цяпер брыгадзіру трэба быць спецыялістам, задача нават такая стаіць, — тлумачыць ён мне. — У новай пяцігодцы ўсе брыгадзіры павінны мець спецыяльную адукацыю. Я таксама, улічваючы гэта, зімою вычыўся на курсах. Цікава... Толькі што ўжо?.. Брыга-

ліва слухаў, можна было здагадацца, што гаворыць з дырэктарам. На парад прыйшлі таксама брыгадзіры Мікалай Кундас з Замашчан, высокі, сухі і жылісты, пажылы ўжо, ды Уладзімір Еўтушэнка. Патрапілі сюды, на парад, і яшчэ той-сёй. Толькі з вёскі Цыдаў не было брыгадзіра: захварэў ці палічыў непатрэбным за пяць верст ігнаўцы ў бездараж? Тэлефонная сувязь з брыгадай адсутнічала...

Кіраўнік аддзялення даво-

дае людзей і жыве адным жыццём з імі. А Нагорны — адзіны прадстаўнік адміністрацыі саўгаса, калі не лічыць брыгадзіраў, адзіны — на чатыры вялікія вёскі. А гэта каля 2 тысяч гектараў. Суседнія ж калгасы «Сейбіт» і «І Мая» разам ворыва маюць 1500 га. Значыць, на плошчы Хаміцкага аддзялення саўгаса можна было б размясціць два з паловай такія калгасы. Дык там жа штат!.. Там і кіраўнік, і арганом, і парторг дойдучь да

Васіль ЯКАВЕНКА

СЯРЭДНЯЕ ЗВ'ЯНО

НАТАТКІ ПУБЛІЦЫСТА

дзірам мне мала давядзецца працаваць...

Апошнія словы Ярмолін прамовіў ціха, як для самога сябе.

— Чаму? — пытаюся, каб зразумець дзядзькаў сум, бо да пенсійнага ж узросту ў яго яшчэ добры бярэмак гадоў.

— Не дацягну, — кажа, — падбіўся. За дзень столькі аходзіш — і па дарогах, і бездараж. Асабліва, калі працуюць на некалькіх палетках адразу. Ногі пачынаюць балюць.

І гэта прызнанне раптам парушае ва мне ўвесь лад думак пра дзядзьку Спяпана, трывожыць, але не знаходжу нічога лепшага, як запытаць:

— А здаецца ж, быў у вас матацыкл...

— Быў. Харошы матацыкл. З каляскай. Ог як я купіў яго, год з пяць ліха не ведаў. Сым, прыйшоўшы з арміі, дабіў... А цяпер — што пеша, а што на кані — адна траса: не дагледзіш усяго.

Будынак канторы стаў водаль ад вясковых хат, на пясчанай высце. Калі мы з дзядзькам Спяпанам падыйшлі, кіраўнік аддзялення Яўген Нагорны ўжо сядзеў на сваім месцы за сталом у невялікім пакоі. Трымаў каля вуха тэлефонную трубку і па тым ужо, як уваж-

ліва слухаў, можна было здагадацца, што гаворыць з дырэктарам. На парад прыйшлі таксама брыгадзіры Мікалай Кундас з Замашчан, высокі, сухі і жылісты, пажылы ўжо, ды Уладзімір Еўтушэнка. Патрапілі сюды, на парад, і яшчэ той-сёй. Толькі з вёскі Цыдаў не было брыгадзіра: захварэў ці палічыў непатрэбным за пяць верст ігнаўцы ў бездараж? Тэлефонная сувязь з брыгадай адсутнічала...

Кіраўнік аддзялення даво-

дае людзей і жыве адным жыццём з імі. А Нагорны — адзіны прадстаўнік адміністрацыі саўгаса, калі не лічыць брыгадзіраў, адзіны — на чатыры вялікія вёскі. А гэта каля 2 тысяч гектараў. Суседнія ж калгасы «Сейбіт» і «І Мая» разам ворыва маюць 1500 га. Значыць, на плошчы Хаміцкага аддзялення саўгаса можна было б размясціць два з паловай такія калгасы. Дык там жа штат!.. Там і кіраўнік, і арганом, і парторг дойдучь да

дзіць, што каму рабіць. Брыгадзе Спяпана Ярмоліна, як і меркаваў брыгадзір, паляжала сёння кінуць усе сілы і сродкі на нарыхтоўку сенажу. Машыны, у якіх была патрэба, павінны былі падыйсці з Азарыч. Нагорны прапанаваў і Мікалаю Кундасу паслаць частку сваіх рабочых на сенаж, але Кундас, як шчупак, злоўлены на вуду, пачаў выкручвацца ад «работы на другую брыгаду».

— Яно каб усе працавалі, то абісціся можна было б і без дапамогі, — сказаў нібы ў апраўданне Ярмолін.

Усе зразумелі, што значыць гэта «ўсе» з паўслова: не ўпершыню чуць. Толькі мне, прыкладно, што глядзіць кожнаму ў самы рот, кіраўнік аддзялення тлумачыць:

— У нас ёсць такія, што нідзе не працуюць. Скопчылі школу і выгульваюцца за хрыбтом у бацькоў. А то і пасля арміі... Вось як Рыкавец Пятро ў Нікапаве — браканьер першай маркі, летам палюе, п'е...

— А ўшчывалі? — пытае нехта.

— Яшчэ як, — адказвае кіраўнік... Найлепшы выхавальнік той, падкрэслівае ён далей, хто мае правы, расшараджаецца сродкамі, добра ве-

дае людзей і жыве адным жыццём з імі. А Нагорны — адзіны прадстаўнік адміністрацыі саўгаса, калі не лічыць брыгадзіраў, адзіны — на чатыры вялікія вёскі. А гэта каля 2 тысяч гектараў. Суседнія ж калгасы «Сейбіт» і «І Мая» разам ворыва маюць 1500 га. Значыць, на плошчы Хаміцкага аддзялення саўгаса можна было б размясціць два з паловай такія калгасы. Дык там жа штат!.. Там і кіраўнік, і арганом, і парторг дойдучь да

дзіць, што каму рабіць. Брыгадзе Спяпана Ярмоліна, як і меркаваў брыгадзір, паляжала сёння кінуць усе сілы і сродкі на нарыхтоўку сенажу. Машыны, у якіх была патрэба, павінны былі падыйсці з Азарыч. Нагорны прапанаваў і Мікалаю Кундасу паслаць частку сваіх рабочых на сенаж, але Кундас, як шчупак, злоўлены на вуду, пачаў выкручвацца ад «работы на другую брыгаду».

— Яно каб усе працавалі, то абісціся можна было б і без дапамогі, — сказаў нібы ў апраўданне Ярмолін.

Усе зразумелі, што значыць гэта «ўсе» з паўслова: не ўпершыню чуць. Толькі мне, прыкладно, што глядзіць кожнаму ў самы рот, кіраўнік аддзялення тлумачыць:

— У нас ёсць такія, што нідзе не працуюць. Скопчылі школу і выгульваюцца за хрыбтом у бацькоў. А то і пасля арміі... Вось як Рыкавец Пятро ў Нікапаве — браканьер першай маркі, летам палюе, п'е...

— А ўшчывалі? — пытае нехта.

— Яшчэ як, — адказвае кіраўнік... Найлепшы выхавальнік той, падкрэслівае ён далей, хто мае правы, расшараджаецца сродкамі, добра ве-

Далей я ўяўляю брыгадзіра Ярмоліна на тых блытаных пітках дарог, што раз-пораз злучаюць абшары з абшарамі, на якіх працую саўгасныя тэхнікі, што злучаюць фермы з палеткамі, палеткі з людзьмі і знітоўваюць чалавечыя лёсы, словам — на безлічы шляхоў і сцяжынак па ўсіх кірунках яго брыгадзірскай, асабліва гарачай улёткі, дзейнасці. Нагадваю пашу з ім хадзьбу ўсцяж даўгіх саўгасных згонаў учора і яго сённяшняе прызнанне: «Не дацягну... Шкада! І нешта непатрэбнае ў гэтым прызнанні, дакладней, у самім факце датэрміновага зносу чалавека, прымушае мяне зноў і зноў у думках звяртацца да дзядзькі Спяпана, непакоіцца. Дзядзька Спяпан — не адзіны. Спяпан Ярмолін у вёсцы прадстаўляе сабой шматлікае, сярэдняе кіруючае, як афіцыйна яго называюць, зв'язно. Зв'язно ў своеасаблівым ланцугу... Тым больш — сярадняе!

Нагорны сядлае свой матацыкл. Я ўладкоўваюся ў яго за спіною. Імчым у Азарычы. А глеба раскісла пасля дажджоў, шлях — таксама, у западзінах стаяць лужыны. Нагорны блрэ дзе па ўскрайку вадзі, дзе па бройцы шляху, набрыццалі і стромкай, дзе паміж дрэвамі, па сцяжыніцы, якая блытае. Нагорны вырабіла на гэтым шляху фігуры, магчымыя толькі пры сламе, і ў мяне ад таго штораз дых захоплівае. Мастацкі!.. Спяняемся ўрэшце каля двухпавярховага мурванага будынка, паднімаемся па лесвіцы. Знешні выгляд Нагорнага некалькі ваяжыцца з яго чыннай гаспадарчай дзейнасцю. Чаму — цяжка сказаць. У ім адчуваецца штосьці застоенае. Гэта асабліва кідаецца ў почы ў кабінце дырэктара Уладзіміра Брыгі, калі яны садзяцца адзін насупраць аднаго. Брыга — жывы, жвавы, чыста наголены, з мяккай удумлівацю ў вясёлых вачах, ахвотна расказвае пра сваю гаспадарку, мноства лічаў і фактаў называе па памяці. Цяпер па асноўных паказчыках племсаўгасе «Азарычы» лічыцца сярэдняй гаспадаркай у раёне, выйшаў на гадавы прыбытак у паўмільёна рублёў. У саўгасе створаны фонд матэрыяльнага

ШТО НОВАГА У АЎТАРСКІМ ПРАВЕ?

«Экзамен — агледжакі працы» — так называецца перадавы артыкул «Настаўніцкай газеты» за 29 мая. Газета змясціла таксама матэрыялы, прысвечаныя Міжнароднаму Дню абароны дзяцей. Пад загалоўкамі «Цеплыня і шчырасць», «Сплаў маладосці і майстэрства», «Украінскія госці ў інстытуце» надрукаваны паведамленні аб Уднё літаратуры і мастацтва Дзяржаўнага ССР у Беларусі.

Пад рубрыкай «Настаўнік — камсамол — вучань» газета змясціла чарговую карэспандэнцую слухача Вышэйшай партыйнай школы пры ЦК КПСС М. Зяньковіча «Рыхтавацца да падзвігу», пад рубрыкай «Наш лад жыцця» з артыкулам «Для розуму і сэрца» выступіла намеснік міністра асветы БССР, кандыдат педагагічных навук Я. Фёдароў.

Штогод у педагагічных навуках Віцебшчыны прыходзіць маладое папаўненне. Што робіцца ў школах, каб маладыя настаўнікі хутчэй набылі прафесійнае сталасць, каб яны набылі вопыт і майстэрства? На гэтыя пытанні карэспандэнту газеты Р. Кунсёна адказваюць настаўнікі — стажоры і іх шэфы — кіраўнікі староўскай прантыкі ў Інтэрваў «Расце рух настаўніцтва ў школе».

Пад рубрыкай «Партыйная хроніка», «Навіны школьнага жыцця», «Факт з пісьма» змяшчаюцца разнастайныя інфармацыя з педагагічных навукаў рэспублікі.

Чытачы могуць пазнаёміцца з фельетонам П. Абадоўскага «Чым горш — тым лепш», са зместам новых нумароў часопісаў «Народная асвета», «Беларусь», «Вясёлка», «Робочая змена».

У нумары «Настаўніцкай газеты» за 2 чэрвеня змешчаны фотарэпартаж «У школах рэспублікі пачаліся экзамены». На другой старонцы пад рубрыкай «Для цёбе, працце, класны кіраўнік» надрукаваны матэрыялы з вопыту работы з класным кіраўніком у 31-й школе г. Віцебска. Гэту старонку падрыхтавалі супрацоўнікі Рэспубліканскага метадычнага кабінета Міністэрства асветы БССР У. Сахоцкай, А. Лапцёна і М. Гур'ёў.

Пад загалоўкам «Хто запаліць агеньчык» змяшчаецца дыялог карэспандэнта газеты Л. Балюскай з рэктарам Гродзенскага педагагічнага інстытута ім. Я. Купалы, кандыдатам філасофскіх навук А. Бадаковым. Пра выкладчыка працы сярэдняй школы № 123 г. Мінска У. Чаплява расказваецца ў замалёўцы А. Кірпічэнкава «Чалавек душэўнай цеплыні».

Надрукавана чарговая старонка «Патрыёт», матэрыялы люты падрыхтаваны нашым аддзелам ваенна-патрыятычнага выхавання. З артыкуламі тут выступаюць члены штаба грамадзянскай абароны Драгічынскага раёна А. Цалуйна, інспектар Жабінкаўскага раёна Я. Гун, настаўнік гісторыі сярэдняй школы № 1 г. Рагачова М. Камароў і іншыя.

Як вядома, СССР далучыўся да Сусветнай канвенцыі аб аўтарскім праве. З гэтай нагоды Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР унёс змены і дапаўненні ў раздзел IV Асноў Грамадзянскага заканадаўства СССР і саюзных рэспублік. На гэтай падставе Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР 16 мая 1974 года прыняў Указ аб зменах і дапаўненнях у Грамадзянскі Кодэкс БССР.

Прынцыповыя змены ўнесены ў артыкул 486, які ў нашай рэспубліцы маеюць вялікае практычнае значэнне. Змест іх зводзіцца да таго, што зараз пераклад твора аўтара на іншую мову з мэтай выпуску яго ў свет дапускаецца толькі са згоды аўтара або яго правапрыйемнікаў і не інакш як на аснове дагавору з ім і выгатаў ганарару. Аднак, кампетэнтныя органы СССР могуць у парадку, устаноўленым заканадаўствам Саюза ССР, дазволіць пераклад твора на іншую мову і выпуск гэтага перакладу ў свет з выкананнем у адпаведных выпадках умов міжнародных дагавораў або міжнародных пагадненняў, у якіх прымае ўдзел СССР. Важна падкрэсліць, што цяпер змяніўся тэрмін дзеяння аўтарскага права. З гэтага часу яго дзейнае на працягу ўсяго

жыцця аўтара і 25 гадоў пасля яго смерці, лічычы з і студзеня года, наступнага за годам смерці.

У якіх выпадках выкарыстоўваюцца творы без згоды аўтара і без выплаты аўтарскага ганарару.

Артыкул 489 Грамадзянскага Кодэкса БССР дапускае выкарыстанне твораў без згоды аўтара і без выплаты яму ганарару, але з абавязковым указаннем прозвішча аўтара, твор якога сфармаваны, і ірыніцы, адкуль ён узят, у наступных выпадках:

1. Выкарыстанне чужога выдання ў свет твора для стварэння новага, творча самастойнага твора, акрамя перапрацоўкі апавядальнага твора ў драматычны або ў сцэнарый і наадварот, а таксама перапрацоўкі драматычнага твора ў сцэнарый і наадварот;

2. Узнаўленне ў навуковых і крытычных працах вучэбных і палітыка-асветных выданнях асобна выдзеленых твораў навукі, літаратуры і мастацтва і ўрыўкаў з іх; пры гэтым узнаўленне ў выгатаў цытаў дапускаецца ў межах, абумоўленых мэтай выдання, а узнаўленне ў іншым выгатаў, у тым ліку ў зборніках, дапускаецца ў аб'ёме, які б не перавышаў аднаго

аўтарскага аркуша з твораў аднаго аўтара;

3. Інфармацыя ў перыядычным друку, ніно, па радыё і тэлебачанню аб выпушчаных у свет творах літаратуры, навукі і мастацтва, у тым ліку ў выглядзе аналітыч. рэфератаў, аглядаў і ў іншых дакументальных інфармацыйных формах;

4. Узнаўленне ў ніно, па радыё і тэлебачанню публічна снаданых прамоў, дакладаў, а таксама выпушчаных у свет твораў літаратуры, навукі і мастацтва. Узнаўленнем лічыцца таксама трансліраванне па радыё і тэлебачанню публічна выкананых твораў непасрэдна з месца іх выканання;

5. Узнаўленне ў газетах публічна снаданых прамоў, дакладаў, а таксама выпушчаных у свет твораў літаратуры, навукі і мастацтва ў арыгінале і перакладзе;

6. Узнаўленне любым спосабам, акрамя механічна кантантага напісання, твораў вышэйшай кваліфікацыі, якія знаходзяцца ў месцах, адкрытых для свабоднага наведвання, за выключэннем выставак і музеяў;

7. Рэпрадукцыраванне друкаваных твораў у навуковых, вучэбных і асветных мэтах без атрымання прыбытку.

завочвання, выплачваюцца «траншацый» зарплата. І не верыцца, што толькі тры-чатыры гады назад тут ледзьве зводзілі канцы з канцамі.

Глебы ў саўгасе самыя розныя. Летась ураджай збожжавых склаў у сярэднім 25,6 цэнтнера з гектара. І сёлета ўсё было зроблена для нарошчвання хлэбародскага поспеху. Цяпер вядзецца паскорана будаўніцтва новых свінарнікаў-адкормачнікаў, а таксама такоў для механізаванай апрацоўкі збожжа. Разам з тым у вёсцы Лісец у хуткім часе будзе будавана клуб.

У племсаўгасе «Азарычы» дзевяць комплексных і палыводных бригад. Бригада Ярмаціна адна з лепшых. Дырэктару добра вядомы ўмовы працы ўсіх спецыялістаў гаспадаркі, іх цяжкасці. Бригадзір, безумоўна, першы гаспадар на зямлі, і, каб гэта залежала ад яго, ён сёння ж купіў бы — ну, не машыны — матацыклы ўсім бригадзірам і нават заатэхнікам — сродкі на завочванне ў саўгасе ёсць, і яны апрадаваюцца, няма дазволу — забаронена купля фінансавымі органамі. Як вынік, пралікі ў арганізатый працы людзей, у аператыўным умяшанні бригадзіра ў тэхналагічны працэс, у яго маральнай, урэшце, падтрымцы...

Мушу сказаць тут, што праца бригадзіра ў нас часам сапраўды недаацэньваюцца. Збіраюць, напрыклад, у раёне або вобласці парадкі перадавак вытворчасці, жывёлаводства, механізатараў. Вучаць часцей аграномаў, старшчы, сакратараў парткомаў. Абменьваюцца вопытам даяркі, а бригадзір — калі туды трапіць.

Як жа працуюць сёння яму, чалавеку, які зводзіць у адно народную практыку гаспадарання і навуку і ад якога патрабуюцца ўмесь і ведаць вельмі многа. Ці запятаў хто пра гэта ў бригадзіра?

Вядома адно: бригадзіру ў наш час бурнага развіцця навукова-тэхнічнага прагрэсу патрэбна мець сярэдняю, як мінімум, або спецыяльную сярэдняю адукацыю. Інакш — ён бригаду не пачыне. Вядома і тое, што бригадзіраў з меншай адукацыяй цяпер «падцяваюць», вучаць на курсах і ў тэхнікумах. Дарэчы, вялікую ролю тут адыграе неўзабаве магучы комплекс па падрыхтоўцы сярэдняга кіруючага звяна для сельскай гаспадаркі, які будзеца пад Мінскам.

Але ж гэта — палавіна справы. Дзядзька Сцяпан — «падцягнуць» практык, мясцовы жыхар, у яго свая хата. Доб-

ра. А дзе будзе жыць той спецыяліст, выпускнік, скажам, тэхнікума, які замяніць дзядзьку Сцяпана на гэтай пасадзе? Дзе і як ён харчавацца будзе, калі ў яго не акажацца родных у вёсцы? Да цятра ж саўгасе сем кіламетраў... Есць і іншыя тонкія пытанні. Ці прыручаюць пад увагу тым, хто пакіроўвае спецыялістаў сярэдняга звяна ў вёску? Працаваў жа некалькі месяцаў загадчыкам жывёлагадоўчай фермы ў Хамічах прысланы юнак. І ўзёк. Чаму? Не спадабаліся ўмовы працы? Напэўна. Да іх, умоў, як відаць, адносіцца многае, але выключнае месца срод гэтага «многага» займае транспарт.

93 палыводчыя і комплексныя бригады ў Калінкавіцкім раёне, а матацыклы маюць толькі 22 бригадзіры. Жывёлаводы ж гэткай службовай тэхнікай зусім не карыстаюцца. І тут варта дадаць, бадай, самае істотнае: усе тыя 22 матацыклы набыты гаспадаркамі (пераважна калгасамі) цішжом, за наяўны разлік у абыход усялякіх фінансавых рэгламентацый, і, зразумела, з-за такога набытку кіраўнікам гаспадарак парэдка даводзіцца мець непрыемнасці. Дастаткова сказаць, што набыты такім чынам матацыклы органамі ДАІ не рэгіструюцца.

Але, нягледзячы на ўсё, набываюць матацыклы для спецыялістаў і бригадзіраў «пелегалы» не ў адным Калінкавіцкім раёне. Відаць, тут якраз той выпадак, калі само жыццё парушае ўсталяваныя гаспадарчымі канонамі і распарадкамі. Адкуль яны? З гэтым пытаннем я звярнуўся ў рэспубліканскую кантору Дзяржбанка, да начальніка ўпраўлення крэдытавання калгасаў Таццяны Фёдарушы Касянкавай. І Таццяна Фёдарушы мне ласкава і даволі вобразна растлумачыла, што такое палажэнне аб парадку рэалізацыі таварнай масы, да якой, безумоўна, адносіцца і матацыклы, прынята Міністэрствам гандлю і Дзяржбанкам СССР даўно, што яно існавала яшчэ тады, калі яно ў дзівачы сад хадзіла... У гэтым, між іншым, я і не сумняваюся. Тэды Таццяна Фёдарушы, як бізмаркна аддадзенні сваёй справе работнік, з усім уласцівым ёй тэмпераментам, жывасцю ўўлелення пачала даказваць, што нельга дапускаць, каб калгасы і саўгасы парушалі існуючае палажэнне і набывалі для бригадзіраў матацыклы, бо гэта будзе найначай як «трата калгасных (або дзяржаўных) сродкаў на мэты, не звязаныя з развіццём сельскай гаспадар-

кі». Апроч таго, сказала яна, рознічы кошт матацыкла вышэй, чым аптывы, і таму такі набытак для калгаса будзе азначна разарэнне... Пры ўсёй сваёй навазе да гэтай жанчыны — яе тлумачэнне, мякка кажучы, мяне адзівіла.

У мяне, дарэчы, была складаная думка, што скаргі дзядзькі Сцяпана і іншых бригадзіраў на адеутнасць транспарту пакуль што яшчэ не дайшлі да Міністэрства сельскай гаспадаркі рэспублікі. Ажно я памыляўся, і зразумеў гэта ў гутарцы з начальнікам аддзела планавання і размеркавання матэрыяльных сродкаў міністэрства Аляксандрам Сакеевым. Тэма гутаркі ўзрушыла Сакеева, і ўжо не я, а ён мне з запалам даводзіць пачаў як гэта важна бригадзіру мець транспарт:

— Сярэдняе кіруючае звяно — гэта галоўная, ударная наша сіла. Яна вырашае лёс любой нашай сельскагаспадарчай палітыкі. Бригадзір заўжды сярод людзей, ён і арганізатар і агітатар. Лепш забяспечыць яго — значыць, надаць яму паўназначнасць кіраўніка. Але мы часам не абачлівыя. Толькі з-за гэтага мы страчваем кадры. Прыходзіць у бригады пасля тэхнікумаў юнакі і дзівачы, і калі да іх адносіцца на старанцы — на працы іх не ўтрымаеш... Аляксандр Аляксандравіч памачуаў і працягнуаў: — От, калі б нам удалося рашыць гэту задачу, мы маглі б значна аблегчыць камплектаванне сярэдняга кіруючага звяна: працэнтаў на 70—80.

Сакееў гартвае панкі ведамаснага ўліку. Вось... Паказвае, сума ўсміхаючыся, дзве лічбы. Калі нават не называць аддзяленняў і вытворчых участкаў — у рэспубліцы, больш за дзесяць тысяч палыводчых і комплексных бригад. 850 — другая лічба. Столькі матацыклаў за ўвесь час выдзелена планавымі органамі абласным і раённым упраўленням сельскай гаспадаркі. Кропля ў моры! Відаць, і тут трэба было б таксама падумаць пра павелічэнне аптовых паставак калгасам і саўгасам лёгкага, матацыклетнага транспарту.

І яшчэ адна праблема — аптымальныя памеры гаспадарак. А што гэта праблема важная — нішто не прычыць. Малыя памеры калгасаў, як «Сейбіт» і «1 Мая» (у кожным з іх па 750 гектараў ворнай зямлі), не даюць магчымасці на поўную сілу выкарыстоўваць тэхніку, фонды. Эканамістамі гэта даказана. Нельга эфектыўна кіраваць і заадаптаваць вялікай гаспадаркай нашталт

племсаўгаса «Азарычы», або нават вядомага на Віцебшчыне саўгаса «Балонь», дзе 49 населеных пунктаў, 5.300 гектараў ворыва, 12 вытворчых брыгад. Мінуту час гігантанці пры ўзбуйненні калгасаў і саўгасаў, калі паршчаліся эканамічныя законы. Саўгасы і калгасы-гіганты на нашай зямлі не апраўдалі сябе, і працэс узбуйнення быў наведзены ў адваротным кірунку. Але не ўсё тут стала на сваё месца і набыло неабходнае межы — аптымальныя межы і магчымасці. Сёння ў нас шмат гаворыцца пра ўзбуйненне, пра канцэнтрацыю і інтэнсіфікацыю сельскагаспадарчай вытворчасці. Многае зроблена ўжо. Гэта вельмі важная і патрэбная справа. Аднак канцэнтрацыя вытворчасці і непамерная канцэнтрацыя ўгоддзяў у адной гаспадарцы — гэта не адно і тое ж. А вось сувязь паміж тым і другім ёсць і ёсць залежнасць інтэнсіўнага вядзення гаспадаркі ад яе меж, ад таго, наколькі спецыялісты ўпраўляюцца рабіць сваю справу. Імелі з улікам інтэнсіфікацыі вытворчасці Беларускай навукова-даследчай інстытуту эканамікі і арганізацыі сельскай гаспадаркі распранаваў аптымальныя памеры калгасаў па зонах. Для наўднёвай зоны, у якую ўваходзіць Брэсцкая і Гомельская вобласці, аптымальнымі лічыцца, напрыклад, калгасы, якія маюць па 1.300 — 2.000 гектараў ворнай зямлі. Лічбы прыводзіцца ў кнізе У. Ф. Тарасевіча «Рэацыяналізм у сельскай вытворчасці ў сельскай гаспадарцы», якая выйшла летась. Незразумела адно, чаму для калгасаў аптымальныя памеры даюцца на зонах, а для саўгасаў — у цэлым па рэспубліцы. І чаму эканамічны разлік для саўгасаў у кнізе адеутнічае? І чаму за аптымальны быў узят памер саўгасаў у паўтара-два разы большы аптымальнага памеру калгасаў? Ці ж у саўгасах зямля не такая, ці іншыя людзі працуюць, ці не тая ж тэхніка?

Яно і сапраўды матэрыяльны фонды саўгасаў калісьці — гадоў 10—15 назад — намога перавышалі калгасныя. Калісьці, ды не цяпер... Вось пытанні, на якія вышэйшпамяненны інстытут адказаў ўжо не дае.

Фактычна ж, на сённяшні дзень, на кагас у рэспубліцы прыпадае 1.677 гектараў ворнай зямлі, на саўгасе 2.360. У сярэднім калі — як быццам усё ў парадку. Але ці не гэтыя сярэдня лічбы супакоілі некааторых таварышаў у Міністэрстве сельскай гаспадаркі? Нішто ж там сёння не задумваецца вельмі — а што з тымі лічбамі? Дарэчы і тэма аптымальных памераў гаспадарак ужо знята з плана даследаванняў Інстытута А тым часам статыстыка сведчыць: у калгасах Беларусі сярэднегадавы прырост прадукцыйнасці працы ў мінулай пяцігодцы быў на 1,1 працэнта вышэй, чым у саўгасах. Чаму? І на гэта, пэўна, можа адказаць дзядзька Сцяпан. Але чаму толькі ён? «Праблемы кіравання па ўсёх галінах эканамічнай складаная, вельмі складаная. Але партыя патрабуе, каб мы браліся за іх практычна, з усёй уласцівай камуністам энергіяй», — падкрэсліў у Справаздачым дакладзе на XXVIII з'ездзе КПБ Пётр Міронавіч Машэраў. Далей ён гаворыць: «Як паўней і больш эфектыўна матэрыялізаваць узросшыя веды і магчымасці работнікаў, як данамагчы чалавеку поўнашчона правільна свае здольнасці і навікі... якімі шляхамі ўзяць якасць працы, а значыць, і ўзровень адданы намаганняў кожнага працаўніка — вось пытанні, якія з асаблівай настойлівасцю заклікаюць вырашаць цяпер партыйныя, савецкія, гаспадарчыя, прафсаюзныя і камсамольскія органы і арганізацыі. Ад іх ініцыятыўнай творчай работы залежыць вельмі многае». І многае будзе залежаць, дадамо да сказанага, ад увагі да сярэдняга звяна ў калгасах і саўгасах.

ДЗЯРЖАЎНАЯ АКАДЭМІЧНАЯ ХАРАВАЯ КАПЭЛА БССР ПРАВODЗІЦЬ КОНКУРС на замяшчэнне штатных адзінак салістаў і артыстаў капэлы: мецца-сапрана, тэнара і басоў.

Конкурс праводзіцца 19—20 ліпеня 1976 г. у 12-00 у памяшканні Дзяржаўнай капэлы па адрасу: г. Мінск, Каліноўскага, 12. Адзіночным прадастаўляецца Інтэрнат. Даведні па тэлефону 64-12-13.

СУСТРЭЧЫ, ПОШУКІ, АДКРЫЦЦІ.

ІНТЭРВ'Ю З ВЯДОМЫМ ПІЯНІСТАМ

СПЕКТАКЛІ З ПРЫКАРПАЦЦЯ

КАНФЕРЭНЦЫЯ ў НАВАПОЛАЦКУ

«ЛІЧУ ЗА ЛЕПШАЕ КАНЦЭРТ-МАНАГРАФІЮ...»

Саліст Кіеўскай дзяржаўнай філармоніі Мікалай Сук — выхаванец выдатнага мастацкага піяніста Льва Уласенкі. У 1971 годзе ён стаў пераможцам Міжнароднага конкурсу імя Ферэнца Ліста і Вела Бартака (Будапешт), а потым маладому выканаўцу было пры-



своена званне заслужанага артыста УССР. Мікалай Сук шэсць гадоў выкладае ў Кіеўскай кансерваторыі і працягвае выканаўчую дзейнасць.

У Дні літаратуры і мастацтва Украінскай ССР у нашай рэспубліцы М. Сук даў канцэрт на Беларускам тэлебачанні. Пасля перадачы адбылася гутарка нашага карэспандэнта з артыстам.

КАРЭСПАНДЭНТ: У вашым сённяшнім вечары прагучалі санаты Скарына і рапсоды Брамса. Санаты — музыка адзіная па характары: жыццерадасная, філарманія па тэхніцы. Рапсоды — з'яўляюцца складанасцю інструменту, багаццем нюансаў, буйным тэхнічным штыркі. Гэта невыпадковае спалучэнне твораў?

ПІЯНІСТ: Скарлаці я многа і з прыемнасцю іграў, малі быў ішча студэнтам. Здавалася б, прасцейшая саната і няма ў іх асаблівай глыбіні. Але адчуваеш у іх вялікую музыку. Брамс? Мне ён наогул бліжэй...

КАРЭСПАНДЭНТ: Якога ж характару музыка вам імпаануе?
ПІЯНІСТ: Я не бярэў свяржэжы, што люблю толькі баздэрую музыку або толькі меланхалічную. Магу, бадай, адрэсліць мола кампазітараў, якіх мне бліжэйшыя. Скажам, Моцарт, Бетховен, Брамс, Ліст, Дабусі...

КАРЭСПАНДЭНТ: Але ў сваёй выканаўчай дзейнасці вы не абмяжоўваецеся толькі творамі гэтых аўтараў?

ПІЯНІСТ: Вядома. Адна з апошніх работ, запісаных на радыё, дваццаць «Мімалетнасцей» Праноф'ева. Іграю канцэрт Чайкоўскага. Але ж ідэалам лічу канцэрт-манаграфію.

КАРЭСПАНДЭНТ: У вас ёсць такія праграмы?

ПІЯНІСТ: Так, пакуль што тры — Бетховен, Ліст, Брамс.

КАРЭСПАНДЭНТ: Радаваеце, калі ласка, пад чым вы марыце працаваць у бліжэйшы час?

ПІЯНІСТ: Я мару сыграць Трэці канцэрт Рахманінава, хацелася б увесці ў рэпертуар тры апошнія санаты Бетховена. Збіраюся сур'эзна заняцца творчасцю Скрабіна.

КАРЭСПАНДЭНТ: Напэўна, вы папаўняеце свой рэпертуар і навінкамі Украінскай музыкі?

ПІЯНІСТ: Безумоўна. У мяне ёсць добрыя сябры — аўтары, з якімі я пастаянна працую. Вельмі прыемна, што адзін са старэйшых кампазітараў Іван Карабец аказвае мне гонар быць першым выканаўцам яго твораў.

КАРЭСПАНДЭНТ: На сустрэчы ў Салодзе кампазітараў БССР выконвалася Украінская музыка...

ПІЯНІСТ: Так, мы паказалі партыту «У стылі retro» Міраслава Скорына і тры часткі з канцэртнага дывертысменту Івана Карабца. Дывертысмент быў задуманы як класіфікацыйны для педагога і вучняў. Вельмі добра музыка, дэмакратычная і разам з тым сур'эзна. Выкананне твора ў пэўным сэнсе відэаілюстрацыя і таму будзе здамаца спецыяльны фільм з відэама нашых музыкантаў. Прыемна, што іэта музыка спадбалася беларускім налегам, што яны па-сяброўску цёпла нас сустрэлі, як і паўсюль на беларускай зямлі.

Інтэрв'ю правяла С. БЕРАСЦЕНЬ.

Львоў — Віцебск — Мінск

Пасля доўгага перапынку Беларусь зноў наведзе слаўны тэатральны калектыў, чыё творчае аблічча і творчыя пошукі заўсёды прыцягваюць да сябе увагу і масавага гледача, і прафесіяналаў сцэнічнага мастацтва нашай краіны. Львоўскі ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга Украінскі драматычны тэатр імя Марыі Занька-вечнай сёлета дае гастрольныя выступленні ў Віцебску і Мінску. Акадэмічны тэатр імя Яні Купалы пазнаёміць са сваімі лепшымі спектаклямі: гледачоў прыкараціць. Такі абмен спрыяе замацаванню садружнасці паміж дзялячамі сцэны Украіны і Беларусі, якой ужо няма гадоў і якая прыносіць добры плён культуры братніх народаў.

Што характэрна для занаўчан як для ансамбля мастакоў-аднадумцаў? Перш-наперш, гэта высокая патрабавальнасць да сваёй творчасці. З першых крокаў, якія рабілі маладыя заснавальнікі тэатра ў 1922 годзе, яны паставілі перад сабой мэту — несці ў пралетарскія масы сапраўднае мастацтва, праўдзіва і ў яскравай мастацкай форме адлюстроўваючы жыццё, развіваючы рэалістычныя дэмакратычныя традыцыі, прыношычы эстафету ад выдатных майстроў Украінскай сцэны М. К. Занькавечнай і П. К. Сакаганскага (яны антыўна спрыялі станаўленню маладой трупы). У 30-ыя гады калектыў меў базу ў цэнтры металургіі Запарожжы і абслугоўваў шахцёраў, карабелшчыкаў, машынабудавальнікаў, гарнякоў Крыварожка, Данбаса, Нікалаева, Харкава. Рэпертуар, дзе большасць п'ес была прысвечана актуальным праблемам сацыялістычнага абнаўлення жыцця, складалася з твораў сучасных драматургаў І. Качаргі і Я. Мантэава, М. Куліша і І. Мікітэні, А. Карнейчука і Л. Перавамайскага. Адначасова трупавалодвае класікаў. Такія спектаклі, як шэкспіраўскія «Атэла» і «Гамлет», «На дне» і «Васа Жалызнова», М. Горькага «Тры сястры» А. Чэхова і «Соннік Святаслава» І. Франка, застаюцца ў сцэнічнай гісторыі названых п'ес як памятныя створыні і значныя адкрыцці новага ў вядомым, свежым і традыцыйным. На падмошчых тэатра на увесь голас прагучала палымнае вобразнае слова барацьбы супраць ворагаў сацыялістычнага ладу жыцця, выкрывальніка буржуазных



нацыяналістаў і здраднікаў Я. Галана («Пад залатым арлом» і «Любоў на досвітку»). У 1931 годзе занаўчане ігралі на роднай мове перакладзеныя з беларускай «Гуты» Р. Кобеца ў пастаноўцы выдатнага рэжысёра Б. Раманіцкага, які ўзначальваў тады мастацкае кіраўніцтва трупы. Што лшча з'яўляецца добрай рысай у творчасці калектыву, дык гэта паслядоўнае наватарства ў пашырэнні арсеналу мастацкіх сродкаў для раскрыцця патрыятычнай тэматыкі. Да трыццацігоддзя Вільяма Перамогі савецкага народа над нямецка-фашысцкімі захопнікамі тут былі пастаўлены маштабны і па-мастачу адметны па жанравых асаблівасцях спектаклі — «Сцяганосцы» паводле рамана А. Ганчара, «Блакітныя алені», «Планета надзей» і «Краўцоў» А. Каламіца. Велічы апас і запаветная дырэка, аптымістычны пафас і праўдзвы паказ трагедыі народа ў вайне, выткі сілы і непахіснай адданасці сацыялістычнай Айчыне адлюстраваны ў гэтых творах маляўніча і ўсхвалявана.

У плейдзе артыстычных імёнаў, што складалі славу гэтага тэатра, пазначаны вядомыя на ўсю краіну таленты. Творчыя дасягненні народных

артыстаў ССР Б. Раманіцкага, В. Ярэменкі, Н. Дацэнка, народнага артыста Украінскай ССР А. Гал, А. Крывіцкай, В. Любарта, Г. Казачоўскага, прадастаўнікоў маладога пакалення ўзбагачаюць сцэну смелымі анцёрскімі пошукамі самабытных вобразаў класічных героляў і сучаснікаў. Тэатр выхоўвае творчую моладзь у духу сваіх традыцый. Сярод нядаўніх студыйцаў ёсць артысты, якія цяпер іграюць галоўныя ролі; у прыватнасці, сёлета мы пабачым у асноўным рэпертуары Ларысу Кадыраву і Багдана Ступіну.

Сярод назваў на сёлетні гастрольнай афішы занаўчанамы сустрэкаем такія — «Рычард III» У. Шэкспіра, «У стапах Украіны» А. Карнейчука, «Каменны ўладар» Л. Украінкі, «Марыя Занькавечная» І. Рабакляча, «Галоўны энзамен» («Энзамен на востры») І. Шамякіна. Узначальнае мастацкае кіраўніцтва тэатра заслужаны дзяля мастацтва УССР С. Данчанка.

Б. ГУК.

На здымку — сцэна са спектакля «У стапах Украіны» (Парыска і Часнок — заслужаныя артысты УССР К. Хамлік і В. Растальнай.

Фота М. КУРДУСА.

СЛОВА ЧЫТАЧА

Днямі ў Наваполацку ў палацы культуры нафтавікоў адбылася канферэнцыя чытачоў, арганізаваная рэдакцыяй штодзённага «Літаратура і мастацтва», гарадскім камітэтам ЛКСМБ, бібліятэкай імя У. Маякоўскага і таварыствам аматараў літ.

Уступным словам канферэнцыю адкрыў загадчык горадскога аддзела культуры В. Лівін. Затым супрацоўнік «ЛіМа» А. Маккевіч падрабязна расказаў аб дзейнасці калектыву рэдакцыі па асветленню на старонках газеты літаратурнага працэсу, актуальных пытанні грамадска-палітычнага жыцця, выяўленчага мастацтва, кіно, культуры і г. д.

Потым пачаліся выступленні чытачоў. Цікавым і грунтоўным было выступленне настаўніцы СШ № 1 Н. Шамшуры. Яна гаварыла аб значнай ролі газеты ў рабоце выкладчыкаў беларускай мовы. У знаёмстве вучняў з навінкамі літаратуры, кіно, музыкі, выяўленчага мастацтва. Дарэчы, на не думку, аддзел выяўленчага мастацтва з нумара ў нумар змяшчае на дасвятлай падасе вельмі цікавыя матэрыялы. У сваім выступленні прамадзела станаўча апацыла і іншыя раздзелы ў газеце. Разам з тым, Піна Якаўлеўна напранула рэдакцыю за тое, што на старонках газеты, недастаткова асветляецца работа мастацкай самадзейнасці, культурнае жыццё рэспублікі.

Ул. Арлоў выказаў пажаданні, каб штодзённык шыроў і глыбей расказаў аб гістарыч-

ным мінулым беларускага народа.

На канферэнцыі выступілі многія іншыя прадстаўнікі грамадскасці. Затым майстар БУ-124 Л. Мельнік працягнуў першы беларускіх паэтаў. З чытаннем сваіх вершаў выступілі члены літаратурнага аб'яднання «Брытцы» Г. Касцюк (аўтарам аддзела пісем газеты «Хімік»), В. Старынін (механік УМ-141), Н. Гальніровіч (загадчык аддзела культуры газеты «Сцяг камунізму»), Л. Неўдак (супрацоўнік газеты), Т. Махоменка (студэнтка).

Звыш двухсот чалавек — удзельнікаў канферэнцыі горада ападыравалі народнаму артысту БССР, рэжысёру творчага аб'яднання «Летапіс» студыі «Беларусьфільм» І. Вейнровічу, які шчыра ў трыцятны гады з'яўляўся аўтарам «ЛіМа», быў сядлам яго першых крокаў, піна для яго і зарва. Ветэран беларускага кіно падзяліўся цікавым успамінам аб тым, як ён з кінакамерай у руках прайшоў апаленні партызанскімі сцежкамі, разам з іншымі апэратарамі стварыў летапіс героічэскага паўстання савецкага народа.

У заключэнне канферэнцыі быў паказаны хронікальна-дакументальны фільм «Аб маці можна расказаць бясконца», адным з рэжысёраў якога з'яўляецца І. Вейнровіч. Дружнымі апалдысментамі сустрэлі гледачы з'яўленне ў зале гераліч гэтай стужкі, адной з перадавых будаўніц Наваполацка, лётчыха Влохоўнага Савета ССР Галіны Фёдаровны Лысавой.



Цёпла сустрэкалі працоўныя нашай рэспублікі выступленні заслужанай артысткі УССР Сафіі Ратару.

Фота І. ГАРБАЦЭВІЧА.

«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісателёў БССР, Мінск.

«ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА»

Выходзіць па пятніцах на шаснаццаці старонках.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Індэкс 63856

АТ 01195

Адрас рэдакцыі: 220600, ГСП, Мінск, вул. Закарава, 19.

Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 33-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 33-25-25, адназначнага сакратара — 33-44-04, аддзела грамадска-палітычнага жыцця і інфармацыі — 33-22-04, аддзела прозы і паэзіі — 33-24-62, аддзела крытыкі і бібліяграфіі — 33-24-62, аддзела тэатра, кіно і музыкі — 33-21-53, аддзела выяўленчага мастацтва, архітэктуры і вытворчай эстэтыкі — 33-24-62, аддзела культуры — 33-24-62, аддзела пісем і масавай работы — 33-22-04, выдавецтва — 23-52-85, бухгалтэрыі — 23-77-65.

Рунапісаў рэдакцыя не вяртае.

Галоўны рэдактар Хведар ЖЫЧКА.

Рэдакцыйная калегія:

Заір АЗГУР, Барыс БУР'ЯН.

Анатоль ГРАЧАНИКАУ, Юрый ГРЫГОР'ЕУ.

Канстанцін ГУБАРЭВІЧ, Ігар ДАБРАЛЮБАУ.

Васіль ІВАШЫН, Віктар КАВАЛЕНКА.

Аляксандр КАПУСЦІН [намеснік галоўнага рэдактара].

Уладзімір НЯФЕД, Віктар ПРАТАСЕНЯ.

Іраіда САНКОВА, Мікола ТКАЧОУ.

Юлія ЧУРКО, Віктар ШЫМУК [адказны сакратар].

Рыгор ШЫРМА